

NOTULEN van de openbare vergadering van de raad der gemeente Voorschoten, gehouden op 7 november 2019 vanaf 19.00 uur.

Voorzitter: mevrouw P.J. Bouvy-Koene, burgemeester.

Griffier: de heer B.J. Urban.

Aanwezige leden: mevrouw S.J. Boom, de heren J.Ph. Bos, mr. drs. C. Bremmer, P. de Bruijn, A. Deuzeman, drs. S.W.C. van den Dool, C.J. van der Elst en A.B. de Graaf, mevrouw drs. E.C. van Herk, de heren drs. P. 't Lam, B. Lavrijsen en E.M.L.H. Maassen, mevrouw K.S. van Meenen, de heer M.P.A. van Oostrum, mevrouw M.H.R. Persoon, de heer J.A.E.I.M. van Rixtel, mevrouw J.C. Schroot en de heren A.A. in 't Veen, G. Zeelt en R.J.M. Zoetermelk.

Afwezig: de heer A.E.T. Andringa.

Aanwezige wethouders: de heer mr. M.N. Cramwinckel en mevrouw drs. M.A.M. Lamers.

1. Opening en vaststelling agenda

De **voorzitter:** Leden van de raad, bezoekers, kijkers en luisteraars thuis en iedereen die belangstelling heeft voor deze vergadering, van harte welkom. Ik zie hier ook medewerkers van de WODV. Er is bericht van verhindering van de heer Andringa, die langzaam moet wennen aan slapeloze nachten. Dat gunnen wij hem van harte, want daartegenover staat een wolk van een dochter, die op 5 november geboren is, met de naam Sophie. Moeder, dochter en vader maken het goed, maar hij geeft de voorkeur aan zijn gezin boven de raad.

De heer **Maassen** (SP): Nu al!

De **voorzitter:** Ja, nu al! Wij vinden dat natuurlijk buitengewoon merkwaardig, maar volkomen begrijpelijk. Hij laat zich dus verontschuldigen.

U heeft allemaal natuurlijk weer de koffie, de thee en de koekjes gekregen. Alles is weer keurig op orde. Dat gebeurt dankzij de inzet van onze bodes. De gemeentesecretaris maakt een sprintje naar beneden, want de bodes stellen zich altijd heel gediensig en onzichtbaar op, maar onze enige vrouwelijke bode, Corrie, gaat met pensioen. Vandaag is haar laatste vergadering van de raad. Er komt nog wel een andere commissievergadering. Daar is Corrie!

(Applaus)

De **voorzitter:** Wat zouden wij zijn zonder de bodes? Zij zijn altijd de stille krachten die ons van allerlei nuttige dingen voorzien en die vooral ook zorgen dat we op de been blijven. Corrie, pensioen moet je samen gaan doen. Ik denk dat dat jullie gaat lukken. Ik wil je namens de raad, het college en eenieder heel hartelijk danken voor alles wat je hebt gedaan, altijd op de achtergrond, maar nooit was er iets te veel. Ik wens je heel veel leuke vrije tijd met heel veel gezondheid. Ik wil dat onderstrepen met een bloemetje.

(Applaus)

De **voorzitter:** Ik stel voor om de agenda te volgen zoals die voorligt.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Vaststellen raadsnotulen van 31 oktober 2019

De notulen worden ongewijzigd vastgesteld.

3. Vragenuurtje

De **voorzitter**: Hiervoor heeft niemand zich gemeld.

4. Programmabegroting 2020 (raadsregistratienummer Z/19/035095/154718)

De **voorzitter**: Als u met de begroting instemt, gaat die ervoor zorgen dat we in 2020 ook weer het geld kunnen uitgeven ten behoeve van de inwoners van Voorschoten. We hebben een bepaalde volgorde van sprekers, zoals gebruikelijk.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Voorzitter. U ziet dat ik een kroon heb meegenomen. Ik kom daar aan het eind van mijn verhaal op terug, maar hij brongt me in ieder geval bij uw Kroonbenoeming en de koers naar de Leidse regio. Daar wil ik mee beginnen. Als ik de woorden van burgemeester Lenderink moet geloven, dan hebben wij met u, weliswaar figuurlijk, het paard van Troje binnengehaald. Ik was daar niet bang voor, totdat u besloot op de Leidseweg te gaan wonen. Straks woont overigens het halve college daar. De Leidse weg is overigens duidelijk ingezet en vraagt om stevige beslissingen, niet doormodderen maar keuzes maken, zonder daarbij het uitgangspunt van zelfstandigheid te verliezen. Maar laten we het vooral niet ingewikkelder maken dan het richten van ons kompas op het noorden. Dat is niet moeilijk, want een kompas wijst altijd naar het noorden. Zorg dat er beleid gemaakt kan worden in Voorschoten en dat ondersteuning plaatsvindt vanuit Servicepunt71. Onze ambtenaren en Voorschoten verdienen die duidelijkheid. Dat dat geld kost, zal zeker zo zijn, maar ik denk dat we daarvoor best kunnen aankloppen bij de provincie. Ook die wil immers graag een duidelijke keuze voor de Leidse regio en die kost nou eenmaal geld. Maar stilstaan en niets doen kost altijd meer.

De afgelopen jaren is onze begroting van sluitend naar sluitend gegaan. We geven echter steeds meer uit, putten uit de reserves en passen noodgrepen toe. Van rond naar echt gezond is daarom nog steeds een hele uitdaging. De slechtste jaren liggen echter achter ons. Oplettendheid blijft geboden. Wij moeten in de pas blijven lopen. U geeft zelf aan dat dit betekent dat we een mix van maatregelen moeten nemen, zoals voortzetting van het in de vorige raadsperiode ingezette financiële beleid en het indexeren en verhogen van de o.z.b. Een konijn uit de hoge hoed is daarbij een andere manier van afschrijven van onze gebouwen en voertuigen. U houdt voor al deze activa rekening met een restwaarde van 30% en 10%. Dat zorgt ervoor dat we minder hoeven af te schrijven op bezittingen. Dat levert op papier geld op, maar dit geeft ook nieuwe financiële risico's die onder controle moeten blijven. De raad heeft hierin een belangrijke taak. Het CDA vindt het nodig dat de raad die taak kan uitvoeren en dat we hiervoor een goed instrument in handen hebben. Wij dienen hiertoe een motie in. De motie, die mede wordt ingediend door de PvdA, ONS Voorschoten, de SP en Voorschoten Lokaal, luidt:

"Motie 126.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 7 november 2019,

overwegende dat:

- de invoering van afschrijving tot restwaarde risico's met zich meebrengt;*
- een berekening van 30% over het totaal aan activa risico's onzichtbaar maakt;*

van mening dat de gemeente hiermee financiële risico's loopt en de gemeenteraad toezicht moet kunnen houden op toekomstige financiële ontwikkelingen en mogelijke risico's;

verzoekt het college:

- vanaf 2021 per activum de aanvaarde aannames en toekomstige ontwikkelingen vast te leggen en aan te geven of onderbouwing en bestemming nog actueel zijn;*
- als de boekwaarde af gaat wijken aan te geven of en hoe er ingegrepen moet worden;*
- daarnaast voor de raad helder te maken wat bij herbestemming (bijvoorbeeld van Maatschappelijk naar Commercieel) het effect is op de boekwaarde en afschrijvingstermijnen,*

en gaat over tot de orde van de dag."

Waar bier en handhaving samenkomen, ontstaat nogal eens wrijving. U heeft met uw inzet al het nodige verzet. Met de BOA's die erbij komen, kunt u nog meer doen aan ergernissen in ons dorp. U verdient daarbij een biertje met de naam "Kordaat". Die heb ik gevonden en die overhandig ik u nu. Die past hier prima bij, want waar bier en handhaving samenkomen, ontstaat inderdaad wel eens ergernis. Ik denk dat u het op dit moment goed aanpakt en dat u met de BOA's erbij in ieder geval weer verdere stappen kunt nemen. Dat zal de Voorstraat in ieder geval rustiger maken en mensen wat meer nachtrust geven. Ik wens u daar veel succes bij.

Ik zou het college graag een compleet krat willen geven van biertjes Kordaat, maar dat gaat financieel niet op. Er zijn nog genoeg zaken die aandacht verdienen. Ik noemde al de keuze voor de Leidse regio. Wij staan er als CDA-fractie ook op dat er meer regie nodig is op de ontwikkeling van bouwlocaties en accommodatiebeleid. Voorschoten maken we samen. Daar zijn ook voorzieningen voor. Wij steunen onze culturele organisaties, want die zijn belangrijk. Wat zou het toch mooi zijn als we zij aan zij – die term is bij het CDA vandaag duidelijk naar voren gekomen – de gemeente, de culturele organisaties en de ondernemers of, beter gezegd, heel Voorschoten kunnen samenbrengen in een accommodatie in het centrum, waarmee we ons dorp kunnen organiseren zonder dat we onszelf daarmee belasten. Ik noemde dit al eerder "het slim samenbrengen van financiën en organisaties".

Niets is permanentier dan verandering. Heel veel schiet de gemeente links en rechts voorbij. Het dorp besturen is ook de regie pakken. Ook al ben je niet primair verantwoordelijk, de markt een beetje op weg helpen is naar onze mening een rol van het gemeentebestuur. U schrijft dat u gaat voor 300 woningen in vier jaar, voor elke generatie en elke portemonnee. Wij dienen hierover een motie in. De motie, die mede wordt ingediend door de SP, luidt:

"Motie 125.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 7 november 2019,

overwegende dat woningbouw een urgente maatschappelijke uitdaging vormt;

constaterend dat in de programmabegroting een bedrag van € 382.000 wordt gevraagd voor de versnelde realisatie van beleidsdoelstellingen waaronder de opgave om 300 woningen te realiseren om daarmee binnen vier jaar elke generatie een plek te geven in Voorschoten;

voorts constaterende dat in de programmabegroting een plan van aanpak of procesvoorstel waarin wordt aangegeven hoe de versnelde woningbouw van 300 woningen in Voorschoten wordt gerealiseerd, ontbreekt;

van mening dat de raad een controlerende rol heeft en dat de wijze waarop doelstellingen worden gerealiseerd daarom evalueerbaar moet zijn;

verzoekt het college om de raad in 2020 een plan van aanpak voor te leggen waaruit blijkt hoe de betreffende woningbouwopgave in de komende vier jaar wordt gevolgd en hoe hierover aan de raad wordt verantwoord,

en gaat over tot de orde van de dag."

Van vele kanten wordt namelijk gevraagd om kordaatheid. Neem de regie in handen als gemeente, trek de kar weer en wacht niet af aan de zijlijn om straks voor de zoveelste keer vast te moeten stellen dat er weer vertraging is ontstaan en het moment aan je voorbij is gegaan. De zorg over traagheid en gebrek aan daadkracht wordt uitgesproken door de ondernemersvereniging, de bouwers en de burgers maar ook vanuit de eigen achterban. Ik was op een stuk van een oud Tweede Kamerlid en VVD-lid in dit dorp. Als er dan ook nog eens erg hoge leges worden geheven en als blijkt dat er 9 ton te veel wordt geïnd, dan is het heel lastig om dat in een positief perspectief te plaatsen. Omdat leges kostendekkend moeten zijn, zou dit ook al voorzien moeten zijn in de voorgaande jaren. Er zijn dus inwoners en ondernemers die te veel hebben betaald. Of zie ik dat verkeerd? Ik hoor dat graag van het college, samen met een uitleg waarom de harmonisatie met het beleid van Wassenaar niet is uitgevoerd.

Korbaar optreden kan juist een probleem worden op het punt van het beleidsuitgangspunt om in 2030 onze transitiedoelstellingen te halen. De energietransitie doen wij zij aan zij met onze inwoners, regionale partners en burgers. We snappen de ambitie, maar we maken ons zorgen over het financiële offer dat Voorschoten te wachten staat, bijvoorbeeld als we uit de pas gaan lopen met Holland Rijnland en subsidies mislopen omdat veel doelstellingen zijn gericht op 2050. Graag hoor ik van het college en de coalitiepartijen of de doelstelling van 2030 wel reëel en betaalbaar is.

Ik kan me voorstellen dat positiviteit over deze begroting de boventoon voert, omdat een ronde ofwel sluitende begroting kan worden gepresenteerd. Dat heeft veel van u en de organisatie gevraagd en wij waarderen de inzet van u en uw medewerkers. Er liggen nog een aantal moties en amendementen waar we onze handtekening onder hebben gezet. Die zullen worden toegelicht door de andere partijen. Ik denk dat we daar beter in de tweede termijn op terug kunnen komen, want dan heeft iedereen ze kunnen lezen en een reactie kunnen voorbereiden. Ik heb nog wel een losse vraag over de begroting voor 2020. We vieren in 2020 het 75-jarig bevrijdingsfeest. In de begroting lezen we hier niets over. Is er genoeg geld beschikbaar om dit historische moment te gedenken en te vieren? Dat is een vraag aan de burgemeester.

Ik kom tot een afronding. Ondanks de kritiekpunten is de voorliggende begroting rond en sluitend. Alle blijheid en trots die u kunt uitstralen in de pers, zijn het gevolg van het financiële fundament dat is gelegd in de vorige raadsperiode. Dat u positief bent, is eigenlijk een kroon op het werk van het vorige college en de vorige raad. Het beleid wordt min of meer voortgezet door het huidige bestuur. Straks, na mogelijk drie jaar, zullen we kunnen vaststellen of dit college en deze raad de kroon op het werk ook daadwerkelijk verdienen. Er is een grote inzet in de ambtelijke organisatie, het college en de raad om Voorschoten een dorp te laten zijn waar veel Voorschotenaren van houden. Niet wij of zij, maar zij aan zij, want alleen door samen de schouders eronder te zetten, kunnen we de uitdagingen van de toekomst aan. Vandaar deze kroon, om ons scherp te houden en te stimuleren. Ik hoop dat hij opnieuw een mooi plekje in de kamer van onze Kroonbenoemde burgemeester krijgt.

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Zoetemelk. Mijn kamer raakt gevuld met de cadeautjes bij de begroting en wordt daar steeds mooier door.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Voorzitter. Voor ons ligt een structureel sluitende begroting, uitgewerkt door het college naar aanleiding van de beraadslaging die we in juni hebben gevoerd over de Kadernota. Er zijn een aantal punten waarop ik voor de VVD wat dieper wil ingaan, allereerst op de financiën. Het CDA gaf zojuist mooi aan dat de grond voor de huidige positie is gelegd door het vorige college. Ik denk dat we dat voor een groot deel kunnen beamen. Aan de andere kant moeten we niet onderschatten wat we dit jaar al hebben gedaan. Ik noem alleen maar de nota Schuldbeheersing, die we met elkaar hebben afgestemd, en de indicatoren waarop we gaan sturen. Er is dus een hoop gedaan. De procedures zijn daadwerkelijk verbeterd. Wij hebben als raad een bijzonder goede indruk van de afdeling Financiën. Het blijft echter wel zo dat onze financiële situatie zorgelijk is. Door de onverwachte of onbeheersbare uitgaven van de openeinderegelingen blijft het voor ons heel voorzichtig sturen. In eerste instantie moet de hand dus op de knip worden gehouden. Wij maken ons dan ook zorgen over het bedrag van € 382.000 dat we willen reserveren voor de infrastructurele projecten om daar versnelling in aan te brengen en voor realisatie van de doelstellingen in het coalitieakkoord. Wij zouden graag van de wethouder de bevestiging krijgen dat we als raad, als we hiermee akkoord gaan, wel degelijk de gelegenheid krijgen om pas goedkeuring voor het uitgeven van het geld te geven op het moment dat de daadwerkelijke plannen aan ons gepresenteerd worden. Vanzelfsprekend willen we dan ook de uitgaven kunnen volgen.

Ten aanzien van de woningbouw staat in de begroting de goede uitspraak dat we 300 woningen gaan realiseren. Het is, zoals het CDA al aangaf, tijd om door te pakken met het ontwikkelen van locaties, met name in het centrum, zodat er ook woningen voor starters en ouderen komen en zodat doorstroming op de woningmarkt kan ontstaan. We hebben een aantal inbreiilocaties gedefinieerd. We zien ook echt uit naar de Accommodatienota om daar voortgang op te boeken. Wij kijken met name uit naar plannen voor het MOC-terrein. Over de bouwprojecten dienen we een motie in die mede wordt ingediend door Voorschoten Lokaal, Van Herk en ONS Voorschoten en die luidt:

"Motie 131."

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 7 november 2019,

overwegende dat:

- er nog vaak onvoldoende zicht is welke bouwprojecten in Voorschoten voorhanden zijn, terwijl bouwen topprioriteit is;
- niet genoeg duidelijk kan zijn wat de stand van zaken, mogelijke knelpunten en nieuwe ontwikkelingen van bekende dan wel nog te ontwikkelen bouwprojecten zijn;
- veel projecten ergens in een langdurig proces zitten, maar niet tot concreet doen komen;
- het gewenst is dat de raad meer zicht en grip krijgt op de bouwprojecten in Voorschoten, actuele concrete en meetbare (besloten) informatie krijgt en beslissingen kan nemen en/of kan bijsturen waar nodig om haar bouwdoelstellingen te halen;

roept het college op om:

- er zorg voor te dragen dat de raad naast de al bekende en toegezegde schriftelijke rapportages vooral ook (inter)actief in debat actueel wordt geïnformeerd over de stand van zaken en ontwikkelingen van de diverse voorhanden zijnde dan wel mogelijk te starten bouwprojecten;
- de raad actief de mogelijkheid te bieden bij te sturen, keuzes voor te leggen en beslissingen te laten nemen om bouwprojecten voorwaarts te helpen vanaf de start maar juist ook waar het vastloopt op bijvoorbeeld tegenstrijdigheden in belangen, regels, beleid of participatie,

en gaat over tot de orde van de dag."

De heer **Maassen** (SP): Ik hoor mevrouw Van Meenen zeggen dat de VVD wil zien wat er gebeurt met de woningbouw en daarvoor de Accommodatienota wil zien, maar de Accommodatienota gaat natuurlijk over gemeentelijke accommodaties en niet over woningen, tenminste niet in eerste instantie. Ik snap de link wel, maar de nota gaat niet over woningbouw. Bent u daarom niet van plan om de motie van het CDA, de PvdA en de SP te steunen waarin juist ook het plannen van nieuwe woningbouw gemonitord wordt?

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Dank u wel, meneer Maassen, voor de correctie van mijn uitspraak. Vanzelfsprekend moeten we de Woonvisie en het accommodatiebeleid in samenhang zien. Wat betreft het steunen van de motie: nee, daar zijn we niet toe bereid. Wij verwachten dat we voldoende instrumenten krijgen om dit proces te kunnen monitoren. Daar zijn geen extra zaken voor nodig.

De heer **Maassen** (SP): De Woonvisie is natuurlijk al vastgesteld. Ik heb dus toch de vraag welke instrumenten er dan zijn waarmee we dat kunnen zien.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Ik bedoel natuurlijk het uitvoeringsbesluit bij de Woonvisie, dat wij binnenkort voorgelegd krijgen. Er is mij verzekerd dat wij daarin instrumenten krijgen om het een en ander te monitoren.

Op het punt van bouwen kunnen we nu niet onvermold laten dat we binnenkort in de WRG-commissie een plan gepresenteerd krijgen voor het Intratuinterrein. Het ziet ernaar uit dat dit een goede stap vooruit is om op korte termijn echt met bouwen te kunnen gaan beginnen. Daar zijn we zeer verheugd over.

Een grote kostenpost die op ons afkomt, is de Omgevingswet. De kosten zijn nog steeds niet helemaal duidelijk, maar er ligt wel nog een voorstel om op basis van nieuwe ramingen reserveringen te verhogen. De VVD vindt dit nog een stevige discussie waard.

Het volgende punt is de uitbreiding van de BOA-capaciteit. Wij vinden het bijzonder goed dat die capaciteit uitgebreid wordt, want handhaven zorgt voor een gelijk speelveld. De motie waarin het voorstel wordt gedaan voor het leveren van BOA-capaciteit in de avonden en weekends, is bijzonder sympathiek, maar dit is naar onze mening niet iets waar de raad over gaat. Wij stellen een bedrag beschikbaar en wij laten het graag aan het college over om te bedenken hoe het de uitvoering daarmee inricht.

Er is natuurlijk veel gesproken over de klimaatmaatregelen. Daar verwachten we ook nog een plan voor met wat we precies gaan doen. Voor de VVD is het van groot belang dat die maatregelen concreet en betaalbaar zijn. Goede voorbeelden daarvan zijn wat ons betreft de oplaadpunten voor elektrische auto's, het uitvoeren van de motie over de ledverlichting en elektrisch openbaar vervoer. Omdat we nu zien dat er geleidelijk steeds meer laadpalen worden geplaatst, hebben wij een motie ingediend voor het beperken van het aantal borden in de openbare ruimte door voor te stellen om in plaats van bij iedere paal een bord te zetten aan het begin en einde van de straat een bord te zetten. De motie, die mede wordt ingediend door Voorschoten Lokaal, luidt:

"Motie 130.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 7 november 2019,

overwegende dat:

- *het aantal elektrische auto's ook in Voorschoten de komende jaren zal blijven stijgen en eigenaren van deze voertuigen dus ook in groeiende mate behoefte zullen hebben aan oplaadpalen;*
- *momenteel bij iedere oplaadpaal één of soms zelfs twee blauwe borden staan met een witte 'P';*
- *ten aanzien van plaatsing van ieder bord een (verkeers)besluit, tijd en geld nodig zijn en dat dit ons ambtelijk apparaat onnodig belast;*
- *deze borden door inwoners als erg lelijk worden ervaren en het ook onwenselijk is dat halve straten straks vol staan met deze borden;*
- *het veel makkelijker, mooier en goedkoper is om bij de toegangswegen een zone aan te kondigen waarbij men bij een oplaadpaal alleen mag parkeren indien men ook daadwerkelijk de auto daarmee heeft verbonden om op te laden;*

roept het college op om:

- *in plaats van bij iedere oplaadpaal een bord te plaatsen, mogelijk in samenwerking met marktpartijen, een oplossing te zoeken om een woud aan parkeerborden te voorkomen, zoals een zonering met bovenstaande zoneborden bij de toegangswegen van Voorschoten te plaatsen en hiertoe een verkeersbesluit te nemen;*
- *op de oplaadpalen bijvoorbeeld een sticker aan te brengen met dezelfde tekst en een of twee zwarte pijlen om parkeerders nogmaals op het parkeerregime te wijzen, of, in overleg met marktpartijen, dit anderszins ter plaatse kenbaar te maken, indien dit voor handhaving vereist is;*

en gaat over tot de orde van de dag."

Wij hebben in ons verkiezingsprogramma en in het coalitieakkoord aangegeven dat we graag slimme samenwerkingen willen aangaan om kosten te besparen en zaken te besparen. Wij zien het opzetten van een sportkoepel om samen te werken op het gebied van onderhoud en gebruik van de sportaccommodaties en preventie als een goede stap in die richting.

De verhoging van de afvalstoffenheffing als gevolg van de boete van het Rijk baart ook de VVD zorgen.

De heer **De Graaf** (PvdA): Ik heb een vraag naar aanleiding van uw vorige zinsnede, waarin u verwoes naar het coalitieakkoord. In het coalitieakkoord komt een paar maal de term "alternatieve kostendragers" voor. Kunt u mij vertellen welke alternatieve kostendragers de afgelopen anderhalf jaar hebben bijgedragen aan het dekken van allerlei kosten van de gemeente?

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Ik kan u zeggen dat we daarnaar op zoek zijn. Die alternatieve kostendragers zijn vooral gerelateerd aan bouwprojecten die we willen gaan realiseren. Zover zijn we nog niet. Ik kan u eerlijk zeggen dat we daar bijzonder ongeduldig over zijn, maar het kan soms niet sneller dan het gaat. Ik geloof wel dat we veel in gang aan het zetten zijn om in het komende jaar stappen te kunnen zetten op dat gebied. We zien daar vol verwachting naar uit, kan ik u zeggen.

De heer **De Graaf** (PvdA): Ik hoor u af en toe dingen zeggen waarvan ik niet op de hoogte ben. Heeft u een idee wanneer wij vanuit het college een overzicht zouden kunnen verwachten van die verschillende alternatieve kostendragers, waartoe ze kunnen worden ingezet en welk bedrag ze opleveren?

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Daar kan ik heel kort over zijn: nee, ik heb geen idee.

Ik had het over de afvalstoffenheffing. We willen de heffingen graag omlaag. Een van de manieren om dat te doen, is het verbeteren van de afvalscheiding. Daar hebben we afgelopen jaar op ingezet. Wij hechten er als VVD belang aan dat verdere scheiding wordt gerealiseerd door middel van duidelijke communicatie naar onze inwoners en stimulering, niet door het invoeren van een boctostructuur. Daarnaast moeten we vanzelfsprekend ook de ontwikkelingen in Leiden, waar men met nascheiding bezig is, goed in de gaten houden, zodat we voor ons dorp de beste manier vinden om ons afval af te voeren.

Dan nog iets over de WODV. Een van de redenen waarom we met elkaar af en toe wat ongeduldig zijn, ligt volgens mij in het feit dat we gezegd hebben dat we ons richten op de Leidse regio. Daarmee hebben we onzekerheid veroorzaakt, ook bij de WODV. We zijn ook in gesprek met de WODV en met Wassenaar om te kijken hoe we die plannen voor elkaar kunnen krijgen. Dit heeft invloed op de capaciteit van de WODV. Wij verwachten dat we binnen korte tijd met het college aan tafel kunnen om te kijken wat de daadwerkelijke capaciteit is en welke prioriteiten we moeten aanbrengen in ons wenselijkstje. Ik verwacht dat we daarna, na het bespreken van die capaciteit, een veel duidelijker beeld hebben van wanneer we welke stappen kunnen zetten.

Tot slot nog een reactie op het raadsvoorstel. Wij gaan akkoord met de programmabegroting. Het tweede punt is de vraag aan de wethouder om te bevestigen dat we nog steeds over het geld gaan totdat er plannen goedgekeurd zijn. Met de overige punten gaan wij ook akkoord.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Dit was weer een moment om naar uit te kijken met elkaar. Er ligt een sluitende begroting voor 2020. Dat is iets wat we moeten koesteren. We koesteren dat en het is daarnaast ook een compliment aan het college waard. De contouren van de begroting voor de jaren na 2020 zijn ook zichtbaar. Het gaat daarbij nu niet om meer dan voorlopige contouren. We maken ons zorgen over de realiseerbaarheid van die cijfers. Die liggen nu niet ter besluitvorming voor en daarom gaan we daar vanavond niet nader op in. Wij gaan akkoord met de voorgestelde verandering in de afschrijvingssystematiek en wij erkennen de voordelen daarvan, zoals wij er ook van overtuigd zijn dat iedereen zich realiseert dat dit een exercitie is die je maar één keer kan uitvoeren en dat je daarmee kosten naar de toekomst verschuift.

Het is 400 jaar geleden dat de Dordtse Synode gehouden werd. Ja, we erkennen dat die bijeenkomst de nodige gevolgen heeft gehad voor de periode daarna, maar dat betekent niet dat onze fractie begrijpt waarom op pagina 15 van onze begroting de gemeente Dordrecht ineens als exemplarisch voorbeeld naar voren wordt geschoven om te motiveren waarom de gemeente Voorschoten die afschrijvingsmethodiek wil gaan aanpassen. Met alle respect voor de Dordtenaren: dat kunnen wij in Voorschoten toch wel alleen af? Wel is het helder dat de ruimte die Voorschoten voor nieuw beleid heeft, zeer beperkt is en dat het college zich dat ook realiseert. Wat onze fractie betreft is deze ruimte zelfs zo klein dat daarmee relatief kleine voorgestelde investeringen of kostenposten in de orde van enkele duizenden euro's de volle aandacht trekken. We dienen een amendement in om de voorgestelde muurtekeningen in de fietstunnel bij de Kniplaan/Veurseweg – kosten: ruim € 3.200 – te laten vervallen. Het gaat ons niet eens zozeer om de hoogte van dat bedrag of de vraag of dat donkere en tochtige tunneltje met een voetgangerspadje van 30 centimeter breed zich wel leent voor het aanbrengen van kunstwerken. We denken dat dit voornemen niet valt uit te leggen aan onze lokale samenleving en al helemaal niet aan de verenigingen en stichtingen die de gevolgen van de verlaging van subsidies ervaren. Welke fractie kan met rechte rug en droge ogen uitleggen dat aan deze muurtekening prioriteit gegeven wordt? Ook al gaat het in relatie tot de totale begroting om een klein bedrag, je creëert hiermee vanuit onze lokale samenleving een volstrekt begrijpelijke forse hoeveelheid onbegrip jegens de gehele raad en het college. Dit is geen goed plan. Het amendement luidt:

"Amendement 083.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 7 november,

gezien het raadsvoorstel nr. Z/19/035095/154/18 d.d. 24 september 2019, Programma 5, taakveld 5.7 van de begroting,

overwegende dat:

- de budgettaire ruimte die de gemeente heeft, zeer klein is;
- alle uitgaven een kritische toets m.b.t. nut en noodzaak moeten kunnen doorstaan;
- de voorgestelde bijdrage aan een muurschildering in de tunnel Kniplaan/Veurseweg deze toets van zowel nut als van noodzaak niet doorstaat;

Besluit:

Het voorgestelde besluit ad 1 aan te vullen met:

Geen financiële bijdrage ter beschikking te stellen voor het aanbrengen van een muurschildering in de tunnel Kniplaan/Veurseweg en daarmee het begrote betreffende bedrag van € 3.238 niet aan het structurele Pact van Duivenvoordebudget te onttrekken."

Mevrouw **Boom** (D66): Ik ben benieuwd of de heer Van der Elst het met mij eens is dat het ten opzichte van de andere samenwerkingspartners in de Duivenvoordecorridor vervelend is als wij ons terugtrekken uit dit project. Daarnaast vind ik dat hij wel heel erg veel zware zaken ophangt aan een bedrag van amper € 4.000.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Ik heb zo'n donkerbruin vermoeden dat aardig wat penningmeesters van stichtingen en verenigingen dit anders zien dan u, maar kennelijk bent u de eerste die zich opwerpt om dit aan al die mensen te gaan uitleggen. Ik wens u daar heel veel succes mee.

Mevrouw **Boom** (D66): Misschien kunt u ook nog mijn eerste vraag beantwoorden: hoe gaat u aan de andere gemeenten die hieraan meebetalen, uitleggen dat wij ons terugtrekken uit dit project?

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Het is iets wat nu in de begroting voor 2020 staat. Daar hebben we nu mee te maken. Dat is ook de realiteit voor die penningmeesters van de verenigingen en de stichtingen: zij kijken nu naar 2020. Dat is mijn antwoord.

Het tweede amendement, dat samen met een aantal andere fracties wordt ingediend, gaat over het voorstel om € 20.000 uit te geven aan een onderzoek met betrekking tot digitalisering in het centrum en rond het station, € 20.000 voor alleen een onderzoek. Het gaat dus niet om de realisatie van iets. Uit de Kadernota blijkt dat de achterliggende gedachte hierbij het terugdringen van de hoeveelheid verkeer is; misschien zijn er ook nog andere motieven. We hebben hierover een gemotiveerde schriftelijke vraag gesteld, nummer 23. De door onze fractie aangedragen punten worden door het college meegenomen in de verkenning. Als dat zo is, dan zou dat moeten leiden tot het intrekken van dit voorstel. Wij stellen voor om dit bedrag van € 20.000 te besteden aan een impuls van de transitie van sportveld- en sportbaanverlichting in de richting van energiezuinige ledverlichting. Ik weet zeker dat dit de coalitiepartijen en ook mevrouw Boom als muziek in de oren zal klinken. Het amendement, dat mede wordt ingediend door het CDA, de PvdA, de SP en Voorschoten Lokaal, luidt:

"Amendement 082.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 7 november;

gezien het raadsvoorstel nr. Z/19/035095/154/18 d.d. 24 september 2019, Programma 3, taakveld 3.1 van de begroting,

overwegende dat:

- de budgettaire ruimte die de gemeente heeft, zeer klein is;
- alle uitgaven een kritische toets m.b.t. nut en noodzaak moeten kunnen doorstaan;

- in de begroting 2020 een bedrag van € 20.000 is opgenomen voor een onderzoek naar de mogelijkheden om in ieder geval rond het station en in het centrum snel internet aan te leggen;
- de motivatie om een betere digitale infrastructuur aan te leggen, gelegen is in de verwachte afname van verkeersdrukke, zoals verwoord in de Kadernota 2020;
- de oorzaak- en gevolgrelatie tussen een betere lokale digitale infrastructuur en de gedclaimde samenhangende afname van lokale verkeersdrukke niet zonder meer te leggen is;
- in de prioriteitenstelling voor 2020 andere belangen meer voor de hand liggen dan het uitvoeren van dit onderzoek;
- in het coalitieakkoord het streven is opgenomen in 2030 energieneutraliteit van de gemeente Voorschoten te realiseren;

Besluit:

Het voorgestelde besluit ad 1 aan te vullen met:

Het in de begroting 2020 voorgestelde onderzoek voor de ontwikkeling van een strategie ter verbetering van de digitale bereikbaarheid niet uit te voeren en het hiermee vrijgekomen budget van € 20.000 in te zetten om de sportorganisaties in Voorschoten een impuls te kunnen geven de veld- en baanverlichting om te bouwen naar ledverlichting."

We dienen een motie in over het verhogen van de BOA-capaciteit. We steunen het voorstel voor het verhogen van het budget voor BOA's. We willen het college in overweging geven: als voor hetzelfde budget minder fte's BOA's zouden worden aangesteld, dan ontstaat daarmee budgettaire ruimte om BOA's ook in latere uren in te zetten. Wij hebben uit de samenleving gehoord dat daar nadrukkelijk behoefte aan is. Voordat ik een interruptie krijg, zou ik dit onderwerp willen afronden in de richting van de VVD-fractie. De motie dient alleen als formalisering van het goedbedoelde opbouwende advies aan het college. Verder laten we het volledig aan het college over om hier iets mee te doen en om hoeveel uren en hoeveel fte's het gaat. We geloven namelijk dat veiligheid bij dit college best wel in goede handen is. De motie, die mede wordt ingediend door het CDA, de PvdA en de SP, luidt:

"Motie 127.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 7 november 2020,

overwegende dat:

- in de programmabegroting 2020 wordt voorgesteld de BOA-capaciteit uit te breiden met 2,4 fte, met bijbehorende lasten van € 140.000;
- het streven is de effectiviteit van BOA-inzet zo hoog mogelijk te laten zijn;
- BOA-inzet ook 's avonds en/of 's nachts of in het weekend effectief kan zijn;
- BOA-inzet buiten de reguliere werktijden tegen een hoger tarief plaatsvindt;
- BOA-inzet buiten de reguliere werktijden kan stuiten op budgettaire beperkingen, met als gevolg dat optimale effectiviteit van inzet mogelijk niet wordt gerealiseerd;
- gedurende een proefperiode ervaren zou kunnen worden of (meer) inzet van BOA-capaciteit buiten de reguliere werktijden tot een hogere effectiviteit kan leiden;
- dan na afloop van deze proefperiode de resultaten moeten worden vastgesteld en geëvalueerd;

verzoekt het college:

- in overweging te nemen: het begrote budget van € 140.000 te gebruiken voor uitbreiding van het aantal BOA's met minder dan 2,4 fte, waarmee budgettaire ruimte wordt gecreëerd om BOA's gedurende een proefperiode (meer) in te zetten buiten reguliere werktijden en de resultaten van deze proef na afloop te delen met de raad;
- waarbij het aantal fte's waarmee de BOA-capaciteit gedurende de proefperiode zal worden uitgebreid, als ook de duur van de proefperiode, ter beoordeling is aan het college,

en gaat over tot de orde van de dag."

De heer **Van Rixtel** (GroenLinks): Ik wil reageren op uw amendement over de ledverlichting. Dat amendement over € 20.000 vinden wij uiteraard heel sympathiek, maar tegelijkertijd is dat een heel klein bedrag. Ik ben dus benieuwd of u de indruk hebt dat de sportorganisaties nu op deze impuls van € 20.000 zitten te wachten en of het niet verstandiger is om even te wachten op de uitwerking van het Milieubeleidsplan. Dan krijgen we gewoon een coherent plan voorgeschied en krijgen we misschien ook een iets botere indruk van wat er eventueel aan een impuls voor de sportverenigingen mogelijk of nodig zou moeten zijn. Maar in dat opzicht wil ik, gezien dit voorstel, het college ook vragen of het deze suggestie van u kan meenemen bij de uitwerking van het Milieubeleidsplan. Wat het snelle internet betreft: volgens mij had dat ook te maken met het feit dat we denken aan de realisatie van een bedrijfsverzamelgebouw in het centrum. Om die reden is dat onderzoek toch wel zinvol.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): De motivatie in de Kadernota was iets wat je je op macroniveau wel kunt voorstellen. Als je op macroniveau voor sneller internet zou zorgen, zou dat kunnen betekenen dat meer mensen thuis gaan werken. Als je op microniveau voor sneller internet zorgt, zou het best zo kunnen zijn dat dat juist mensen aantrekt, zodat er meer auto's over de rotonde bij het station gaan rijden. We vonden de motivatie dus gewoon wat dun. Ten tweede gaf ik zojuist al aan dat er niet veel geld is in de vrije bestedingsruimte. Hoewel € 20.000 niet veel is, is dat relatief dan wel ineens veel. Ten derde geloven wij net als de collegepartijen zeer in een energietransitie. Ook kleine stapjes kunnen, hoewel zij financieel niet zo heel erg groot zijn, beleidsmatig toch een belangrijke indicatie zijn. Vervolgens: als we dit nu niet doen, is deze € 20.000 uitgegeven aan digitalisering en niet aan het Milieubeleidsplan, dat nog moet gaan komen. Ook timing speelt hierbij dus een rol.

De heer **Van Rixtel** (GroenLinks): Precies, dat Milieubeleidsplan moet nog komen. Ik denk dat het niet verstandig is om nu hapsnap met kleine bedragen te komen om iets in te vullen, terwijl de noodzaak daarvan nog volstrekt onduidelijk is.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Bij de honk- en softbalvereniging is er nu werkelijk een noodsituatie op het punt van de verlichting; daar kan niet meer gesport worden. Die € 20.000 zou daar alvast perfect kunnen worden ingezet. Ik steun deze motie dus van harte, maar ik denk dat hier eens naar gekeken moet worden. We kunnen natuurlijk wachten op algemeen beleid, maar we kunnen in ieder geval één vereniging met een noodsituatie al helpen. Daar kan de wethouder misschien iets over zeggen.

De heer **Van Rixtel** (GroenLinks): Ik vind het ook erg om nu één vereniging daarmee van dienst te zijn. Ik zou er erg voor zijn om dit toch even in een wat breder kader te plaatsen.

De **voorzitter**: Uw punt is helder. Ik denk dat de wethouder daar straks in de beantwoording ook nog wel op ingaat.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): In algemene zin zou ik in reactie op deze interruptie tegen de raad en niet in de laatste plaats de mensen op de tribune en de mensen die thuis meekijken, willen zeggen dat onze fractie, ONS Voorschoten, zich nooit zal neerleggen bij investeringen of kostenposten waarvan we de doelmatigheid niet goed vinden, ook al gaat het om kleine bedragen. We zijn verdorie toch verplicht om met alles wat we kunnen, de besteding van gemeenschappelijke gelden te verdedigen en zo effectief en efficiënt mogelijk te maken? Het argument dat het maar om weinig geld gaat, zal er bij ons dus nooit ingaan.

We hebben een aantal schriftelijke vragen gesteld waar we niet helemaal duidelijk antwoord op hebben gekregen. We weten dat het nu niet het moment is om heel veel technische vragen te gaan stellen. Dat zullen we ook niet doen. Er zijn plannen om het toerisme in Voorschoten aan te zwengelen. Laat ik het heel kort samenvatten. Er is in Wassenaar inmiddels een presentatie geweest van een derde partij, die in opdracht van de Stichting Marketing Voorschoten-Wassenaar onderzoek heeft uitgevoerd en zit te wachten op accordering om dat in 2020 weer te gaan doen. Ik volsta met de vraag aan het college om deze onderzoeker een dergelijke presentatie ook in de raad van Voorschoten of in de commissie zou kunnen geven. Dan lopen we weer gelijk.

We hebben moeite met het volgende. Er is een bedrag van € 382.000 begroot voor concretisering en versnelling van vier beleidsvoorstellen, te weten: de Woonvisie, het Beheersplan Vastgoed, het Milieubeleidsplan en de Routekaart Leidse regio. We steunen het belang en daarmee de keuze voor

deze vier onderwerpen, maar liever hadden we per beleidsontwikkeling een uitgesplitst budget voorgesteld gekregen. Nu zit er in deze post een hoog multiplechoicetekarakter. We werken toch met programma's binnen de begroting? Kwantitatieve onderbouwing van de kosten die per saldo tot die € 382.000 leiden, kennen we niet. We hebben daar wel naar gevraagd. Dit lijkt daardoor een sluitpost. Maar goed, met deze € 382.000 moeten de versnellingen en concretisering, voor zover het 2020 betreft, gerealiseerd worden.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Meneer Van der Elst, bent u het niet met mij eens dat het verstandig is om eerst plannen neer te leggen voordat we een onderverdeling maken van de kosten? Het college heeft toch plannen aangekondigd die over dit potje gaan?

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Als er een vraag gesteld wordt die begint met "Ben je het niet met me eens dat ...", dan is dat bijna een retorische vraag. Ik wil het omdraaien: mevrouw Van Meenen, bent u het niet met mij eens dat dit, als we uitkomen op een begroot positief saldo van € 100.000, door een soort reverse engineering een sluitpost is geworden?

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Ik begrijp uw vraag niet. Ik kan dus ook niet aangeven of ik het met u eens ben.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Dan moeten we hier misschien een andere keer op terugkomen.

Een belangrijk punt is dat de uitwerking van de Woonvisie nu niet voorligt. We kijken daar reikhalzend naar uit. Met een begroting op de agenda kijk je nu eenmaal de toekomst in. Ik heb dus toch een paar opmerkingen in die context, allereerst over woningbouw en de grote opgave die ons dorp op dat punt in de nabije toekomst heeft. We noemen nogmaals de IJsbahn als een goede locatie voor woningbouw. De IJsbahn zelf zou dan een passende nieuwe locatie moeten krijgen. We willen ook aanhaken bij een voorstel dat de VVD-fractie al eerder heeft gedaan. Wat dat betreft komen dus alle credits de fractie van de VVD toe: tiny houses bij de Valkeweg lijken ons een prima plan.

Ik ga nog even terug naar de begroting. Het valt op dat aan de batenkant potentiële ruimte ligt bij het tarief van de ozb niet-wonen. In deze collegeperiode zullen verenigingen, stichtingen en daarmee de inwoners na een periode met veel zuur toch ook een keer wat zoet moeten proeven.

Wat participatie van onze lokale samenleving betreft: de tijd gaat snel - de raad is inmiddels meer dan anderhalf jaar bezig - en soms wordt onze fractie, ook recent nog, benadord door initiatiefgroepen in ons dorp die zich hebben geformeerd en die aandringen op verdere stappen, voortvarendheid en daadkracht bij het college. De bereidheid om op dit vlak samen nieuwe spelregels te ontwerpen, is in onze samenleving aanwezig.

De samenwerking met het college is goed. Zo ervaren wij dat ons streven naar integraliteit in de aanpak van uitdagingen door het college wordt gedeeld. En er worden geslagen gemaakt in de transparantie van rapportages. Dat geeft wat ons betreft een goed perspectief voor 2020.

De heer **Van Rixtel** (GroenLinks): Voorzitter, ik wil graag beginnen met felicitaties aan het college, omdat over de Intratuinlocatie een akkoord is gesloten over een nieuwe ontsluitingsweg. Dit komt natuurlijk nog in de commissie en in de raad, maar ik vind dit een bijzonder mooi wapenfeit. Ik denk dat de omwonenden daar ook erg blij mee zullen zijn. Daarnaast wil ik graag felicitaties geven voor de kandidatuur van de heer De Bruijn en ook complimenten aan de VVD-fractie. Ik denk dat jullie een heel lastige en moeilijke tijd achter de rug hebben. Ik heb waardering voor het feit dat jullie er toch zo snel in geslaagd zijn om met een oplossing te komen. Ik denk dat het echt moeilijk is geweest. Ik vind dat bijzonder en het is ook echt belangrijk dat het college weer zo snel mogelijk voltallig is, want we weten dat de opgaven groot zijn, zowel voor het college als voor het ambtelijk apparaat. Ik wil daar toch even op ingaan. Er zijn enorm veel opgaven. We hebben de Wmo; die is nog steeds in wording. We hebben de invoering van een nieuw abonnementstarief. We hebben de Jeugdwet. We hebben de Participatiewet. We hebben nieuwe privacywetgeving. We hebben de Wet verplichte ggz. We hebben een Klimaatakkoord. We hebben de Wet inburgering. We hebben de Omgevingswet. Ik zou haast zeggen dat het echt een enorme tsunami is van wetgeving en regelgeving die door de rijksoverheid over de lokale overheid wordt uitgestort. Dat vraagt echt om enorm veel ambtelijke inzet, ook binnen de context dat we tegen de grenzen van onze groei aanlopen. Denk aan het stikstofprobleem. We hebben een forse bouwopgave. En dan is er

ook nog een heroriëntatie op de Leidse regio. Dit vraagt ambtelijk ook om de inrichting van nieuwe werkprocessen rondom integraal werken. Denk bijvoorbeeld aan de presentatie van gisteren over gebiedsgericht werken. De ambtelijke organisatie is op dit moment in een enorme verandering, met een forse opgave. Ook de uitvoeringspraktijk moet dan nog steeds goed lopen. Bij tijd en wijle bereiken ons dus ook wel geluiden dat er soms erg lang gewacht moet worden op de beantwoording van vragen van burgers. Dat is best lastig. Als ik er nu aan denk, komt bij mij toch ook het beeld op van een knarsend en piepend apparaat, dat zich ondanks de grote werkdruk toch moedig voorwaarts beweegt, maar helaas ook met de nodige uitval. We hebben gehoord dat er behoorlijk wat ambtenaren worstelen met de werkdruk, dat er uitval is en dat het lastig is om de openstaande vacatures aan te vullen. Dat zijn echt zaken waarmee we rekening moeten houden. Hiermee dreigt vertraging, ook in de uitvoering van ons coalitieprogramma. Daar maken wij ons zorgen over.

Tijdens de commissievorgadering hebben we geïnformeerd naar de uitvoering van de moties die tijdens de behandeling van de Kadernota zijn ingediend. Pas vandaag is daar een volledig overzicht van verschenen. Dat is laat. Om die reden wil ik vragen om in ieder geval kort toe te lichten hoe het nu zit met de uitvoering van het Duurzaamheidsfonds.

Daarnaast is er bij mij onduidelijkheid over de uitvoering van twee moties die we eigenlijk al bij de begrotingsbehandeling van vorig jaar hebben besproken. De eerste motie betreft de formulering van een actieprogramma ter ondersteuning van een rookvrije generatie. Dat is er nog niet. Daarom zullen wij binnenkort zelf met een initiatiefvoorstel daartoe komen. De tweede motie betreft de ratificatie van het VN-verdrag Handicap en een lokale vertaling daarvan. Het antwoord was toentertijd dat daaraan gewerkt werd en dat we daar nog een overzicht van zouden krijgen. Dat heb ik niet gezien. Ook daar maak ik me zorgen over, onder meer omdat die toegankelijkheid op termijn ook juridische consequenties kan hebben. Ik denk bijvoorbeeld ook aan de discussie over het Ambachts- en Baljuwhuis. We hebben het daar gehad over publieke functies. We moeten ons ook realiseren dat die toegankelijkheid voor mensen met een beperking van belang is. Ik vraag me echt af of het Ambachts- en Baljuwhuis zich daarvoor leent. Ik wil dit dus graag agenderen om dit mee te nemen in de discussie over hoe we hier verder mee omgaan.

Wat de financiële begroting betreft: het is natuurlijk hartstikke mooi dat we nu een structureel sluitende meerjarige begroting hebben. Ik ben het ook volledig eens met de bestemming van het positieve saldo van € 300.000 voor de Egalisatiereserve Sociaal domein en van € 380.000 voor intensivering en versnelling van een aantal cruciale projecten. Dat is gewoon logisch. Gezien de werkdruk en de dreiging van vertragingen is dit volstrekt legitiem. Over de werkdruk en de uitvoeringscapaciteit heb ik straks ook nog een vraag. Op pagina 35 van de begroting wordt onder de kop "Overhead" gesteld dat de formatie, het aantal fte's per 1.000 inwoners, van een tiende wordt teruggebracht naar negen honderdste. Dat lijkt weinig, maar ik vraag me toch af of dat, gezien de situatie waar we nu voor staan, een verstandige keuze is.

Ik heb ook wat reacties op de amendementen en de moties. Ik denk dat ik daarmee wacht tot in de tweede termijn. Wel wil ik aangeven dat ik het jammer vind dat we, toen de moties binnenkwamen, eigenlijk weer terecht zijn gekomen in een soort oppositie-coalitieverhouding. Als coalitiepartij was ik immers niet op de hoogte van alle moties, die al wel dik ondertekend waren door de oppositiepartijen. Dat vind ik jammer.

De heer **Maassen** (SP): Ik vind dit een beetje een raar verwijt van de heer Van Rixtel, tenzij de heer Van Rixtel hier met de hand op het hart beweert dat de coalitiepartijen geen voorbespreking van de begroting hebben gehouden.

De heer **Van Rixtel** (GroenLinks): Uiteraard hebben wij een voorbespreking gehouden, maar dat is een ander punt dan het delen van moties en kijken of je al tot een bepaald akkoord kan komen. Ik wil u een voorbeeld geven. Amendement 084 over de verhoging van ozb niet-woningen dient u gezamenlijk in maar u kunt op pagina 20 van de begroting gewoon lezen dat het voor ons niet wenselijk is om hieraan te komen, omdat er in het coalitieakkoord een afspraak is gemaakt. Ik zou dus bijna zeggen dat het zonde van het werk is om daarmee te komen. We hadden beter naar een oplossing kunnen zoeken, want er zijn wel interessante voorstellen gedaan over die € 75.000.

De heer **Maassen** (SP): Ik vind dit echt heel raar. Een coalitiepartij verwijt de oppositiepartijen dat ze gezamenlijk de begrotingsbehandeling voorbereiden, terwijl de coalitie dat zelf ook doet, en verwijt de oppositie dan dat zij voorstellen doet die ingaan tegen het coalitieakkoord. Ja, u hebt

afgesproken dat u dat gezamenlijk wilt, maar dat wil nog niet zeggen dat wij ons daarbij neerleggen. Daar gaat de begrotingsbehandeling juist over. Of moeten we wat u betreft tekenen bij het kruisje?

De heer **Van Rixtel** (GroenLinks): Nee, u hoeft niet te tekenen, maar als u graag brede steun wilt hebben voor datgene wat u indient, dan zult u daar rekening mee moeten houden.

De heer **Maassen** (SP): Ik heb jarenlang zij aan zij met de fractie van GroenLinks oppositie gevoerd. Toen hebben we gezamenlijk gemerkt dat je als kleine oppositiepartij vaak niet je zin krijgt bij een begrotingsbehandeling, maar dat je vooral heel erg goed moet laten zien dat het ook anders kan. Dat is precies wat we nu doen. Daarom vind ik dit verwijt van de fractie van GroenLinks echt heel raar.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Kijkend naar het aantal ingediende moties en amendementen, is het heel duidelijk dat de coalitie al heel ver van tevoren akkoord was met alles wat er ligt. Ik heb geen enkele motie en geen enkel amendement gezien, behalve van de VVD. Deze opmerking verbaast dus ook mij.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): De inbreng van de heer Van Rixtel verbaast me. Laten we het zo zeggen: kan de heer Van Rixtel de oppositiepartijen duidelijk maken waarom we vanavond überhaupt nog bij elkaar zitten als we toch moeten uitvoeren wat in het collegeakkoord staat? Dat is mij niet duidelijk.

De **voorzitter**: Misschien mag ik als voorzitter de suggestie doen om het bij de begroting te houden in plaats van een ander debat te voeren, dat verder misschien in de commissie B&B thuishoort. Maar er is een vraag gesteld aan de heer Van Rixtel. Een kort antwoord daarop.

De heer **Van Rixtel** (GroenLinks): Ja, een kort antwoord. Als er een coalitieakkoord en afspraken zijn en als die algemeen bekend zijn, zal het duidelijk zijn dat wij daar rekening mee moeten houden en dat wij ons dus niet positief kunnen uitspreken over wat u indient.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Het woord "explosief" hoort een beetje bij Voorschoten. Dat klinkt misschien een beetje gek, maar historisch gezien is het zeker waar. Het is misschien niet een heel bekend feit dat het allereerste gebruik van buskruit in een veldslag in Nederland, plaatsvond in 1351 bij de belegering van Huize Rosenburgh, waarmee "explosief" dus voor altijd verbonden is aan Voorschoten. De politiek in Voorschoten was de afgelopen jaren ook best explosief, zeker als het over begrotingen, herstelplannen en dat soort zaken ging. Dat leek de afgelopen jaren wat getemperd, maar we bevinden ons nu ineens in een situatie waarin we de facto een college van D66 en GroenLinks hebben, met gedoogsteun van de VVD.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Meneer Maassen, kunt u dat toelichten?

De heer **Maassen** (SP): Ja, ik kan dat wel toelichten. "Gedoogsteun" betekent dat je geen wethouders levert maar wel het college steunt; vandaar. Ja, u vroeg er zelf om!

Als we in het algemeen naar de begroting kijken, spreken we van een sluitende begroting, die er ook meerjarig positief uitziet. Dat is een compliment waard, ook vanuit de oppositie. Er is een positief resultaat en mijn fractie, de fractie van de SP, heeft echt waardering voor de daarvoor gekozen bestemming. Zaken die echt acuut extra geld nodig hebben, zijn de reserve Sociaal domein en de versnelling van de woningbouw. Er is voor gekozen om een flink deel van het positieve resultaat daarvoor te bestemmen. Dat steunen wij. Maar wat de woningbouw betreft hebben we wel aangegeven dat het weliswaar goed is dat dat geld daarnaartoe gaat, maar dat we iets duidelijkheid willen over: waarheen dan? Er worden allerlei locaties geroepen, ook hier vandaag weer. Mijn fractie is niet zo'n voorstander van het plaatsen van hele kleine huisjes, maar wil gewoon fatsoenlijke huizen met een fatsoenlijke, langjarige bestemming, dus geen tiny houses, want dat zijn gewoon verdeelde studentenkamers. Wij willen wel dat het wat duidelijker wordt wat er komt en dat we het daar snel over kunnen hebben. Daarom hebben we met het CDA en de PvdA een motie mede-ingediend omdat we daar wat meer zicht op willen hebben.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Meneer Maassen, u bent geen fan van tiny houses, maar zou u ze niet willen bouwen als daar wel vraag naar is?

De heer **Maassen** (SP): Mevrouw Van Meenen, ik kan echt een uur praten over wat er mis is met het concept "tiny houses". Ik zal proberen om dat niet te doen, maar een tiny house is een heel klein huisje, waarbij je heel veel uitzicht hebt op heel veel natuur. Dat laatste wordt al vrij lastig hier in Voorschoten. Als dat uitzicht er niet is en als je gewoon heel kleine huisjes gaat stapelen, dan worden het eigenlijk gewoon containerwoningen. Daar is op zich niet heel veel mis mee, maar wij zetten liever in op echte woningen als oplossing van het woningbouwprobleem, dat er hier in Voorschoten zeker is.

Zoals ik al zei, hebben we een positieve begroting met zwarte cijfers. Daar heeft de gemeente hard voor gewerkt, maar er zijn ook harde keuzes voor gemaakt. Die harde keuzes zijn voor een belangrijk deel bij de samenleving neergelegd: bij de inwoners en bij de verenigingen. De SP vindt het belangrijk dat de gemeente, nu het wat beter gaat met de gemeente, die welvaart ook weer gaat delen met de inwoners en met de verenigingen, want uiteindelijk maak je een gemeentebegroting en heeft de gemeente geld om te investeren in de samenleving, zoals de burgemeester zei in de introductie van dit agendapunt. Dat moeten we dus ook weer gaan doen, voor zover we dat niet hebben gedaan: investeren in de samenleving. Laten we bijvoorbeeld gaan kijken naar de verenigingen. Er is een nieuw subsidiebeleid. De SP steunt het nieuwe subsidiebeleid en de visie daarachter, maar het nieuwe subsidiebeleid kan bij sommige verenigingen wel heel hard aankomen, want er wordt ineens heel hard gesnoeid in de beschikbare voorzieningen. Het zou zomaar kunnen dat er verenigingen zijn die die overgang niet of niet snel genoeg kunnen maken en daardoor in problemen komen die er misschien toe leiden dat verenigingen die we belangrijk vinden, die belangrijk werk doen in de samenleving en die we wat meer steun moeten bieden, opgeheven worden. Nu voorziet het subsidiebeleid in een hardheidsclausule en in een fonds van € 200.000, verdeeld over vier jaar, waarmee dat soort problemen kunnen worden opgevangen. Het lijkt mijn fractie eigenlijk logisch om van het positieve resultaat dat we nog op de begroting hebben en dat overblijft na die bestemmingen voor het sociaal domein en versnelling van de woningbouw, alleen voor dit jaar een klein deel te pakken, namelijk € 50.000, en om dat voor één jaar toe te voegen aan die reserve. Dan is het calamiteitenfonds, het fonds voor verzachting van het subsidiebeleid, in het eerste jaar dat het subsidiebeleid gaat gelden, € 50.000 hoger. Dat is twee keer zo hoog als in de andere jaren, want het is logisch dat in het eerste jaar de meeste problemen kunnen voorkomen. Op die manier verzacht je een beetje de pijn die gemaakt is door het opschonen van de gemeentefinanciën. Het amendement, dat mede wordt ingediend door het CDA, ONS Voorschoten, de PvdA en Voorschoten Lokaal, luidt:

"Amendement 085.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 7 november 2019,

gezien het raadsvoorstel Programmabegroting 2020 (agendapunt 4),

overwegende dat:

- *het subsidiebeleid is gewijzigd in het kader van het herstelplan, om de gemeente weer financieel gezond te maken;*
- *het gewijzigde subsidiebeleid tot grote veranderingen voor betrokken verenigingen kan leiden;*
- *juist in het eerste jaar van het nieuwe subsidiebeleid het voor verenigingen lastig kan zijn om wijzigingen direct door te voeren;*
- *de gemeente inmiddels een begrotingsoverschot heeft;*
- *in het subsidiebeleid een fonds is gecreëerd om verenigingen een zachte landing te bieden;*
- *het positieve begrotingssaldo in 2020 ruimte biedt om dit fonds het eerste jaar uit te breiden;*

Besluit:

het voorgestelde besluit, beslispunt 2, als volgt aan te vullen:

- *een bedrag van € 50.000 beschikbaar te stellen voor het fonds subsidiebeleid."*

Ten tweede hebben wij heel veel gevraagd van onze inwoners, ook op het punt van gemeentelijke belastingen. Daar was mijn fractie voorstander van; het was ook nodig. Maar als je nu kijkt naar de indicatoren, zie je dat wij gewoon heel erg hoog staan qua belasting die we vragen aan bewoners. Bij de ondernemingen is het verhaal heel anders. Uit de gemaakte begrotingsscan blijkt dat daar nog een structurele belastingcapaciteit open is van € 250.000 per jaar. Dat is geen vergelijking met het allerhoogste budget, maar met hoe het er gemiddeld uitziet in de omgeving. Als je de belastingen voor de ondernemers naar het gemiddelde brengt, zou je per jaar dus € 250.000 extra binnen kunnen krijgen. Het is geen aantasting van het vestigingsklimaat als je op het gemiddelde niveau van de omgeving gaat zitten. Ik hoor GroenLinks wel roepen "dat gaan we toch niet doen, want zo staat het in het collegeakkoord". Dat is dan meteen heel duidelijk, want voordat u dat collegeakkoord gesloten had, meneer Van Rixtel, dus toen u nog met ons in de oppositie zat, was uw partij altijd heel erg fel vóór het verhogen van de ozb voor ondernemers. Dat geldt overigens ook voor D66, dat daar bij het herstelplan nog een aantal voorstellen voor heeft ingediend. Met andere woorden: als u dit amendement niet steunt, is dat puur vanwege coalitiedwang en niet omdat u het daar niet mee eens bent. Maar goed, dat is duidelijk. De gedoogpartij VVD heeft kennelijk toch redelijk wat ijzers in het vuur, zonder wethouder.

Voorzitter: Het positieve resultaat van de begroting is voor een belangrijk deel het gevolg van anders afschrijven. Daar gaat mijn fractie mee akkoord, want dat levert ruimte op. In heel veel gevallen is dat makkelijk en verantwoord, maar niet in alle situaties. Wij zouden graag iets beter in kaart willen krijgen wat de risico's zijn, of er vastgoed is waarbij je dit beter niet kan doen en hoe het precies zit met dat uitmiddelen, waarmee je uitkomt op die 30%. Met andere woorden: daarom hebben wij de motie daarover medeondertekend, want die risico's moeten beter in kaart komen.

Wij dienen hier als gemeenteraad vandaag een aantal moties en amendementen in. Dat doen we elk jaar bij de begrotingsbehandeling, maar soms vraag ik me wel eens een heel klein beetje af wat dat voor nut heeft, niet omdat de coalitie er toch tegen gaat stemmen als het niet in het coalitieakkoord staat maar omdat ik er bij de voorbereiding van deze begrotingsbehandeling achter kwam dat vorig jaar een motie van mij unaniem is aangenomen door de raad en dat die motie in de lijst met afdoeningen staat op een manier waar ik toch niet echt tevreden over ben. Vorig jaar heb ik bij de begrotingsbehandeling een motie ingediend die dus unaniem werd aangenomen door de raad. De strekking van de motie was dat bij de prestatieafspraken met huurders en verhuurders vooraf een huurdersraadpleging volgens de Woningwet zou worden uitgevoerd. Dat is niet de precieze omschrijving van wat het is. Meestal heeft dit de vorm van een soort enquête onder alle huurders, zodat je meer input van de huurders hebt dan alleen het gesprek met de huurdersorganisatie, zeker omdat die in Voorschoten niet lokaal geworteld is. Maar wat staat er in de lijst van afdoeningen? Daar staat dat de motie is afgedaan, want de huurdersorganisaties zijn uitgenodigd voor de prestatieafspraken. Ja, me dunkt, dat is wettelijk voorgeschreven. Dat is dus niet de uitvoering die wij in gedachte hadden en die ook nadrukkelijk in de motie omschreven is. Wij zouden dus graag bij het college onder de aandacht willen brengen dat die motie wat ons betreft niet afgedaan is en dat er nog zeker werk aan de winkel is.

De voorzitter: Wat dat laatste betreft verwacht ik van uw kant dus een discussie of een vraag in de commissie WRG over deze motie.

De heer Maassen (SP): Dat zullen wij doen.

De voorzitter: Ja, er moet natuurlijk wel opvolging gegeven worden aan deze frustratie. We moeten ervoor zorgen dat die frustratie weggaat.

Mevrouw Boom (D66): Voorzitter. Omdat wij met elkaar hebben afgesproken de algemene beschouwingen te laten plaatsvinden bij de behandeling van de Kadernota, richt ik mijn verhaal vooral op de begrotingsbehandeling. Daar hebben we in de commissie Burger en Bestuur al uitvoerig bij stilgestaan. Vanavond kan ik dus eigenlijk vrij kort zijn. De reden daarvoor is vrij simpel, want D66 is gewoon erg blij met de voorliggende begroting. We zijn blij dat Voorschoten de komende jaren weer een sluitende begroting heeft. We zijn blij dat we beter zicht hebben op de mogelijke risico's en dat de buffers, waar nodig, zijn versterkt. Ook zijn we blij dat we beter zijn geworden in begroten. We maken betere inschattingen van uitgaven en we houden ons daar ook beter aan. We zijn ook blij dat zowel de Rekenkamercommissie als de provincie en de accountant beamen dat onze financiële positie en ons financieel beleid grondig zijn verbeterd. Kortom: een sterk resultaat. Om het vanavond toch ook maar even te benoemen: we zijn ook blij dat in deze begroting de financiële

ruimte gevonden is om Het Wedde nog tien jaar open te houden. Maar zoals we allemaal weten, kunnen we de teugels nu niet laten vieren. Het bewuste financiële beleid dat wordt gevoerd, moeten we vasthouden, zeker door alle onzekerheden waaraan collega's vanavond al hebben gerefe-reerd en waarop we zelf zo weinig invloed hebben. Hoe pakt bijvoorbeeld de herverdeling van het Gemeentefonds uit voor de kleinere gemeenten? Het is mooi dat de Meicirculaire een positief resul-taat oplevert, maar dat biedt geen garanties voor de toekomst. Wij steunen dan ook dat dit college het overschot niet wil gebruiken voor structurele uitgaven, maar om hier enerzijds belangrijke re-serves mee aan te vullen en anderzijds ruimte te creëren voor de uitvoering van de belangrijke doelstellingen die wij onszelf gesteld hebben. Want net als iedereen in deze raad wil ook D66 graag bouwen, liever vandaag dan morgen. We willen intensiever samenwerken in de Leidse regio, bij-voorbeeld bij de grote opgaven op het gebied van verduurzaming en de energietransitie. Hiervoor is die extra financiële ruimte meer dan nodig.

We hebben nog een paar vragen aan het college. Ik gaf al aan dat wij allemaal willen dat er snel gebouwd gaat worden in ons dorp. We kijken ontzettend uit naar deze ontwikkelingen en we zou-den graag van het college willen horen of het kan aangeven welke ontwikkelingen we de komende tijd op dit gebied kunnen verwachten. Hoe staat het er nu precies voor met de verschillende ont-wikkellocaties in ons dorp en kunnen we op korte termijn slagen gaan maken?

Ook willen we het college aansporen om alert te blijven op de uitvoering van de moties. Ik heb dit al aangehaald in de commissie B&B en ik ben erg blij met het overzicht in iBabs, waarbij de stand van zaken bij het college is aangegeven. Soms staan bij deze stand van zaken echter nog steeds wat vragen open. Zo zou bij de motie over de jeugdraad een tijdpad een nuttige aanvulling zijn.

Tot slot wil ik meeqeven dat onze partij vanavond geen verdere moties of amendementen indient, omdat we bij de behandeling van de Kadernota onze wensen reeds aan het college hebben meege-given. We hebben in eerste instantie ook nog geen moties van andere partijen gesteund. Vele vinden we wel sympathiek, maar we wachten graag eerst de reactie van het college op de verschil-lende voorstellen af.

De heer **De Graaf** (PvdA): Mevrouw de voorzitter. We hebben veel gchoord. Ik heb begrepen dat er een mooie, sluitende begroting is. Gisteren viel mijn oog op de tekst van een parabel. Die zou ik graag met u allen willen delen. Zoals u weet, is een parabel een vertelling of gelijkenis waarvan we iets kunnen leren, als je daar tenminste voor openstaat. Dan moet je het coalitieakkoord toch iets flexibeler beschouwen dan de heer Van Rixtel doet, lijkt mij. De titel van de parabel, een heel be-roemde parabel, is "dorpswijsheid".

De heer **Van Rixtel** (GroenLinks): Ik begrijp dat wat ik net heb gezegd, nogal wat impact heeft bij een aantal oppositiepartijen. Dat was zeker niet de bedoeling, maar sommige afspraken zijn iets harder dan andere. Wij zijn altijd bereid om kritisch te kijken naar ons eigen akkoord, maar de afspraak waar we het net over hadden, is behoorlijk hard. Dat is echt iets wat alleen bij uiterste noodzaak ter discussie komt. Dat is een gegeven. Nogmaals, het staat niet voor niets in de begro-tting benoemd. U kunt daarvoor wegglijken. Dat is prima en u mag met alternatieven komen, maar dan weet u dat dat, als u een meerderheid wilt halen, niet zoveel zin heeft.

De heer **De Graaf** (PvdA): U zegt daarmee dat we niet meer hoeven te spreken over wat in de begroting stond en dat we deze kamer beter kunnen verlaten.

De heer **Van Rixtel** (GroenLinks): Dat zeg ik niet.

De heer **De Graaf** (PvdA): Goed, ik begin met mijn parabel "dorpswijsheid", want dit is toch zin-loos.

Dorpswijsheid. In het dorp Rusthoek is het goed toeven. Burgers zijn tevreden. Zij kiezen uit hun midden drie schepenen. Die schepenen waken over het behoud van het goede leven, nu maar ook in de toekomst. Het dagelijks leven kabbelt voort. Er lijkt geen einde te komen aan die voorspoed, maar donkere wolken pakken zich boven het dorp samen. Jongeren vertrekken omdat er voor hen geen huizen worden gebouwd. Het dorp vergrijsd en voor burgers met weinig geld is steeds minder plek. Het klimaat verandert, het ijs smelt en de brandstof raakt op. Sommige diersoorten sterven uit. Rivieren drogen te overstromen en de vergrijsde bevolking wordt extra gevoelig voor hittegol-ven. Wie gaat er straks voor hen zorgen? Zorgwekkend is dat de schepenen de laatste tijd meer

geld uitgeven dan ze ontvangen, terwijl de belastingen al behoren tot de hoogste van het land. Spaarpotten raken leger. Schulden worden groter. De dorpsoudste wordt om advies gevraagd. Na enig denken zegt hij tegen de schepenen: "Voortkabbelen hoort niet bij deze tijd. Jullie beloven veel, maar de uitvoering kent de traagheid van een schildpad. Beloven jullie meer huizen voor jongeren en voor burgers met weinig geld? Zorg daar dan voor! Beloven jullie meer aangepaste huizen voor ouderen? Kom op, aan de slag! Beloven jullie over tien jaar een energieneutraal dorp? Vooruit, verspil geen tijd? Hebben jullie geen geld? Stel prioriteiten! Verspil geen gemeenschaps-geld aan versierseltjes, zoals bamboeborden of muurschilderingen, en overweeg projecten die na twee jaar nog steeds niet in uitvoering zijn genomen. En wees wijs", zo sprak de dorpsoudste, "laat voor toekomstige generaties ook geld over". De schepenen van het dorp namen deze wijze raad ter harte en tien jaar later is Rusthoek - want zo heet dat dorp - een bruisend en dynamisch dorp.

Tot zover deze parabel. De vraag is natuurlijk hoe die zich verhoudt tot ons mooie dorp Voorschoten. Laten we beginnen met de woningbouw. In Voorschoten worden weinig woningen gebouwd, zeker voor jongeren of voor mensen met een smalle beurs. En dat terwijl de coalitie ons 25% sociale woningbouw beloofde, met concrete aantallen in de geactualiseerde Woonvisie. Hoe dit wordt gerealiseerd, is volstrekt onduidelijk. Bij de behandeling van de Woonvisie nam de wethouder een motie van de oppositie over om uiterlijk 1 november 2019 een concreet plan van aanpak naar de raad te sturen waarin staat hoe die 25%-ambitie in deze collegeperiode wordt gerealiseerd en waar die extra 150 huurwoningen komen die ons zijn beloofd. We zijn 1 november gepasseerd en er is nog niks.

Mevrouw **Boom** (D66): Ik luister echt geïnteresseerd naar het gepassioneerde betoog van de heer De Graaf. Ik wil hem er toch aan herinneren dat we de uitwerking van de Woonvisie mogen verwachten in december dit jaar, dus over nog geen twee maanden. Ik hoop dus dat hij net als wij misschien nog even geduld kan hebben.

De heer **De Graaf** (PvdA): Ik wacht dat met veel belangstelling af. Misschien kan de wethouder nu al bevestigen dat in die uitwerking precies staat wat hij indertijd heeft beloofd. Mijn vraag was wanneer dat plan komt. Dat komt blijkbaar in december. Dan wordt alles volstrekt duidelijk.

Sociale woningbouw komt er niet vanzelf. De PvdA verwacht een veel actiever beleid van het college. Motie 131 van de VVD vinden we sympathiek, ruimhartig als we zijn. Maar we willen niet alleen regelmatig worden geïnformeerd over de stand van zaken van projecten, maar ook over de manier waarop het college ontwikkelaars en corporaties uitdaagt en stimuleert om te gaan bouwen. Waarom laat Starrenburg III zo lang op zich wachten? Wat was er gebeurd met de Moeder Godskerk als het college zich actiever had opgesteld? We verwachten dus gewoon een veel actiever beleid.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): U maakt er een mooie voorstelling van zaken van en zegt dat we dingen met de Moeder Godskerk hadden kunnen doen, maar in mijn beleving waren we in die situatie aan het wachten totdat de parochie stappen zou ondernemen. Daar kunnen we als gemeente toch niets aan doen?

De heer **De Graaf** (PvdA): U zegt nu precies wat ik bedoel: we waren aan het wachten. Het gaat mij niet om het wachten. Het gaat mij erom dat je je op bepaalde momenten afvraagt - dat geldt ook voor Starrenburg III - hoe je actief gebruik kunt maken van alle mogelijkheden die je hebt om partijen te stimuleren om aan de slag te gaan.

Mevrouw **Boom** (D66): Ter aanvulling over de Moeder Godskerk: wij zijn er allemaal van op de hoogte gesteld dat er een herbestemmingsonderzoek loopt. Als wij niet op de uitkomsten daarvan zouden wachten, komen we gewoon in een jarenlange juridische procedure met het Cuypersgenootschap. Volgens mij is dat het laatste wat we willen. Soms is geduld gewoon een schone zaak.

De heer **De Graaf** (D66): Er wordt weleens gezegd dat geduld met de jaren komt. Ik hoor vanavond heel veel opmerkingen over geduld: "wij wachten af". Maar ik stel vast dat we op allerlei fronten al heel lang wachten.

Ik wil graag verdergaan met mijn betoog en ga in op de energietransitie. In 2018 beloofden coalitie en college ons een energieneutraal Voorschoten in 2030. Anderhalf jaar later tasten we nog volstrekt in het duister hoe het college dit gaat aanpakken. Het enige wat we weten, is dat er een informele bijpraatsessie op 13 november zou zijn, die inmiddels alweer verplaatst is naar 4 decem-

ber, waarvan akte. In de begroting voor 2020 zijn geen middelen gereserveerd voor de energietransitie, terwijl de reserve bijna leeg is. In antwoord op onze vraag 110 hierover schrijft het college: "De middelen benodigd voor de uitvoering van het Milieubeleidsplan zullen in de Kadernota 2021 worden aangegeven." Voortvarendheid is ver te zoeken. Straks is de helft van de termijn van dit college verstreken en is er nog niks gedaan. Ja, we hebben wijkambassadeurs, er komt ledverlichting en er zijn enkele bijeenkomsten geweest, maar voor een echte energietransitie is veel en veel meer nodig. Ik heb hier twee vragen over. Wanneer is het ontwerp milieubeleidsplan klaar om vrijgegeven te worden voor inspraak? Conform de planning van het college moet dat voor 1 januari 2020 gebeuren. En wanneer wordt het definitieve Milieubeleidsplan aan de raad voorgelegd?

Mevrouw **Boom** (D66): Ik heb twee opmerkingen naar aanleiding van uw betoog. Het valt mij heel erg op dat juist de Partij van de Arbeid de mond er altijd van vol heeft dat we enorm strak moeten zijn in ons financiële beleid. U doet vaak voorkomen alsof wij nog steeds wanbeleid voeren. Nu vraagt u wel om veel meer financiële middelen vrij te maken, onder andere voor de energietransitie, terwijl u, als u het goed gelezen heeft, weet dat de € 382.000 onder andere bestemd wordt voor het aanjagen van de energietransitie. Het is dus maar net hoe je de stukken interpreteert.

De heer **De Graaf** (PvdA): Ik breng de behandeling van de Kadernota in herinnering. Toen hebben wij met het CDA een amendement op de Kadernota ingediend om middelen vrij te maken vanuit het totaal van de investeringen en intensiveringen door het college om een reserve voor de energietransitie verder te vullen. Dat is helaas afgewezen. Dat was dus geen extra geld, maar een andere prioriteitsstelling.

Ik kom bij de financiële begroting. De begroting laat een overschot zien van 7 ton en iedereen is hartstikke blij. Om dat te kunnen realiseren, halen we in de eerste plaats € 2,7 miljoen uit de reserves, waarvan € 1,3 miljoen uit de concernreserve. In de periode 2021-2023 halen we nog eens € 3 miljoen uit de reserves. De schuld neemt in vier jaar tijd met € 5 miljoen toe. Het college doet aan slimme financial engineering, boekhoudkundige slimmigheidjes, door restwaardes in te voeren waardoor we plotsklaps 8 ton rijker lijken, wat we natuurlijk niet zijn. Het college heeft enkele meerposten die je ziet aankomen, gewoon niet begroot. Ik noem de Omgevingswet, de energietransitie, het Onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen, het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs en de fietsveiligheid. Misschien ben ik nog wel wat vergeten. Op bladzijde 27 van de begroting schrijft het college: "De gemeente geeft niet meer geld dan er binnenkomt". Dat mag je met een flinke korrel zout nemen. Wat gebeurt er als de gemeente jaar in, jaar uit meer geld uit de spaarpot haalt dan je erin doet omdat je anders je begroting niet sluitend krijgt, als je als gemeente weinig grond hebt waarop je kunt verdienen, als de belastingdruk voor de inwoners al tot de hoogste van Nederland behoort en als er geen boekhoudkundige slimmigheidjes meer over zijn? Wat gebeurt er dan? Dan moet je steeds meer lenen, neemt je schuld toe en kan een toekomstig college of een toekomstige raad geen investeringen meer doen en grijpt de provincie in. Wat blijft er dan nog over van onze bestuurlijke zelfstandigheid? Daarom hebben wij samen met enkele andere partijen motie 128 ingediend. In die motie onderkennen wij dat het soms onvermijdelijk is dat je inteert op je vermogen en dat je schulden toenemen, maar als dat jaar in, jaar uit gebeurt, ontstaan er ongelukken. Vandaar deze motie met het verzoek om een technische analyse om te kijken hoe je deze huidige trend kunt ombuigen. Ik heb mijn stille - en nu niet stille - hoop gevestigd op GroenLinks, want dit staat volgens mij niet in het coalitieakkoord. U kunt deze sympathieke motie dus steunen. De motie, die mede wordt ingediend door ONS Voorschoten, het CDA en Voorschoten Lokaal, luidt:

"Motie 128.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 7 november 2019,

overwegende dat:

- het gemeentebestuur (college en raad) de verantwoordelijkheid heeft zorg te dragen voor een financieel beleid dat ook toekomstige raden en colleges in de gelegenheid stelt de op dat moment noodzakelijk geachte uitgaven en investeringen te doen;*
- op 7 oktober 2019 Deloitte weliswaar concludeerde dat op basis van de cijfers over 2017 en 2018 Voorschoten een neutrale tot gunstige financiële positie heeft, maar tegelijkertijd adviseerde om de aandacht te richten op de ontwikkeling van het eigen vermogen door het*

saldo van baten en lasten rond de nullijn te begroten en te realiseren, waardoor het eigen vermogen stabiel blijft;

constaterend dat:

- de programmabegroting 2020 sluitend kan zijn omdat er € 2,7 miljoen uit de reserves is onttrokken waarvan minimaal € 1,3 miljoen uit de vrije (concern)reserve;*
- het college in de meest recente prognose over het resultaat 2019 (Najaarsnota) een negatief saldo raamt van € 274.000;*
- het financieel resultaat over 2018 uitsluitend positief kon zijn doordat er € 1 miljoen meer werd onttrokken aan de reserves dan werd toegevoegd en door de incidentele opbrengst van een deel van het gemeentelijk onroerend goed;*
- het college in de programmabegroting 2020 een daling van de reserves begroot van € 32,9 miljoen in 2019 naar € 27,1 miljoen in 2023 en aangeeft dat de schuld in vier jaar tijd met € 5 miljoen toeneemt;*

voorts constaterende dat de belastingcapaciteit oftewel de gemeentelijke lasten voor burgers aanzienlijk boven het landelijk gemiddelde liggen;

van mening dat:

- het verantwoord en soms onvermijdelijk is om in te teren op de vermogenspositie en de schulden te laten toenemen;*
- maar dat het continueren van een dergelijke ontwikkeling onwenselijk is en de mogelijkheden moeten worden onderzocht om deze trend om te buigen;*

verzoekt het college om de raad uiterlijk 1 april 2020 een technische analyse voor te leggen over de mogelijke 'verdiencapaciteit' van Voorschoten en de mogelijkheden toe te werken naar 'de ontwikkeling van een eigen vermogen door het saldo van baten en lasten rond de nullijn te begroten en te realiseren, waardoor het eigen vermogen stabiel blijft', zoals door Deloitte voorgesteld,

en gaat over tot de orde van de dag."

De heer **Van Rixtel** (GroenLinks): Ik ben heel blij dat u vraagt wat wij ervan vinden. Ik ben heel benieuwd wat u bedoelt met die technische analyse, want dat is mij eigenlijk onduidelijk.

De heer **De Graaf** (PvdA): Onder "technisch" verstaan wij dat je het niet al van een politieke inkleuring voorziet, maar dat je gewoon op een rij zet wat puur financieel gezien de mogelijkheden zijn om je verdiencapaciteit maximaal en zo goed mogelijk aan te wenden om te komen tot een sluitende begroting, zoals indertijd overigens ook door Deloitte is geformuleerd. Het is dus niet politiek gevuld en er worden geen politieke keuzes gemaakt, iets wat het kabinet een aantal jaren jaar in, jaar uit heeft gedaan.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Meneer De Graaf, dat is toch precies wat we met de nota Schuldbeheersing hebben gedaan?

De heer **De Graaf** (PvdA): Met alle respect, mevrouw Van Meenen: de nota Schuldbeheersing is toch een veel kleiner onderdeel? De nota Schuldbeheersing houdt in dat je jezelf toestaat om tot een maximum te komen van - wat is het? - € 253 miljoen. Daarna is de poet op.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Dit is toch de manier om ervoor te zorgen dat we geld kunnen blijven uitgeven om de noodzakelijke veranderingen door te voeren, maar wel op een prudente wijze, zodat we ook onze reserves kunnen blijven aanvullen en zodat we onze afschrijvingslast kunnen dragen? Er is toch geen guldboom ergens in Voorschoten die we gemist hebben?

De heer **De Graaf** (PvdA): Nee, mevrouw Van Meenen, het gaat niet over een guldboom die we gemist hebben en de nota Schuldbeheersing gaat echt over iets anders. In die nota zelf stonden een aantal scenario's en bij een aantal scenario's stond ook in welk jaar je geen nieuwe schulden meer kon maken. Mijn stelling is juist dat, als je op precies dezelfde manier doorgaat als met deze begroting, op een gegeven moment het moment aanbreekt dat je bij het maximum komt van de

schuld die volgens die nota mogelijk is en dat je eigenlijk geen geld meer hebt om te investeren. Onze opvolgers zitten dan met de gebakken peren.

Naast motie 128 dienen wij nog een amendement en een motie in. Amendement 084 wordt samen met enkele andere partijen ingediend. We stellen daarin voor om geld vrij te maken voor een stimuleringsbeleid voor de energietransitie bij bedrijven, allemaal in het kader van het niet door GroenLinks omarmde punt inzake de ozb niet-woningen. Dat standpunt van GroenLinks vind ik overigens onbegrijpelijk. Het amendement, dat mede wordt ingediend door de SP, het CDA, ONS Voorschoten en Voorschoten Lokaal, luidt:

"Amendement 084.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 7 november 2019,

overwegende dat:

- *de noodzaak van zowel een doelmatiger aanwending van gemeentelijke accommodaties die worden gebruikt door diverse verenigingen als het belang van een duurzamer gemeentelijk gebouwenbestand geleid hebben tot het besluit een integraal accommodatiebeleid te ontwikkelen;*
- *de wenselijkheid en de noodzaak hiervan extra betekenis en urgentie krijgen door de sluiting van het Cultureel Centrum per 1 januari 2021 en de ontwikkelingen met betrekking tot de Kruispuntkerk;*
- *de voorstellen van bibliotheek en filmtheater om separaat tot een nieuwe voorziening te komen door het college financieel niet haalbaar werden geacht;*

voorts overwegende dat:

- *een toekomstgericht en bruisend Voorschoten behoefte heeft aan 1) een versterking van het beleid gericht op de energietransitie bij het Voorschotense bedrijfsleven, en 2) zorg draagt voor een voortvarend integraal accommodatiebeleid voor cultuur, welzijn en sport;*
- *hierdoor de aantrekkingskracht van Voorschoten als woon- en werkgemeente wordt vergroot;*

constaterend dat:

- *de ozb niet-woningen in Voorschoten aanzienlijk lager is dan in ons omringende gemeenten, zoals recent opnieuw door de Rekenkamercommissie is geconstateerd;*
- *dit zowel geldt voor de ozb niet-woningen eigenaren als voor de ozb niet-woningen gebruikers;*
- *dit kan worden geadstrueerd aan de hand van de volgende cijfers:*

	<i>ozb niet-woningen eigenaren</i>	<i>ozb niet-woningen gebruikers</i>
<i>Voorschoten</i>	<i>0.2087</i>	<i>0.1816</i>
<i>Leiden</i>	<i>0.49189</i>	<i>0.49128</i>
<i>Oegstgeest</i>	<i>0.2523</i>	<i>0.2355</i>
<i>Wassenaar</i>	<i>0.41270</i>	<i>0.2177</i>
<i>Leiderdorp</i>	<i>0.3268</i>	<i>0.2392</i>

(Cijfers 2019 betreffen percentage van de WOZ-waarde)

van mening dat:

- *het huidige tarief ozb niet-woningen het verantwoord maakt het tarief te verhogen zonder dat hierdoor de concurrentiepositie van ondernemers ten opzichte van de ons omringende gemeentes onder druk komt te staan;*
- *negatieve gevolgen ten gevolge van de voorgestelde verhoging van de ozb niet-woningen voor verenigingen die zijn getroffen door bezuinigingen ten gevolge van het subsidiebeleid, moeten worden beperkt;*
- *de opbrengst van deze verhoging moet worden aangewend voor 1) een structureel (en dus meerjarig) stimuleringsbeleid gericht op de energietransitie van het bedrijfsleven, 2) een*

structurele (en dus meerjarige) verruiming van de financiële mogelijkheden voor de uitvoering van een accommodatiebeleid voor cultuur, welzijn en sport, en 3) een beperking van de negatieve gevolgen van de financiële gevolgen voor verenigingen;

Besluit:

beslispunt 1 van het raadsvoorstel als volgt aan te passen:

De programmabegroting voor 2020 vast te stellen en kennis te nemen van de meerjarenramingen 2021-2023 met dien verstande dat:

- de opbrengst van de ozb niet-woningen wordt verhoogd van € 1.020.000 (zie tabel 21 programmabegroting) tot € 1.220.000;
- van deze structurele opbrengst van € 200.000 wordt
 - 1) € 75.000 aangewend voor maatregelen voor een structureel en meerjarig stimuleringsbeleid gericht op de energietransitie van het bedrijfsleven;
 - 2) € 75.000 aangewend voor een structurele en meerjarige verruiming van de financiële mogelijkheden voor de uitvoering van een accommodatiebeleid voor cultuur, welzijn en sport;
 - 3) € 50.000 aangewend om negatieve financiële gevolgen van dit besluit te beperken voor verenigingen die eerder zijn getroffen door bezuinigingen als gevolg van het subsidiebeleid;
- deze structurele opbrengst en de genoemde bestedingsdoelen in de meerjarenbegroting 2020-2023 worden verwerkt."

Tot slot dienen we een motie in waarin we het college uitnodigen om met een voorstel te komen dat meer recht doet aan een eerlijkere verdeling van de kosten van afvalstoffen- en rioolbelasting over eenpersoons- en tweepersoonshuishoudens. De motie, die mede wordt ingediend door Voor- schoten Lokaal, luidt:

"Motie 129.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 7 november 2019,

gezien het raadsvoorstel bij de programmabegroting 2020,

constaterende dat:

- het tariefverschil tussen één- en meerpersoonshuishoudens voor de afvalstoffen klein is en er geen verschil tussen één- en meerpersoonshuishoudens voor rioolheffingen bestaat;

Afvalstoffen:

Etagewoning 1p: € 226,20	Etagewoning meerp. € 288,12
Overige woning 1 p. 267,60	Overige woning meerp. 329,64
Wassenaar (ter vergelijking): 1p € 263	Wassenaar meerp. € 379

Rioolheffing:

Perceel met afvalwater € 227,40 (2019)	€ 232,44 (2020)
--	-----------------

- het grootste deel van de verhaalde kosten voor de afvalstoffen- en rioolheffingen vaste lasten zijn, die worden omgeslagen over het aantal woningen;
- slechts een klein deel van de afvalstoffenheffing kosten zijn die betrekking hebben op de aangeboden hoeveelheid huisvuil;
- gegeven de gehanteerde systematiek, eenpersoonshuishoudens nu relatief (veel) meer betalen aan afvalstoffen- en rioolheffingen dan huishoudens met 2, 3, 4, 5, 6 of meer personen;
- dit volgens de PvdA geen rechtvaardige situatie is;
- deze wijze van toerekening daarmee ook voor deze huishoudens ook geen stimulans is om afval te voorkomen of te scheiden, in ieder geval niet in financiële zin. Immers, ook al scheid je je afval volledig, dan nog zijn de kosten hoog, gezien de vaste lasten die per huishouden moeten worden betaald.

verzoekt het college:

- toe te groeien naar een systeem waarbij de kosten van de afval- en rioolstoffenheffingen op een eerlijker manier over een- en meerpersoonshuishoudens wordt verdeeld, waarbij er meer rekening wordt gehouden met de hoeveelheid afval die huishoudens produceren;
- voor het jaar 2021 met een voorstel te komen dat meer recht doet aan een eerlijke verdeling van de kosten van afvalstoffen- en rioolheffingen tussen een- en meerpersoonshuishoudens."

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal): Voorzitter. Ik vraag de raadsleden om mij eerst mijn verhaal af te laten maken en daarna vragen te stellen.

De **voorzitter**: Even ter ondersteuning: het is voor mevrouw Persoon zelf prettiger om bij de hoofdlijnen van haar betoog te kunnen blijven. Ik vraag u om daar met respect op te reageren.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal): Dank u wel, voorzitter.

Wanneer de gemeenteraad vanavond deze begroting vaststelt, is dat de tweede begroting van dit college. Maar eigenlijk is het de eerste waarin het college de ruimte heeft om het helemaal naar eigen zin in te vullen. Deze begroting toont in haar volle omvang de uitwerking van het coalitieakkoord. De uitgangspunten zijn niet verkeerd. Ze spreken mij dan ook erg aan: een strakke begrotingsdiscipline, de verhouding tussen baten en lasten staat centraal en er wordt actief gewerkt aan de beheersbaarheid van de schuldenpositie. De begroting is structureel sluitend en toont voor alle jaren positieve saldi. Op het eerste gezicht is dit een begroting waar je mee thuis kan komen: solide, sluitend en vernieuwend. Bij nadere beschouwing is het beeld echter anders. Zo is het verlagen van de afschrijvingslasten of, anders gezegd, het uitgangspunt van de restwaarde een erg belangrijk onderdeel van het sluitend maken van deze begroting. Uit de antwoorden op vragen van diverse fracties, onder andere vraag 26 van het CDA, blijkt dat wanneer afschrijven naar restwaarde niet zou worden toegestaan, de gemeente weer in de risicozone zou komen en op een andere manier de nodige middelen zou moeten vinden. Hieruit blijkt dat deze maatregel nogal belangrijk is voor dit college. Door de afschrijvingslasten te verlagen, ontstaat ruimte voor het doen van andere uitgaven. Maar tegelijkertijd wordt de ruimte om in de toekomst geld uit te geven, kleiner. Toekomstige generaties inwoners en toekomstige colleges zullen hierdoor minder te besteden hebben. Het verlagen van het afschrijven op het gemeentelijk vastgoed heeft dus tot gevolg dat je de komende generaties met de problemen opzadelt. Voor Voorschoten Lokaal geldt: regeren is vooruitzien en niet vooruitschuiven. Het verkopen van je tafelzilver kun je ook maar één keer doen. Maar als je het gedaan hebt, laat je dan de komende generatie met de vingers eten?

Het college heeft in de Woonvisie 150 extra huurwoningen beloofd. Dat is een goed begin. En ik heb net gehoord dat we in december hier meer van horen. Wij zijn benieuwd. Er staan al jaren vele bouwplannen op papier, die maar niet opschieten. Dit ligt vooral aan vertraging in processen en procedures. Daarom is het belangrijk dat de gemeenteraad goed op de hoogte wordt gehouden van de realisatie van deze bouwplannen. Daarom steunen wij motie 125. De prioriteit moet liggen bij het oplossen van het grote tekort aan betaalbare woningen voor bijvoorbeeld werkenden in de zorg, het onderwijs, de horeca en de detailhandel in Voorschoten. Al die mensen blijven hun heil en huisvesting buiten Voorschoten zoeken. Een aantal van hen zal met de fiets of het openbaar vervoer naar hun werk in Voorschoten kunnen komen, maar de meerderheid zal knarsetandend in de file moeten aansluiten. Dat is niet alleen heel erg voor de woningzoekenden, maar is ook nog eens extra slecht voor het milieu.

Over het milieu gesproken: het college zegt te kiezen voor een duurzaam milieu in Voorschoten. Hoe kan het dan dat het college er eerder voor kiest om de kosten van afvalverwerking voor de burgers te verhogen in plaats van maatregelen te nemen om tot vermindering van het restafval te komen? Gelukkig heeft de VVD dit ook genoemd.

En de hand op de knip? Wij hebben eerder aangegeven dat het verstandig is om eerder genomen besluiten, voordat deze tot uitvoering overgaan, met de actuele inzichten opnieuw te overwegen. Kloppen de uitgangspunten nog steeds? Hebben we daar nog steeds het geld voor over in het licht van andere prioriteiten? Zijn inmiddels slimmere manieren beschikbaar om de beoogde doelen te bereiken? We noemen bijvoorbeeld de door velen onbegrepen vervanging van de vuilnisbakken of de bruggen. Zo lijkt het wel alsof het geld niet op kan, terwijl de inwoners merken dat op alles van

waarde wordt gekort. College, het is nooit te laat om te keren. Het vraagt om lef, maar dat hoort bij besturen.

Kortom: deze begroting stelt teluur. De schone schijn van het ambitieuze coalitieprogramma wordt niet waargemaakt. Er zijn nog geen extra woningen in zicht. Er is nog steeds een gat in de hand en er wordt doorgegaan met leven op de pof. En de burgers zijn de dupe. De vele inwoners die zich dagelijks inspannen voor Voorschoten, worden gekort in de subsidies voor hun verenigingen en de gemeentebelastingen gaan ook weer omhoog, terwijl de kosten van de WODV maar blijven stijgen. Ik heb gelezen dat wij op dit moment een van de hoogste overheads hebben van heel Nederland. Natuurlijk hebben werknemers ook recht op een fatsoenlijk loon en een goede cao, maar als het geld op is, moeten we het met minder personeel doen. Het lijkt wel alsof naarmate de gemeente minder te besteden heeft, de overhead toeneemt. Er worden tonnen gekort op subsidies, maar de ambtelijke kosten om die subsidies toe te kennen, blijven onaangetast, net zoals bij de paspoorten en rijbewijzen, die nu twee keer zo lang geldig zijn en de loketten die minder open zijn. Leidt dit nu tot minder personeel? Minder werk voor hetzelfde geld. Dat zou toch anders kunnen?

Voorzitter, u voelt het al aankomen. Deze begroting is de onze niet. De steun van Voorschoten Lokaal krijgt u niet, zolang u niet kiest om echt voor de inwoners, voor de gemeenschap, te gaan.

De **voorzitter**: Het college heeft behoefte aan een schorsing.

De vergadering wordt enige tijd geschorst.

Wethouder **Cramwinckel**: Voorzitter. Ik dank alle fracties - ik moet eigenlijk zeggen: vrijwel alle fracties - voor de bijdragen. Wij voeren deze discussie over de begroting nadat we met elkaar een heel principiële en belangrijke discussie hebben gevoerd over de Kadernota. Daarin hebben we een paar belangrijke richtinggevende besluiten genomen. U heeft het college ook opgedragen om een aantal zaken uit te zoeken, waaronder de afschrijvingstermijnen en andere maatregelen. Dat heeft allemaal geleid tot de begroting die nu voorligt. Een aantal van u heeft daar waardering voor uitgesproken. Daar wil ik hen zeer voor bedanken, want het is in een gemeente als Voorschoten best een heel moeilijke klus om tot een structureel sluitende begroting te komen. Dat is gebeurd. Voor een deel is dat ook de verdienste van het vorige college en de vorige wethouder. Dat heb ik al eerder gezegd en dat wil ik hier herhalen. Op dat fundament bouwen wij verder, maar wij hebben op een aantal punten wel een aantal andere keuzes gemaakt. Dat heeft u ook in de begroting kunnen zien. Ik denk dat het belangrijk is om de keuzes die we maken, consistent, duidelijk en voorspelbaar uit te voeren, want betrouwbaar bestuur is een heel belangrijke waarde voor dit college. Wat de inwoners betreft is de vraag niet alleen wat voor voorzieningen ze krijgen, of we bouwen en in welk tempo dat allemaal gaat. Wij werken ook voor inwoners in de zin dat we een sluitende financiële begroting presenteren en dat we zuinig en beheerst met het geld omgaan. Dat was een van de grote verwijten aan het bestuur in Voorschoten: "U gaat niet goed met het geld om." Ook in die zin doen wij dus iets voor de inwoners. Dat wil ik ook nadrukkelijk zeggen. Dat is een soort overkoepelend punt. Dat heeft ook te maken met het vertrouwen in het bestuur, want dat is heel laag, nog steeds. Wij zien het ook als een enorme uitdaging en een opgave om er samen met de raad maar ook als college voor te zorgen dat het vertrouwen in ons als bestuur van Voorschoten langzamerhand weer gaat stijgen. Daar doen we onze stinkende best voor en dat is ingewikkeld.

Ik kom op een aantal punten van het CDA, dat de kroon heeft aangeroerd, ook in verband met uw Kroonbenoeming. Dan heb ik meteen associaties met parols in de kroon, want Voorschoten is natuurlijk ook een beetje de parel in de kroon, parel aan de Vliet. Ik vind het beeld heel mooi. U heeft een aantal dingen gezegd over de Leidse regio. Die koers steunt u. Wij komen als college binnenkort met een aantal voorstellen waarin we laten zien hoe we in de routekaart die we een tijdje geleden hebben gemaakt, de volgende stappen gaan zetten in dat heel complexe proces. Dat ga ik nu niet uitdiepen, maar we komen met voorstellen om met u te spreken over hoe we dat verder voor ons zien, ook naar aanleiding van het rapport van Borenschot en het rapport van Radar.

U heeft een aantal opmerkingen gemaakt over de voorstellen ten aanzien van het afschrijven en de financiële risico's. Ik twijfel even of ik dat hele betoog nu zal houden of dat ik dat naar aanleiding van de motie zal doen. Wat denkt u?

De **voorzitter**: Misschien bij de motie, maar de heer Zoetemelk heeft behoefte om te interrumperen.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Ik was vrij duidelijk met mijn stellingen over de WODV en de Leidse regio: is het niet goed om gewoon een keer een knoop door te hakken? Ziet u daar kansen voor, ook ten aanzien van de financiën daarachter en de rol van de provincie daarbij? Misschien kunt u daar nog iets over zeggen.

Wethouder **Cramwinckel**: U heeft gelijk in die zin dat het tijd wordt dat we helderder worden over de toekomst van de WODV en, daarachter liggend, de samenwerking met Wassenaar, want die twee zijn natuurlijk met elkaar verknoot. Wij gaan binnenkort met het college van Wassenaar wat uitvoeriger met elkaar aan tafel zitten om te kijken waar we nou precies staan en hoe we tegen de toekomst aankijken, want we hebben aan beide kanten het gevoel dat het belangrijk is om knopen door te gaan hakken. Hoe dat precies in zijn werk gaat, is nog een hele discussie waard. Ik denk ook dat we daar met uw raad apart over willen gaan praten wanneer we die gesprekken met Wassenaar hebben gehad. Daar hebben wij ook behoefte aan. Uw oproep om ook op dit punt duidelijkheid te gaan scheppen, zien wij als een ondersteuning van wat wij nu in feite in gang aan het zetten zijn, want die helderheid is zo langzamerhand wel nodig.

Ik ga even door; we komen straks nog even apart op die afschrijving terug. Bouwlocaties en het accommodatiebeleid, de inspanningen rondom het bouwen, zijn door heel veel fracties naar voren gebracht. Ook voor ons als college en voor mij als wethouder is "bouwen" het centrale woord. We hebben in de afgelopen anderhalf jaar een aantal projecten met uw hulp kunnen afronden: Beresteijn, Noortveer en Roosenhorst. Dat wil ik toch nog even noemen, want dat is ook gebeurd. Dat is deels natuurlijk het afronden van een traject dat al onder vorige colleges in gang is gezet. Wij zitten op dit moment heel ver in de uitvoering van een aantal projecten. Ik noem Intratuin. U heeft daar voorstellen voor gezien. We hebben daar een jaar lang intensief over onderhandeld met de ontwikkelaar. We hebben daarin ook heel belangrijke input vanuit de omgeving verwerkt. Dat heeft tot een aantal voorstellen geleid die we graag binnenkort in de commissie met u bespreken, want we hebben een paar richtinggevende uitspraken van u als raad nodig over de financiële consequenties van dat plan en de inrichting op hoofdlijnen. Dan kunnen we weer verder.

De heer **De Graaf** (PvdA): Kunt u alvast verklappen hoeveel woningen die daar komen, behoren tot de 150 woningen uit de geactualiseerde Woonvisie? Weet u wat ik bedoel?

Wethouder **Cramwinckel**: Ja, maar dat ga ik u niet verklappen, want dat ga ik u verklappen in het kader van de Uitvoeringsagenda Woonvisie, die u in december van ons krijgt. Dat is een maand later dan gepland, maar dat heeft te maken met het feit dat we op dit moment met een wethouder minder werken. Het is echt best lastig om op tijd alles aan te leveren wat we u beloofd hebben. Ik moet op dat punt ook echt aan verwachtingsmanagement doen. Ik hoop dat u daar begrip voor heeft. We werken er keihard aan. U krijgt dat in december. Dan zult u ook veel meer details zien van hoe we dat precies voor ons zien.

Die bouwlocaties staan dus ook bij ons centraal. Ik noemde zojuist Intratuin. We hebben u vier of vijf maanden geleden per brief voorgelegd hoe we de planning met betrekking tot Starrenburg voor ons zien. Inmiddels is het zover dat wij denken dat we 16 december, in ieder geval nog voor kerstmis, de eerste inspraakavond over de plannen kunnen organiseren. Dat gaat om een hoeveelheid woningen van, laten we zeggen, tussen 250 en 300. Dat is echt een heel grote klap voor het dorp. Ik denk dat we daar een enorme slag aan het maken zijn. Ook daar hebben we stevig onderhandeld. Ik ben wel redelijk optimistisch over de voortgang, maar ook hier geldt, net als bij al die andere projecten, dat we werken in een ingewikkelde wisselwerking tussen het gemeentebestuur, de ambtelijke capaciteit en projectontwikkelaars, die ook hun eigen belangen hebben. Wij willen ook de participatie rondom die projecten goed organiseren omdat u dat belangrijk vindt, maar ook omdat wij dat belangrijk vinden. Dat betekent dat we een ingewikkelde klus te klaren hebben. Als gemeente hebben we niet alle spelers aan een touwtje; dat wil ik nog even nadrukkelijk zeggen.

De heer **Maassen** (SP): Dit is eigenlijk meer een punt van orde dan een interruptie. Het gaat nu al een tijdje over het uitvoeringsplan bij de Woonvisie. De coalitie verwijst daarnaar: dat plan komt in december. De wethouder verwijst daarnaar: dat komt in december. Wij zitten elkaar als oppositiepartijen aan te kijken: wist jij dat? Ik heb het even nagezocht, maar het staat niet op de langetermijnagenda. De raad is tot op dit moment op geen enkele manier hierover geïnformeerd en had dit dus niet kunnen weten. De coalitiepartijen zijn er kennelijk van op de hoogte, maar de oppositiepartijen niet. Dat vind ik geen prettige manier van politiek bedrijven. Zo kun je met elkaar geen

planningen maken. Er ligt nu een motie van het CDA, de PvdA en de SP voor die hierom vraagt. Kennelijk wordt eraan gewerkt, maar wij weten van niks.

Wethouder Cramwinckel: Dat verbaast me een beetje, want we hebben in een van de commissievergaderingen over die planning gesproken. Misschien was u daar niet bij, maar daar hebben we dit echt gewisseld. Misschien staat het niet op de langetermijnagenda, maar het kan niet helemaal een verrassing voor u zijn. Maar dat is het kennelijk wel. Daar moeten we dan even goed aandacht aan besteden. Ik laat het hierbij wat de Woonvisie betreft. Misschien komen we er straks op terug.

Het CDA heeft ook een aantal opmerkingen gemaakt over de leges, in de zin van: betalen we nou niet te veel? Het antwoord is nee, maar we hebben de verdeling anders gemaakt. Dat heeft u gezien in de voorstellen. Goedkopere bouwprojecten worden qua leges goedkoper. De hele dure projecten worden daarmee wat duurder. Waarom doen we het zo? Omdat er naar ons oordeel eigenlijk een beetje een wanverhouding was ontstaan voor de goedkope projecten. Tegelijkertijd moeten we er in het kader van het sluitend houden van de begroting wel voor zorgen dat de opbrengst van de leges in totaliteit ongeveer hetzelfde blijft. Dat wisselt overigens van jaar tot jaar. Vandaar dat we het voorstel hebben gedaan om met een egaliseringsreserve die fluctuerende inkomsten uit leges op te vangen.

De heer Zoetemelk (CDA): Er ligt een brief van de ondernemersvereniging. Daarin zet ze vraagtekens bij wat er gebeurd is rond die 9 ton. Ze vragen hoe dit ineens uit de lucht kan komen vallen en of dit op de een of andere manier niet teruggebracht kan worden binnen die leges. Kunt u daar nog iets over zeggen? Dit gaat ook over harmonisatie met Wassenaar. Volgens mij paste Wassenaar dit systeem binnen de leges al eerder toe. Kunt u aangeven waarom Voorschoten dat niet gedaan heeft binnen dezelfde organisatie?

Wethouder Cramwinckel: Wij hebben nu dezelfde systematiek als Wassenaar voorgesteld. Ja, nu; dat was niet zo. Het vorige college heeft daar namelijk andere beslissingen in genomen in het kader van het herstelplan. Waarom dat zo is, laat ik even in het midden. Ik stel alleen maar vast dat dit zo is. In die zin trekken we het dus gelijk met Wassenaar. We hebben hier ook met de ondernemersvereniging een aantal keren over gesproken. We hebben hun opmerkingen zo goed mogelijk verwerkt. Een van hun opmerkingen onderschrijf ik ook: we moeten nog eens goed kijken naar de efficiency van het hele proces rondom leges. Gaat dat nou op de slimste manier en hoe zit het met de capaciteit die hiervoor nodig is? Ik heb opdracht gegeven om daar apart naar te kijken en apart te rapporteren over hoe dit in elkaar zit. Daar zal ik op een later moment met uw raad nog verder over spreken, want ook die efficiencykant is natuurlijk een belangrijk punt.

De opmerkingen over energietransitie en klimaat zal mijn collega Monique Lamers voor haar rekening nemen. De vraag over de kosten van 75 jaar bevrijding kan ik meteen meenemen. We hebben een post Represantatie. Daarin zit een bepaald bedrag, volgens mij € 13.000 à € 15.000, zoiets. Uit zo'n post halen wij de kosten voor het bevrijdingsfeest. Mocht het meer worden, dan kunnen we die post altijd bijstellen. Mocht het minder zijn, dan hebben we weer een meevaller. Dit probleem lossen we dus in de uitvoering op. De financiële kant van het bevrijdingsfeest is daarmee dus wel gedekt.

Ik denk dat ik de belangrijkste opmerkingen van het CDA heb behandeld. De VVD is ook positief over deze begroting, maar heeft wel een paar duidelijke vragen gesteld. Een van de belangrijkste vragen betreft de € 382.000. Dat snap ik wel, want dat is natuurlijk ook vanuit de optiek van de rol van de raad belangrijk. Zoals wij het voor ons zien, gaat het als volgt. In het begrotingssaldo wordt dat bedrag even apart gezet. Dat is ge-carmarkt voor vier beleidsdoelen; dat staat in de stukken. Telkens als wij met een beleidsvoorstel komen, bijvoorbeeld de Uitvoeringsagenda Wonen, laten wij zien welke maatregelen we daarvoor nodig hebben en welk prijskaartje daaraan vasthangt, dus welk stukje van die € 382.000 we daarvan afzonderen. In het kader van dat beleidsvoorstel kunt u dan beoordelen of u dat plan goedvindt en of u dat financiële stukje goedvindt. Dan gaan we verder. Vervolgens heeft u in het kader van de planning- en controlcyclus de mogelijkheid om toezicht te houden op de uitvoering van die bedragen. Dat hebben we gewoon in de systematiek ingebouwd. U heeft dus zowel aan de voorkant als aan de achterkant een rol. Wij denken dat wij daarmee de rol van de raad ten aanzien van dit budget goed positioneren. Ik zeg daar eerlijk bij dat dit ook een intern voordeel heeft, want theoretisch zou je dit ook via stortingen in en onttrekkingen aan de reserves kunnen doen. Dat weten we met elkaar, maar dat is administratief een veel ingewikkelder systeem. Ik wil de organisatie ook een beetje beschermen en het een beetje simpel hou-

den. Zo simpel is de redenering ook. Als we het zo doen, heeft u volgens mij voldoende sturingsmogelijkheden. Dit lijkt mij dus een heel verantwoorde manier van werken. Dat is de toelichting op de € 382.000.

Over de Omgevingswet heeft u gevraagd of we die reserves moeten verhogen. Dat kan ik me voorstellen, maar ik stel voor dat we dit in de commissie verder uitdiepen, want dat is een heel verhaal apart. Dat heeft met risicosturing en risico-inschattingen te maken. Ik denk dat dit nu te ver voert.

De BOA-capaciteit is iets voor de voorzitter zelf. De opmerkingen over het klimaat gaan naar mevrouw Lamers. De sportkoepel werd ook genoemd. Dat is een goed punt. Wij werken eigenlijk in twee stappen. U weet misschien dat het ministerie van VWS gemeenten aan het stimuleren is om een sportplatform op te richten. We hebben in het voorjaar gezegd dat we daaraan mee willen doen, maar dat we dat niet in het voorjaar doen maar in het najaar. Dat is nu. We hebben een aantal verenigingen aangeschreven met de vraag of ze mee willen doen als kern van zo'n sportplatform. Daar hoort overigens ook Voor Elkaar bij, want VWS ziet dit breed, bijvoorbeeld sport in relatie tot gezondheid. Wij hebben een aantal organisaties bereid gevonden om dat akkoord nu mee te tekenen. Dat sturen we naar VWS. Dan krijgen we geld uitgekeerd. Ik ben even kwijt hoeveel dat is, maar volgens mij is het € 20.000 voor een jaar. Vervolgens kunnen we een sportambassadeur inhuren die ons verder helpt om dat sportakkoord handen en voeten te geven. Waar gaat het dan om? Het gaat erom om samen met de sportorganisaties te bekijken wat we samen anders en beter kunnen doen. Dan denk ik bijvoorbeeld aan samenwerking op het terrein van klimaatmaatregelen, gezamenlijke inkoop en kwesties rondom beheer van accommodaties. Dat kunnen we met zo'n platform allemaal beter bespreken, want een van de lastige dingen is dat we dit in Voorschoten niet hebben. Wassenaar heeft dit wel. We hebben wel een Cultuurfabriek voor cultuurkwesties, maar dit hebben we niet. Zo zien we dit dus met die sportkoepel.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Misschien mag ik helpen. Ik heb mevrouw Lamers al een paar keer bij de Sporttafel gezien in de Haagse regio. Daar zitten een aantal verenigingen in. Dat is ook zo'n overkoepelend orgaan waarin al gesproken wordt en waarin de verenigingen elkaar ondersteunen.

Wethouder **Cramwinckel**: Ja, maar we willen dit dus tailormade voor Voorschoten gaan opzetten. Ik merk in het dorp ook dat daar positief op wordt gereageerd. Dat is dus prima.

Er was een discussie over alternatieve kostendragers, aangejaagd door de heer De Graaf. Ik vind het plan-Intratuin een mooi voorbeeld daarvan, want daarin laten we de kosten van ontsluitingswegen en de doorgaande weg eigenlijk financieren door het plan zelf, dus niet uit onze gemeentebegroting maar uit het plan, door de ontwikkelaar. Dat heeft heel veel onderhandeling gekost, maar daarmee hebben wij het gemeentebudget voor een aantal tonnen ontlast door dit uit de plankosten terug te halen. U vroeg of ik voorbeelden had. Dit is een voorbeeld van hoe we dit op dit moment doen. Nogmaals, laten we de uitdieping hiervan in de commissie WRG doen, maar ik wilde dit als voorbeeld naar voren brengen.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Kunt u iets zeggen over de opbrengst uit de grond?

Wethouder **Cramwinckel**: Wij zijn geen grondeigenaar. Althans, vrijwel niet, afgezien van een klein strookje. Wij zijn geen grondeigenaar en wij hebben dus geen opbrengst uit de grond.

Ook de VVD heeft gevraagd naar de WODV. Daar kan ik eigenlijk op zeggen wat ik net heb gezegd. Ik voeg daaraan toe dat we wel een onderscheid maken tussen de dingen die op korte termijn nodig zijn en de dingen waar we op langere termijn naartoe willen. Dat zeg ik ook als lid van het dagelijks bestuur van het WODV. We hebben in het dagelijks bestuur van de WODV afgesproken dat er echt op korte termijn voor gezorgd wordt dat een aantal vacatures wordt opgevuld omdat we nog steeds met een vacatureprobleem zitten en dat we extra mensen gaan aantrekken voor een aantal grote klussen. Dat is heel lastig in deze arbeidsmarkt. Als dat wat meer geld moet kosten, moet dat maar wat meer geld kosten, maar gezien de opgaven die er liggen, moeten we op korte termijn een aantal gaten vullen. Het is ook belangrijk om ervoor te zorgen dat de werkdruk voor de ambtenaren die we hebben, gereguleerd blijft en dat de situatie een beetje beheersbaar blijft.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal): Ik begrijp het niet zo goed. We hebben een capaciteitstekort en toch wordt er gezegd dat wij een van de grote overheads van Nederland hebben. Hoe kan dat? Hoe moet ik dat rijmen?

Wethouder **Cramwinckel**: Ik adviseer u om nog even de benchmarkstudie te lezen die we in het kader van de Kadernota hebben laten maken, want daarin staan twee dingen. Ten eerste: er is een relatief grote overhead in Voorschoten, maar dat heeft echt vrijwel helemaal te maken met de manier waarop de overhead berekend wordt, want in Voorschoten zetten we de overhead voor de verschillende programma's bij elkaar op één post. Daardoor lijkt het alsof het bij ons heel hoog is, maar dat is het niet, want andere gemeenten rekenen die overhead meteen toe aan de programma's. Dan wordt die algemene post veel lager. Je moet in dit debat dus appels wel blijven vergelijken met appels. Dan blijkt - dat hebben we ook geverifieerd bij dat bureau - dat wij qua overhead heel gemiddeld zitten en helemaal niet bovenmatig hoog zitten.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal): Dank u wel voor het antwoord. Ik kom een keer bij u langs. Dan kunt u het mij goed uitleggen.

Wethouder **Cramwinckel**: Ja, dat is goed. Ik kan u de bladzijden aanwijzen waar dit staat. Dat is dus prima.

Ik kom bij de fractie van ONS Voorschoten. Op afvalstoffen en dergelijke gaat collega Lamers in. U heeft op zich steun uitgesproken voor de maatregel rondom de afschrijving. U heeft wel de "risicotomotie" ondertekend; zo noem ik die maar even. Ik kom daar straks nog even op terug. U bent ook ingegaan op de fietstunnel. Daar zal collega Lamers op reageren. Op de BOA's zal de burgemeester reageren. Ik wil iets zeggen over de € 20.000 digitaal die u in ledverlichting wil stoppen. Dit vinden wij om twee redenen geen goed idee. Wij vinden het heel belangrijk dat wij als Voorschoten investeren in de digitale infrastructuur. Dat is belangrijk voor onze aantrekkelijkheid en onze bereikbaarheid. Dat is één ding. Wij onderschrijven de wenselijkheid om ook in ledverlichting te investeren. Over de HSV heb ik al eerder gezegd dat wij kijken of wij daarvoor een maatwerkoplossing kunnen vinden, omdat zij al heel lang op die ledverlichting wacht. We willen het hele pakket van "wat doen we met ledverlichting en wat doen we met de accommodaties?" overigens volgend jaar oppakken. Dat hebben we ook in het uitvoeringsprogramma opgeschreven. Er is volgens ons immers een hele discussie nodig over de vraag of alle contracten die we hebben en die in de loop van de historie zo zijn gegroeid, in deze tijd nog wel te verdedigen zijn, of ze nog wel eerlijk zijn voor de verschillende verenigingen en of ze passen in de Wet markt en overheid. Kortom: dat is een wat bredere benadering. We gaan niet alles tegelijk doen. We gaan dat volgend jaar doen. Dan wil ik eigenlijk ook kijken naar de hele kwestie van de verlichting ten principale. Dan weten we ook meer over het Milieubeleidsplan et cetera. Dit is dus puur een kwestie van timing. Ik sluit dus niet uit dat we in brede zin investeren in ledverlichting, maar dat moeten we echt in het kader van dat beleid zien en niet als een losse maatregel.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Over de € 20.000 en het onderzoek naar digitalisering van de infrastructuur: is er dan een probleem met de snelheid ten aanzien van de digitale bereikbaarheid van Voorschoten? Dat zou een aanleiding kunnen zijn om € 20.000 te investeren, maar ik betwijfel dat.

Wethouder **Cramwinckel**: Dat zijn altijd van die kip/ei-vragen. Een onderdeel van dat budget is een studie die precies deze vraag moet beantwoorden, maar de signalen die wij ontvangen, geven aan dat het met internet in Voorschoten nog een stuk beter kan dan nu.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Dan sluit ik niet uit dat dit een soort preventief onderzoek is.

Wethouder **Cramwinckel**: Het onderzoek moet in ieder geval duidelijkheid geven over hoe we die middelen precies kunnen inzetten en op welke manier dat precies moet. Wij vinden deze investering dus echt heel belangrijk.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Aan wie komt die € 20.000 ten goede? Zijn dat burgers? Wie gaan dat het meest merken? Ook de partijen die internet aanbieden, hebben er belang bij dat er snel internet is, want anders verliezen ze klanten. Ik vraag me dus af aan wie dit ten goede komt.

Wethouder **Cramwinckel**: Daar ben ik heel simpel in: Iedereen. Iedereen zit op internet. Dat zijn zzp'ers, dat zijn bedrijven, dat zijn inwoners zoals u en ik. Iedereen profiteert daarvan. Dat hoort

bij je infrastructuur, zoals we ook riolering hebben. Die is ook voor iedereen. Zo zien we internet tegenwoordig ook. Investerings daarin zijn met het oog op de toekomst echt heel belangrijk.

De burgemeester komt terug op de BOA's en op het toerisme. Over de € 382.000 heb ik niet een betoog gehouden waarmee volgens mij ook de vragen van ONS Voorschoten daarover zijn beantwoord. Wat het bouwen betreft: we gaan niet bouwen op de IJshaan. We bouwen binnen de beperkingen die we in het coalitieakkoord hebben afgesproken: wat groen is, moet groen blijven. Als het aan ons ligt, gaan we niet bouwen op de IJshaan. Over de hele discussie over tiny houses et cetera is heel veel te zeggen. Ik heb het gevoel dat het beter is om dat uit te diepen in de commissie WRG, want als ik eenmaal over tiny houses begin, ben ik ook een uur bezig. Dat is vast niet goed.

Op de ozb niet-wonen kom ik in het kader van de bespreking van de moties terug. U heeft de spelregels over inspraak genoemd, die heel belangrijk zijn. Ja, dat is zo. Dat doen wij vanuit het college op twee manieren. We hebben de Participatienota uitgebracht met een aantal algemene uitgangspunten. Er komt een taskforce aan, waarover de burgemeester eventueel nog meer kan zeggen. Verder is bouwen een van de pilots op het punt van participatie. Ook bij bouwen en de Uitvoeringsagenda zullen we dus laten zien hoe we de participatie daarin weer handen en voeten gaan geven. Dat doen we niet door het zelf allemaal te bedenken. We doen dit in nauwe samenspraak met een aantal burgers die hebben aangegeven dat ze dit een belangrijk punt vinden, waaronder de Burgeralliantie. Maar elke burger die hierin geïnteresseerd is, is welkom bij die discussie.

Groenlinks was positief over het feit dat we Intratuin hebben gepresenteerd. Dat doet ons natuurlijk genoegen. U heeft gelijk: er komen onzettend veel wetten op ons af die we moeten uitvoeren. U heeft er een aantal genoemd. Voor een aantal wetten hebben we ook een aantal uitvoeringsprojecten opgezet, zoals de Omgevingswet. Dat is een hele belangrijke. Dat doen we overigens samen met Wassenaar. Dit is dus iets wat we meenemen in het organiseren van het werk. Dat leidt inderdaad tot werkdruk. Daar heb ik niet al iets over gezegd. Daar wil ik het even bij laten.

De vragen over de uitvoering van de motie Duurzaamheid zal collega Lamers beantwoorden, net als de vragen over "rookvrij". De discussie over het VN-verdrag voor gehandicapten raakt mij ook als bouwweethouder. We hebben bijvoorbeeld bij Boresteijn nu afspraken gemaakt over de toetsing van het plan, ook vanuit de optiek van gehandicapten. Dan gaat het niet alleen om het gebouw, maar ook om de toegankelijkheid van het park. We moeten dat verdrag uitvoeren en we doen ons best om dat op een zo goed mogelijke manier te doen. Maar als er ergens gaten vallen, hoor ik dat graag. Dan kunnen we kijken wat we daaraan kunnen doen. Dat geldt natuurlijk ook voor de toekomst van het Ambachts- en Baljuwhuis. Dat is natuurlijk een rijksmonument en dat is niet zo snel toegankelijk. Er zit overigens wel een lift in.

Ook u heeft de € 382.000 genoemd. U zei iets over de formalie, maar dat gaat echt over afrondingsverschillen. Er zit geen beleid achter om de formalie kleiner te maken. Wat dat betreft moet u dus niet onrustig worden door dat kleine getallenverschil.

De SP heeft ons zoals gebruikelijk een blik in de historie gegund. Heb ik het goed begrepen dat het buskruit hier is uitgevonden? Nee toch?

De heer **Maassen** (SP): Nee, wie het buskruit heeft gevonden, is het onderwerp van een spreekwoord geworden. Het is in Nederland voor het eerst gebruikt in Voorschoten. Het komt natuurlijk uit China.

Wethouder **Cramwinckel**: Oké, we zijn een knallend dorp. Ik ben blij met uw steun voor de bestemming van het resultaat. Dat heeft u heel duidelijk gezegd. U bent ook heel positief over de begroting. U heeft vragen gesteld over onze bouwspanningen. Daar heb ik net iets over gezegd in relatie tot andere fracties. U heeft ook, zoals we dat van u gewend zijn, een principieel betoog gehouden: het wordt nu weer eens tijd om dingen bij de samenleving terug te leggen. Dat is een buitengewoon aantrekkelijke zin: "we moeten er nu weer eens van profiteren". Daar ben ik het op zich wel mee eens, maar ik denk dat we dat op een andere manier doen doordat wij voor het geld dat wij krijgen en dat we van onze inwoners vragen, gaan bouwen en consistent beleid gaan voeren om de strenge beslissingen die we hebben genomen, ook over het subsidiebeleid, nu gewoon uit te voeren. We worden niet te snel vriendelijk als er weer wat meer geld binnenkomt. Dat is een beetje mijn punt met die € 50.000. Ik vind dat u op zich een heel sympathieke gedachte verwoordt, maar ik vraag mij echt in gemoede af of dit nodig is. Wij hebben namelijk, zoals u weet,

structureel € 93.000 gereserveerd voor de subsidies. Dat potje gaan we ongeveer uitputten. Daarnaast hebben we die vier keer € 50.000 eenmalig uit die reserve gehaald. Daar hebben wij nog geen beroep op hoeven te doen. Er ligt dus nog een heleboel te besteden geld klaar. In dat licht is het dus helemaal niet nodig om die 50 mille nu extra te reserveren.

De heer **Maassen** (SP): Ik hoop van harte dat de wethouder gelijk heeft en dat die € 50.000 niet nodig is. Maar voor het geval het wél nodig is, lijkt het mij verstandig om het hiervoor te bestemmen. Als aan het eind van het jaar uiteindelijk blijkt dat dat geld niet nodig is geweest, dan hebben we weer € 50.000 extra voor het positief resultaat van volgend jaar. Het gaat erom dat dit geld beschikbaar is, mocht dat nodig zijn. Dan kun je het er beter wel voor bestemmen dan dat je er aan het eind van het jaar achter komt dat een vereniging failliet is gegaan en dat je het geld daar niet voor bestemd hebt.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Ik heb ook begrepen dat de nieuwe contracten die zijn voorgelegd, inhoudelijke punten en vragen oproepen bij de verenigingen. Dat gaat over het onderhoud en het groen eromheen. Het kan voor verenigingen weloens slechter uitpakken dan we dachten. Misschien is die € 50.000 dus heel mooi om dat eventueel op te vangen.

De heer **De Graaf** (PvdA): Mij staat bij dat een onderdeel van het nieuwe subsidiestelsel is dat tegen de verenigingen is gezegd dat een maximumbedrag van € 5.000 beschikbaar is. Wat doe je dan als vereniging? Dan ga je je daarop richten. Dan ga je niet € 10.000 aanvragen, ook al heb je die eigenlijk nodig. Ik hoop dus dat u gelijk heeft, maar uw vooronderstelling dat er genoeg geld is, is wel gebaseerd op het feit dat er maar € 5.000 mag worden uitgekeerd per vereniging.

Wethouder **Cramwinckel**: Dit zijn de afspraken die we hier in de raad met elkaar gemaakt hebben in het kader van de herziening van het subsidiestelsel. Ik heb er een beetje problemen mee dat we, als we hier afspraken hebben gemaakt, vervolgens in de uitvoering zeggen: we gaan het net even anders doen, omdat dat zo sympathiek overkomt. Nogmaals, ik wil hier niet de strenge wethouder van Financiën uithangen, maar ik vind wel dat we consistent moeten besturen. Dat is het punt. Ik zie dat we nog 2 ton te besteden hebben. De heer Zoetemelk heeft helemaal gelijk: het zou best zo kunnen zijn dat we dat moeten gaan investeren aan de kant van de accommodaties. Maar dan zeg ik: die 2 ton hebben we gewoon. Laten we nou eerst eens kijken hoe het met het accommodatiebeleid gaat en laten we dan verder kijken hoeveel geld we nodig hebben. Dat lijkt mij de goede manier van werken.

De **voorzitter**: Meneer Maassen, u heeft nog weinig tijd.

De heer **Maassen** (SP): Heel kort. Ik vind het een beetje jammer dat de wethouder nu meteen zegt dat we terugkomen op genomen beslissingen. De bedoeling is juist dat dit geld kan worden ingezet als er een beroep wordt gedaan op de hardheidsclausule.

Wethouder **Cramwinckel**: Ja, dat is een heel goed punt. Dat hebben wij ook voortdurend betoogd: er is ook een hardheidsclausule en die is er om te voorkomen dat verenigingen omvallen. Ik heb een goed gesprek gehad met alle verenigingen. Die zeiden: dit vinden wij wel wat moeilijk. Geen enkele vereniging heeft naar voren gebracht dat ze gaat omvallen en dat ze dat geld dus nodig heeft vanuit die hardheidsclausule. Dan denk ik: oké, dan is dat de situatie.

De heer **Van Rixtel** (GroenLinks): Ik vind dit een belangrijke discussie. Wij delen de zorgen van de heer Maassen, maar ik wil er toch ook op wijzen dat het college heeft toegezegd dat er in 2021 een evaluatie gaat volgen. Ik denk dat het heel verstandig is om dan de balans op te maken. Als dan inderdaad blijkt dat tal van organisaties en verenigingen het water aan de lippen staat, moeten we - uitgaande van de financiële positie van de gemeente op dat moment - heel serieus bekijken wat we eventueel nog kunnen bijdragen. Dat kan ik dus zeker toezeggen.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Ik zei net al iets over de zaken die in de contracten zijn neergelegd. Daar zijn ze van geschrokken en ze gaan veel meer kosten maken dan wat ze gecompenseerd krijgen. Dat risico ligt er nu. Misschien kunt u daar nog iets over zeggen, want ze zijn echt geschrokken van wat er in die contracten staat. Enkele mensen zijn heel handig in het lezen van contracten. Die hebben dit signaleerd. Als blijkt dat er veel meer onderhoudskosten uitkomen voor verenigingen, bijvoorbeeld aan de buitenzijde van het gebouw of bij de vervanging van spullen, dan is er reden om nog voorzichtiger met die verenigingen te zijn.

Wethouder **Cramwinckel**: Ik ben heel gevoelig en zorgvuldig in deze discussie, want ik snap heel goed dat verenigingen op de centjes moeten letten en dat we hen niet in een nadelige positie moeten brengen. Dat snap ik heel goed. Dit gaat ook over de discussie over de kostendekkende huren. Het systeem dat we hebben, is: de huren gaan omhoog naar een kostendekkend niveau en dan krijgt men dat via een subsidie terug. Dan gaat de discussie over de vraag welke componenten allemaal in die kostendekkende huur zitten en hoe groot het aandeel van bepaalde componenten is in die kostendekkende huur. Ik weet dat daar met een aantal verenigingen discussies over zijn. We proberen zorgvuldig uit te leggen hoe dit systeem werkt; we werken met een landelijk systeem. Als we dingen over het hoofd zien, zijn we echt wel bereid om te zien dat we daar wat moeten bijpassen. Maar ik denk dat het belangrijkste is: heel zorgvuldig uitleggen hoe dit nieuwe systeem werkt, want ik zie ook heel veel onwennigheid met het nieuwe systeem. Dat is altijd zo als je een nieuw systeem invoert. Ook hier hebben we een hardheidsclausule. In de loop van de uitvoering van dit traject gaan we natuurlijk goed bekijken waar we allemaal tegen aanlopen. Mocht dat aanleiding zijn om het beleid bij te stellen, dan zullen we dat doen. Maar ik zie daar voorlopig geen aanleiding voor. Nogmaals, het allereerste punt is wennen aan dat nieuwe systeem, snappen hoe het werkt en een goed gesprek met elkaar. Dat hebben we met het subsidiebeleid ook gedaan en dat werkt gewoon. De heer Van Rixtel heeft overigens gelijk: we gaan het subsidiestelsel volgend jaar evalueren. Bovendien kunt u straks in het kader van de jaarrekening zien hoe dat potje precies verdeeld is. Dan kunnen we dus met elkaar terugblikken op hoe het precies is gegaan.

Ook de SP heeft iets gezegd over de risico's van de afschrijving. Daar komen we straks nog even op terug. Wat de motie over de prestatieafspraken met de huurders betreft: volgens mij heb ik vorig jaar gezegd dat we die motie willen uitvoeren met de huurders die er zijn. Dat zijn de huurdersverenigingen in het kader van de Woningwet, dus vanuit de corporaties. Ik heb volgens mij ook gezegd dat er een extra platform bij komt als huurders zich gaan organiseren. Dan zijn wij bereid om ook met dat platform te praten, maar dat platform is er nog niet. Ik vind het een beetje ingewikkeld om met alle afzonderlijke huurders in dit dorp dit gesprek te gaan voeren.

De heer **Maassen** (SP): Dat was de vraag in de motie ook niet. De motie vraagt om het doen van een huurdersraadpleging. Dat instrument wordt genoemd in de Woningwet, maar zonder uit te leggen wat dat precies is. Dat zou bijvoorbeeld een soort enquête onder huurders kunnen zijn. Dat is waar we om vragen. We vragen dus niet om het betrekken van huurders bij de prestatieafspraken, want dat moet gewoon volgens de wet. We vragen om een verdere uitwerking daarvan en een toevoeging daaraan.

Wethouder **Cramwinckel**: Ik ga opnieuw naar de tekst van de motie kijken en dan komen we er in de commissie WRG op terug, zoals de voorzitter al suggereerde. Dat lijkt mij de beste manier.

D66 is positief over deze nota en was heel beknopt, omdat we al een hele discussie hebben gehad met elkaar. Dank daarvoor. Ik heb duidelijk opgevangen: "de teugels niet laten vieren". Dat is precies wat we proberen te doen. Over de € 382.000 heb ik een uitleg gegeven. Ik hoop dat dat voldoende houvast biedt om uw rol te kunnen invullen. Over het bouwen heb ik ook een aantal dingen genoemd. Intratuin ligt er en Starrenburg III komt eraan. Over Segaar/Arsenaal kan wethouder Tamers misschien iets zeggen, vooruitlopend op de Uitvoeringsagenda die u van ons gaat krijgen.

De PvdA begon met een parabel over de dorpswijsheid: daadkracht, en geld overlaten voor toekomstige generaties. Dat is mooi. Dat is ook wat we doen. In de eerste anderhalf jaar hebben we als college verdomd veel gedaan; u heeft misschien het loeflot gezien. We hebben de financiën op orde gebracht. We hebben het subsidiestelsel hervormd. We hebben een aantal bestemmingsplannen afgerond. We hebben een hele lijst zaken gedaan. Dus daadkracht? Ik denk dat we buitengewoon veel dingen aan het doen zijn en nu al tot stand gebracht hebben. Ik vind het dus een beetje gemakkelijk om te zeggen dat er geen daadkracht is.

De heer **De Graaf** (PvdA): U heeft vast en zeker de motie geloozen. Onder "constaterend dat" staan gewoon vier feitelijkheden. Tenzij u die feiten betwist, staat daar gewoon wat er cijfermatig de afgelopen jaren gebeurd is en de komende jaren te gebeuren staat. Als die trend zich doorzet - kijkend naar de meerjarige programmabegroting dreigt die trend zich door te zetten - krijg je op een gegeven moment een probleem. Daarom hebben we met elkaar deze motie opgesteld, niet om met het verwijtende vingertje naar het college te wijzen maar juist om het college te verzoeken om voor 1 april een technische analyse aan de raad voor te leggen over de vraag hoe je je verdienca-

paciteit kunt vergroten en hoe je in staat bent om de baten en de lasten jaarlijks in overeenstemming met elkaar te brengen, zonder daarbij een beroep te doen op je vermogenspositie. Dat is ook conform het advies dat Deloitte heeft geformuleerd in de bijeenkomst die we hier hebben gehad.

Wethouder **Cramwinckel**: Ik moet nu toch iets over die motie zeggen. De heer De Graaf maakt naar mijn smaak van een politieke keus een technische exercitie. Zoals de VVD ook aangaf, hebben we in het kader van de nota Schuldbeheersing afspraken met elkaar gemaakt over hoe we de balans zien tussen het beheersen van de schuldpositie en tegelijkertijd investeringen doen in het dorp om te voorkomen dat de boel op slot gaat. Daarvoor hebben we met elkaar een kader afgesproken met een ruimte van ongeveer € 2,5 miljoen per jaar. Daarvan is nu nog € 1,8 miljoen over, omdat we ook in het kader van het IWKP al een aantal beslissingen hebben genomen. Dat is één deel van het verhaal. Het andere deel van het verhaal gaat over de veronderstelling dat er een enorme verdien capaciteit in dit dorp zou zijn. Ik weet niet waar die doos met geld volgens u staat, maar ik heb 'm, ook op zolder, niet gevonden. Ik heb ook in de kelder gekken. We hebben natuurlijk ook zelf heel goed in de gemeentebegroting zitten kijken naar allerlei extra verdienmogelijkheden. Dat heeft u ons bij de behandeling van de Kadernota ook opgedragen. We hebben een afschrijvingsmaatregel ontwikkeld die alleszins verantwoord is, die ons lucht geeft in die hele begroting en die ervoor zorgt dat we ook minder schommelingen aan de inkomstenkant krijgen. U heeft immers ook altijd gezegd dat u die schommelingen heel vervelend vindt. Dit draagt dus ook bij aan stabiliteit in de financiën. Verder hangt verdien capaciteit op de exploitatie vooral samen met politieke keuzes die je maakt. Als u zegt dat de vermogenspositie afneemt met € 1 miljoen - ik noem maar een voorbeeld - dan zeg ik: ja, maar dat miljoen hebben we met elkaar gereserveerd om het zwembad in de lucht te houden. Dat is een kouze die je dan maakt. Het heeft dus vooral te maken met politieke keuzes die we maken en niet zozeer met een technische exercitie. Want nogmaals, die doos met geld staat hier niet, ook als u verder gaat zoeken. We moeten met elkaar heldere keuzes maken, zowel ten aanzien van de investeringen als ten aanzien van de exploitatie. Dat is wat ons te doen staat. Verdien capaciteit? Ja, we kunnen nog meer onroerend goed gaan verkopen. Daar zijn we overigens ook mee bezig. Ik heb niet voor niks ook het Ambachts- en Baljuwhuis voorgesteld. Maar ja, dan hoor ik weer andere geluiden. U moet dus ook een beetje helder zijn of u nou linksaf of rechtsaf wilt met de financiën. Ik ben de draad kwijt.

De heer **De Graaf** (PvdA): Dat is heel verdrietig.

Wethouder **Cramwinckel**: Ik ben uw draad kwijt, niet mijn eigen draad.

De heer **De Graaf** (PvdA): Juist omdat er zo weinig verdien capaciteit is, is het des te belangrijker dat je je jaarlijks afvraagt hoe je uitkomt op een daadwerkelijk sluitende begroting, zonder jaar in, jaar uit je vermogen te laten dalen. Maar goed, wij zeggen twee dingen in onze motie. Het gaat om de verdien capaciteit. U geeft nu al aan dat die er blijkbaar niet is. Oké, ik denk altijd: kijk wat de mogelijkheden zijn als je dat technisch doet, net zoals het kabinet dat de afgelopen jaren ook jaar in, jaar uit heeft gedaan. En twee: kijk of je in staat bent om een eind te maken aan de situatie waarin de vermogenspositie nu al een aantal jaren en ook de komende jaren - dat staat in uw begroting - afneemt en de schulden toenemen. Dat kun je niet tot in lengte der dagen doen. Daar zul je op een gegeven moment een ombuiging in moeten maken. Natuurlijk zijn het politieke keuzes, natuurlijk zijn we er zelf bij en natuurlijk is het soms noodzakelijk of een politieke keuze om € 1 miljoen in het zwembad te steken. Dat is volstrekt terecht; daar heeft u volstrekt gelijk in. Maar het enige waar ik me zorgen over maak, is dat we, als we op deze manier doorgaan, over vijf of tien jaar in een situatie zitten waarin een nieuw college of een nieuwe raad in feite geen cent meer te maken heeft om op dat moment belangrijke uitgaven te doen. Het enige wat wij vragen, niets meer en niets minder, is een technische analyse. Dat is niet met het oog op een politiek doel, maar gewoon om voor onszelf met elkaar na te gaan wat de mogelijkheden zijn om te begroten op een manier waarmee je de komende jaren niet jaar in, jaar uit een daling van je vermogenspositie ziet. Dat is het enige wat wij vragen. Dat lijkt mij een zeer acceptabele motie, maar ja.

Wethouder **Cramwinckel**: Meneer De Graaf, u vraagt naar de bekende weg. U gaat een open deur door. Ik zeg het nog één keer, want we hebben bij de behandeling van de nota Schuldbeheersing een heldere lijn afgesproken over hoe we met de investeringen willen omgaan. Wij blijven binnen alle ratio's die de VNG en de toezichthouder van belang vinden. We zullen in de komende tijd nog wat onroerend goed gaan verkopen. Verder is het een kwestie van welke keuzes we met elkaar op de exploitatie gaan maken. Zo simpel is het. Daar hoeven we niet een heel ingewikkelde technische exercitie op los te laten. Dit is het gewoon.

De heer **De Graaf** (PvdA): Dit is het gewoon? In de Europese Unie zijn afspraken gemaakt over het maximale totaal van de staatsschuld. Men houdt zich daar niet allemaal aan, maar het is wel een afspraak. Wat doet een land als Nederland? Op bepaalde momenten stijgt de staatsschuld, maar op andere momenten daalt de staatsschuld weer. Maar de bedoeling is uiteindelijk dat die niet tot in het ongerijmde stijgt. De manier waarop het nu in de programmabegroting staat, is dat de schulden stijgen en dat het vermogen daalt, terwijl je niet of nauwelijks over het instrumentarium beschikt om daar met behulp van extra belastingen of grondpolitiek een verandering in aan te brengen. Dan is het toch niet meer dan logisch dat je jezelf de vraag stelt hoe je dat dan kunt doen? Met alle respect, meneer de wethouder van Financiën, de nota Schuldbeheersing gaat over iets veel beperkters en niet over het totaal.

De **voorzitter**: Er zijn nog meer vragen, maar ik vraag wel even aandacht voor de spreektijd. De Partij van de Arbeid is er nu overheen. Dat begrijp ik in het debat, maar voor het college van B en W zijn er nog minder dan zeven minuten. Wethouder Lamers wil ook nog graag antwoorden geven. Mijn antwoorden kunnen heel kort zijn, maar we gaan ook over die spreektijd heen. Aan de andere kant zijn er veel mensen die geen volle termijnen hebben gebruikt, maar desalniettemin wilde ik hier als voorzitter een opmerking over maken.

Mevrouw **Boom** (D66): Ik begrijp uw opmerking over de spreektijden, maar de heer De Graaf nodigtocht uit tot een nieuwe reactie. Hij zei het zelf al: hoe gaan we het dan doen? Hij heeft, zoals ik al eerder aangaf, aangegeven ook te willen investeren in alle uitdagingen en daar werk van te willen maken. De PvdA was ook een groot voorstander van het openhouden van het zwembad. We zitten nu eenmaal in een heel moeilijke financiële situatie. Die is al sterk verbeterd. Maar wat stelt u dan voor? Dat we de knip volledig dichtgooien? U blijft hierop hameren; u blijft zichzelf constant herhalen: we moeten niet zoveel geld uitgeven en we moeten een nog strenger financieel beleid voeren, maar we moeten ook allerlei goede dingen voor het dorp doen. Dan wil ik u toch uitnodigen om de volgende keer met een tegenbegroting te komen.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Ik heb nog een opmerking over wat wij doen om de kosten te beheersen. We zijn natuurlijk wel volop bezig met preventie. Ik denk aan de preventiemedewerker in de jeugdzorg. Ik heb het idee dat we ook in de Wmo bezig zijn met preventie. Kortom, we werken er op beleidsmatige manieren aan om de openeinderogelingen die ons hard raken en die ervoor zorgen dat het beheersen van het geld echt een enorme uitdaging is voor dit dorp, enigszins binnen de perken te kunnen houden.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Ik zit in de gelukkige positie dat ik nog wel een heel klein beetje tijd heb. Wij zijn mede-indiener van motie 128. We hebben al in meerdere bijeenkomsten van de commissie en de raad van gedachten gewisseld over dit onderwerp. Wij hebben vaak aangegeven dat het college regelmatig criteria en financiële ratio's zoals opgesteld door de Vereniging Nederlandse Gemeenten en Binnenlandse Zaken naar voren schuift onder het mom van: we zitten nog aan de veilige kant. Ik wil benadrukken dat de VNG en BZK juist bij die verdien capaciteit uitgaan van gemiddeldes en dat wij zwaar aan de verkeerde kant zitten ten opzichte van het gemiddelde. Wat dat betreft geloven we echt dat de PvdA de vinger hier op een gevoelige plek legt. Het is hoogst opportuun om daar erg veel schijnwerpers op te zetten, want dan zal blijken dat het aan de veilige kant zitten van een aantal andere ratio's misschien een heel ander licht werpt op de totale zaak, op de integraliteit, zoals de heer De Graaf terecht meldt. Dat werpt ook een ander licht op de uitvoering van de nota Schuldbeheersing. Dat is onze mening.

De **voorzitter**: U heeft het standpunt van de wethouder gehoord. Vanuit de Partij van de Arbeid is een aantal keren nadrukkelijk verzocht om een technische exercitie. Ik benadruk dat het een puur technisch verhaal is: waar ontstaat de schoofstand? Zo heb ik als voorzitter de discussie begrepen. Kan er, bijvoorbeeld in de commissie P&C, niet nog een keer worden gesproken met de wethouder om daarmee tegemoet te komen aan de wens van ten minste een deel van deze raad? Want vanavond komen we er niet uit en er ligt wel degelijk een behoefte bij een substantieel deel van deze raad, dat dit gewoon graag met u wil doorexerceren. Dat zou een tussenstap kunnen zijn waardoor er mogelijk iets meer comfort ontstaat, niet alleen op grond van politieke discussies maar puur op grond van een technische opsomming van feiten. Volgens mij is dat waar de heer De Graaf steeds om vraagt: er wordt gezegd dat er geen verdien capaciteit is, maar waarom dan niet? Dat zou mijn vraag zijn geweest als ik lid van deze raad zou zijn geweest.

De heer **De Graaf** (PvdA): Ik ben natuurlijk niet de enige indiener van de motie, maar ik zou me op zich kunnen voorstellen dat we die weg bewandelen. Ik merk daarbij nog wel op dat er twee ingrediënten in de motie staan: verdiencapaciteit en baten en lasten in relatie tot de vermogenspositie. We moeten straks maar even kijken wat we met de motie doen en of we die aanhouden.

Wethouder **Cramwinckel**: Voorzitter, ik denk dat u een wijs voorstel heeft gedaan, want terwijl de emoties wat oplopen, realiseer ik mij ook dat je natuurlijk nooit nee kunt zeggen tegen het achterliggende idee van de heer De Graaf om nog eens goed te zoeken naar creatieve mogelijkheden om wat meer lucht te creëren in het systeem; zo zou je het ook kunnen duiden. Ik zie alleen heel weinig mogelijkheden. Ik denk dat het slim en verstandig is om in de commissie P&C dit debat op technisch niveau nog eens wat verder met elkaar te voeren. Dat lijkt me wel een goed idee. Dan kunnen we daarna zien of een nadere analyse nodig is. Daar ben ik dus van harte toe bereid.

Ik kom nu bij de bijdrage van mevrouw Persoon, die redelijk kritisch is over deze begroting en ook over de afschrijving. Ik kom daar straks nog op terug wanneer we de motie over de risico's met de afschrijving wat preciezer met elkaar bespreken. U heeft opgeroepen tot daadkracht bij het bouwen. Daar heb ik een aantal dingen over gezegd. We zijn daar echt hard mee bezig. De hoogte van de overhead bij de WODV hebben we net behandeld. Ik denk dat ik daarmee heel beknopt gereageerd heb op uw bijdrage. Ik luister nu ook even naar de voorzitter, want ik moet het een beetje kort houden. Dat doe ik dus.

De **voorzitter**: Heel fijn.

Wethouder **Lamers**: Voorzitter, ik hou veel van verhalen en zeker van parabolen. De PvdA-fractie heeft een parabel verteld. Ik zou er ook graag eentje willen vertellen, een vergelijking waarvan we iets kunnen leren. Ik vind het een uitstekend idee om het op deze manier te doen. Het maakt ook duidelijk wat mijn antwoord is op een aantal punten. Stel dat de koene gemeente Voorschoten zich een weg baant door een bos. Dat bos is eigenlijk één groot verhaal van biodiversiteit, soorten bomen en soorten dieren. Het geheel is heel belangrijk, ook in de waardering van het bos. In het bos staan struiken en kleine boompjes. We kunnen ons richten op de struiken en de kleine boompjes. Dat is goed, want daar genieten we van, maar ze hebben allemaal hun eigen plek in het grote bos en ze hebben hun eigen waarde. Dat verhaal van het grote bos geeft ze hun plek en waarde. Ik zou mijn beantwoording graag op deze manier willen aanpakken.

Dank voor de inbreng vanuit de raad tot nu toe en voor alle inzichten die u met ons hebt willen delen. Een paar zaken komen steeds terug. Eén daarvan zijn de taken die wij hebben en de capaciteit die beschikbaar is. De taken, al die bomen van taken, zijn al genoemd. Eén daarvan is inderdaad de energietransitie, maar er zijn ook taken die op zich minder zichtbaar zijn maar waaraan ook heel hard wordt gewerkt in de werkorganisatie en die van dag tot dag arbeid vragen, maar niet zo zichtbaar zijn. Aan de taken die genoemd zijn, wil ik bijvoorbeeld nog toevoegen het stikstofbeleid, waar we ons in verdiepen, en het PFAS-beleid, waar we ons ook in verdiepen, maar bijvoorbeeld ook de uitvoering van de motie over natuurinclusief bouwen. Ook daarover is inmiddels een memo verschenen met een inschatting van de capaciteit die daarvoor nodig is. Dat wil niet zeggen dat we daar niets aan doen, maar dit is de grote stroom van activiteiten die door- en doorgaat en waarop een enorme inzet wordt gepleegd. Dan heb ik het nog niet eens over het sociaal domein.

Het milieu- en klimaatbeleid is diverse malen naar voren gekomen. Wij volgen gewoon de langetermijnagenda voor het klimaatbeleid. De informatieavond hierover is inderdaad een paar weken uitgesteld, maar dat verstoort de langetermijnagenda niet; het was gewoon even nodig. Die discussie over het Milieubeleidsplan is enorm belangrijk. U heeft als raad uw wensen. Die kunt u inbrengen tijdens de informatieavond. We gaan het dan ook hebben over concretisering. Als ik het goed heb begrepen, vindt de VVD dat heel prettig, maar ik denk dat dit voor meer fracties geldt. Breng in wat u vindt en wij zullen daarover het gesprek aangaan. Dat gaat ook over de ambities. Ik zou de PvdA-fractie willen meegeven dat we een streven naar energieneutraliteit in 2030 hebben uitgesproken. Dat staat er met nadruk zo, omdat het geen harde belofte kan zijn, omdat wij nog niet weten wat wij op onze weg hebben. Dat wil niet zeggen dat dat het enige is wat er gebeurt op klimaatgebied. Er zijn veel activiteiten; dat klopt. De PvdA-fractie heeft deze genoemd. Ze worden vaker genoemd, zoals de bijeenkomsten. We hadden gisteren een heel leuke bijeenkomst met de energieambassadeurs. Dat gaat nu goed op gang komen. Ook dat was trouwens een motie van uw raad. Dit zijn de initiatieven van burgers, die bij elkaar worden gebracht, maar natuurlijk moet er nog veel meer gebeuren. We zitten niet op onze handen. We zijn in de regio Holland Rijnland bezig

met de uitvoering van het Energieconvenant. Dat betekent dat er wordt gekeken naar manieren van warmteopwekking, zoals een warmterotonde. Een vraag die gesteld wordt, is of we warmtebo-drijven moeten oprichten of niet. De warmterotonde zal voor de regio heel belangrijk zijn, maar wat gaan individuele burgers of het dorp Voorschoten daar bijvoorbeeld mee doen? Dat zijn de grote vragen, waarbij wordt samengewerkt met bijvoorbeeld Liander voor advies over datgene wat onder de grond gebeurt: hebben wij een infrastructuur die bijvoorbeeld de duurzame opwek aan-kan? Dat zijn de grote vragen waarin ook heel veel capaciteit gaat zitten. Nog, we zitten niet op onze handen. We werken ook samen met de Omgevingsdienst West-Holland. Een voorbeeld is de informatieplicht voor iets grotere bedrijven: duurzaamheidsmaatregelen die je binnen vijf jaar kunt terugverdienen, moet je aanbrengen en invoeren. De Omgevingsdienst voert dat uit. Dat wil niet zeggen dat wij op onze handen zitten. We werken niet voor niets samen met de Omgevingsdienst, maar er is een aanzwellende, doorgaande stroom van maatregelen en leuke initiatieven maar ook van grote kwesties. Ik hoop dat ik daarmee ook kan laten zien dat de dappere gemeente Voorschoten, alles goed wegend, doorgaat in het woud van al die taken. Het Klimaatfonds schiet mij ook nog te binnen; daar werd ook naar gevraagd. Natuurlijk zijn we daarmee bezig; dat was een motie. Er moet alleen worden gekeken hoe wij dit gaan aanpakken en hoe we dit naar de raad gaan bren-gen. Er moet een raadsvoorstel komen. Dat kost even tijd. Die dingen kosten tijd, maar het ge-beurt wel en ook deze stroom gaat door.

Het gaat ook over andere zaken, bijvoorbeeld biodiversiteit. Daar zijn we ook mee bezig, met een groenplan. U ziet in de buitenruimte ook dat er veel wordt gedaan aan bijvriendelijkheid. Ook daarvoor is een plan in de maak. Ook daarmee zijn we bezig. Het is heel essentieel om dat te doen. In de regio zijn er veel initiatieven op dit gebied. Voorschoten doet daar gewoon aan mee.

Een andere stroom in het kader van het kleine dat betekenis krijgt in het grote verhaal, is Duin Horst & Weide. Er zijn opmerkingen gemaakt over de beschrijving van de fietstunnel. Daar past wat meer uitleg bij; sorry! Wij doen mee aan twee klimaattafels: de Leidse Ommelanden en Duin Horst & Weide. De Leidse Ommelanden bestaan, breed gezien, uit Leiden en omgeving. Voorschoten zit in een benarde financiële positie. Het gaat nu beter, maar wij hebben daar geen financiële inbreng. Ik zit daar vooral geïnteresseerd en constructief bij. Andere gemeenten zijn onze regio wel aan het "opgroenen" en opfleuren. De klimaattafel Duin Horst & Weide gaat over Wassenaar, Voor-schoten, Den Haag en Zoetermeer; dat gebied. Daar hoort een verhaal bij. Een aantal jaren gele-den is men gaan zoeken naar het opknappen en opfleuren van dit mooie gebied waarin wij wonen. Ik denk dat enkele oudgedienden zich de bijeenkomsten kunnen herinneren waarbij werd gezegd: "Mensen gaan naar de Veluwe om daar te genieten van de natuur, maar kijk eens wat we hier hebben. Kijk naar dit duingebied. Kijk wat we hiervan kunnen maken." De oudgedienden weten nog wel dat men helemaal enthousiast werd over de voorstellen. Aan de klimaattafel, waar het geld van de provincie wordt verdeeld - er is geld gegaan naar de klimaattafels - komen dit soort projecten ter sprake. De gemeente Den Haag is bijvoorbeeld bij het Centraal Station een enorme groene entree aan het maken. Dat kost veel geld, enkele miljoenen, juist om dit gebied aantrekke-lijk te maken en om mensen in contact te brengen met de natuur en op de fiets te krijgen. Dit ge-bied is heerlijk om in te fietsen, te wandelen en lekker buiten te zijn. Dan hoef je dus ook niet heel ver weg. Dat is de gedachte achter Duin Horst & Weide. Zoals ik al zei, gaat het daarbij om heel veel geld. Voorschoten doet daar ook aan mee, een beetje. Nu kom ik bij die tunnel. Er zijn twee belangrijke langzaamverkeerroutes die de ruggengraat van Duin Horst & Weide vormen. Dit is een onderdeel van een heel groot plan. Die verkeersroutes verbinden de diverse landschappen in het gebied. De ene verbinding loopt van Zoetermeer via de Kniplaan, de Horstlaan, de Raaphorstlaan et cetera naar zee. De andere verbinding loopt langs de Vliet van Leiden naar Den Haag. Van dat geheel doen al die gemeenten een onderdeelje. Langs het traject van Zoetermeer naar zee wor-den diverse projecten uitgevoerd voor het vergroten van de ecologische waarde - ook dat - en voor recreatieve aantrekkelijkheid. Een van die projecten is het aanbrengen van muurschilderingen in de tunnels en één van die drie tunnels is de tunnel aan de Kniplaan/Veurseweg. De flora en de fauna van het gebied worden weergegeven aan de binnenkant van de tunnel. Zo wordt deze route aan-trekkelijker gemaakt in het geheel van al die andere maatregelen en worden mensen uitgenodigd hierin te recreëren. Alle betrokken partijen hebben financiële toezeggingen gedaan. Het is een pro-ces van een paar jaar. Dit gaat, zoals ik al zei, om enkele miljoenen. De provincie financiert de helft mee, maar er zijn ook andere financieringsbronnen. Als de toezegging van Voorschoten van iets meer dan € 3.000 vervalt, schenden wij afspraken die al gemaakt zijn en vervalt ook de 50% cofinanciering voor dit project. Het project is eigenlijk veel duurder, maar het kost ons niet veel geld, juist vanwege de cofinanciering en de andere bronnen. Het past ook binnen de beschikbare middelen. Ik zou dus zeer willen pleiten voor het behoud van de beschrijving van deze tunnel.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Ik ben geen oudgediende, maar ik ben net wel een stukje ouder geworden. Ik ben nog geen oudgediende in de politiek. Ik kom uit het bedrijfsleven. Daar geldt: waar een wil is, is een weg. We kunnen dit niet uitleggen aan onze samenleving. Het maakt me niet uit hoe. Ik zou bij wijze van spreken willen zeggen: als we dit met elkaar aannemen, bied ik mijn excuses aan onze samenleving aan. Dat doe ik bij dezen.

Wethouder **Lamers**: Dan schendt u afspraken die al zijn gemaakt, ook met andere gemeenten. Voorschoten levert hier een heel kleine bijdrage aan. U schendt ook de afspraken die zijn gemaakt met andere organisaties, die ook meefinancieren, en met de provincie. U haalt een klein steentje uit het bouwwerk van dit prachtige gebied. Zo kunt u er ook naar kijken en natuurlijk ook naar de grootte van het bedrag. Dit is een struikje in het geheel van het grote bos.

De **voorzitter**: Ik hoop dat het geen oerbos is, al ben ik zeer gehecht aan oerbossen. Ik zou u toch willen vragen om iets minder woorden te gebruiken voor de beantwoording van de vele vragen die er nog zijn in het kader van het milieu en de duurzaamheid.

Wethouder **Lamers**: Ik zal dat zeker doen. Ik vond het hierbij nodig om te laten zien dat een klein onderdeelje een betekenis heeft in een groter geheel. Daarom heb ik het zo aangepakt.

Er is ook gesproken over het afvalbeleid. Binnenkort krijgt uw raad een informatiebrief over het afvalbeleid. De afvalscheiding moet inderdaad verbeterd worden, maar laten we de discussie daarover aangaan op een informatieavond over afvalbeleid die binnen enkele maanden zal worden gehouden. Daar kunt u dan op terugkomen.

Wat de motie over oplaadpalen betreft: we zijn in de regio bezig met het uitrollen van duurzaam vervoer, ook van elektrisch vervoer en beleid voor oplaadpalen. Er is een juridische basis voor oplaadpalen en de wijze waarop deze moeten worden aangebracht. Ik vind het heel sympathiek dat hierover wordt meegedacht, want dit is inderdaad een opgave. Maar ik zou willen voorstellen om de inbreng vanuit Voorschoten in te brengen bij het voorbereiden van dat beleid. Dat wordt nu vormgegeven. Het lijkt mij dus een heel goede zaak om het daarbij in te brengen.

Mevrouw **Van Herk** (Van Herk): Wat betreft het afvalbeleid en de opmerking dat we het afval meer moeten scheiden: ik heb net gelezen dat Oegstgeest ook stopt met voorinzamelen en het afval allemaal achteraf gaat scheiden.

Wethouder **Lamers**: Dank u wel. Dat nemen we mee voor de informatieavond.

Wat het sociale domein betreft is er gesproken over de rookvrije generatie. Op dit moment is bijna een concept klaar voor lokaal gezondheidsbeleid. Daarin is beleid verwoord voor een rookvrije generatie, voor een rookvrij beleid. Dat maakt daar een fors onderdeel van uit; ik heb het al gezien. In die zin wordt dus ook daaraan gewerkt.

Het Duurzaamheidsfonds heb ik al genoemd. Inclusie: bij het beheer van gebouwen, de toegankelijkheid daarvan en de beheerplannen van het gemeentelijk vastgoed wordt gewerkt aan een inclusieve samenleving. Ook dat heeft dus alle aandacht. De lokale agenda voor een inclusieve samenleving wordt komend jaar in een inclusieagenda vervat. Ook dat is dus iets wat daaraan bijdraagt.

Er is gezegd dat de reserve Sociaal domein moet worden aangevuld. De reserve is bedoeld voor dekking van extra investeringen en het opvangen van schommelingen in het sociaal domein. Zo hebben we hem ook voor het komende jaar ingezet. We kijken er ieder jaar opnieuw naar. Als er overschotten zijn in het sociaal domein, gaan die in de reserve. Ook hier wordt dus aan gewerkt.

Voorschoten Lokaal heeft het gehad over bruggen en afvalbakken. Die discussies hebben we al herhaaldelijk gehad. Er is ook al herhaaldelijk uitgelegd waarom er is gekozen voor veiligheid en voor het vervangen van de afvalbakken. Die bruggen staan in de begroting die vorig jaar is aangenomen door de raad. Daar heeft u ook voor gestemd. Het is dus al bepaald en het is uitgediscussieerd. Ik ga daar nu niet verder op in. Ik heb ook al gezegd wanneer het Milieubeleidsplan klaar is. Ik denk dat ik al heel veel antwoorden heb gegeven. Zo niet, dan hoor ik dat nog wel.

De **voorzitter**: De heer Zonneveld. Sorry, ik ben al vanaf 05.30 uur vanochtend bezig. Ga uw gang, meneer Zoetemelk.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Voorzitter, ik zou graag "Het dorp" willen zingen, want dat vind ik heel toepasselijk voor Voorschoten, maar dat ga ik niet doen. Ik heb in mijn betoog gevraagd of 2030, een hard streven van deze coalitie, haalbaar is of dat we daarmee in een sprookjesbos belanden. Kunt u daar nog iets over zeggen?

Wethouder **Lamers**: Een sprookjesbos is een zeer aangename plek, maar daar bevinden we ons hiermee niet. Het gaat hier om realiteit, bijvoorbeeld om een regionale energiestrategie, die we gewoon moeten uitvoeren en waaraan we ons aandeel moeten leveren. Voor juni volgend jaar moet in de hele regio in concept een regionale energiestrategie klaar liggen. Die wordt daarna doorgerekend door het Planbureau voor de Leefomgeving. Dan komt zij weer terug en dan gaan we er verder over praten. Dit is gewoon iets wat wij moeten doen. Wat volledig energieneutraal worden betreft: we hebben binnenkort de discussie over het Milieubeleidsplan. Ik stel voor dat we dan die discussie aangaan.

De heer **De Graaf** (PvdA): Ik hoor u zeggen dat er hard wordt gewerkt. Ik heb twee vragen gesteld. Misschien heb ik de antwoorden gemist. De eerste vraag was wanneer het ontwerp van het Milieubeleidsplan klaar is om vrijgegeven te worden voor de inspraak. Dat zou, gelinkt op het programma, voor 1 januari komend jaar moeten plaatsvinden. En wanneer wordt het definitieve Milieubeleidsplan aan de raad voorgelegd? Misschien heb ik de antwoorden gemist.

Wethouder **Lamers**: Het Milieubeleidsplan heeft een kleine vertraging opgelopen, maar volgens mij volgen we in grote lijnen wel de langetermijnagenda. In ieder geval is het voor de Kadernota klaar en ook naar de raad gebracht.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal): Ik wil graag dat de wethouder nog even nakijkt of de raad echt beslist heeft over de twee Valkenbruggen, want volgens mij hebben we daar niet over beslist. We hebben daar een hele discussie over gehad, maar we hebben daar uiteindelijk niet over beslist. Wilt u dat eens nakijken?

Wethouder **Lamers**: Ik heb het zojuist nagekeken in de begroting van vorig jaar. De precieze bladzijde wil ik nog wel opzoeken. Die heb ik hier niet paraat, maar ze staan in de tabel van de uit te voeren projecten.

De heer **De Graaf** (PvdA): Met alle excuses voor mijn tijdoverschrijding: in vier jaar tijd moet er veel gebeuren. De Kadernota 2021 wordt genoemd als moment waarop er iets komt. Dat betekent dat het beleid financieel gezien start in 2021. Dat is zestien maanden voor de nieuwe verkiezingen.

Wethouder **Lamers**: Zoals u aan mijn reactie zag, heb ik me waarschijnlijk versproken. Natuurlijk wordt dat 2020. Er is wat vertraging maar het Milieubeleidsplan is op tijd om meegenomen te worden voor de Kadernota 2020.

De heer **De Graaf** (PvdA): Nee, de Kadernota 2020 is al vastgesteld voor de zomervakantie. De Kadernota 2021 komt voor de zomervakantie van 2020 in de raad aan de orde. Zoals ook in een antwoord van het college op een vraag van ons is geformuleerd, wordt op dat moment aangegeven wat de financiële vertaling van het Milieubeleidsplan is in de begroting van 2021 en verder. Als dat zo is, is dat zestien maanden voor de nieuwe verkiezingen; zestien maanden van de achtenveertig.

Wethouder **Lamers**: In de Uitvoeringsagenda, die u natuurlijk ook kent, was dit inderdaad voorzien voor 1 januari 2020. Er is wat vertraging opgetreden, maar dat is niet heel veel. Begin 2020 zal dit Milieubeleidsplan klaar zijn en aan de raad worden voorgelegd. Dat is een verschil van een paar maanden met de Uitvoeringsagenda.

De **voorzitter**: Meneer Bremmer, wilt u even hierheen komen? Dan kan ik de paar kleine vragen die aan mij gesteld zijn, beantwoorden.

(De heer Bremmer neemt het voorzitterschap van de vergadering over van de burgemeester.)

De **voorzitter**: De niet-Kroonbenoemde voorzitter neemt het even over.

Burgemeester **Bouvy-Koene**: Voorzitter. Er is een motie die het college oproept om na te denken over de inzet van de 2,4 fte. Ik beschouw dat als een positieve ondersteuning en als meedenken hierover. Tegelijkertijd wordt er natuurlijk niet voor niets gevraagd om 2,4 fte om een aantal preventieve maatregelen uit te kunnen voeren die nu niet kunnen worden uitgevoerd. Maar de strekking van de motie, de gedachte om binnen die 2,4 fte te kijken naar mogelijkheden om in het weekend en in de avond of nacht extra inzet plaats te laten vinden, kan ik omarmen. Maar ik kan niet toezeggen dat dit ook per definitie gaat gebeuren. Ik neem aan dat de raad dat begrijpt, want als dit zou betekenen dat ik daardoor niet de preventieve maatregelen kan nemen waarover we eerder met elkaar hebben gesproken bij de behandeling van de Kadernota, dan zou ik iets zeggen dat in tegenstelling is tot eerdere toezeggingen. Maar als ik dit mag vertalen als "kijkt u binnen de kaders die wij hebben meegegeven, naar de mogelijkheid om extra inzet te plegen", dan kan ik heel goed leven met de strekking van de motie.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Dat is precies de strekking van het voorstel dat wij hebben ingebracht.

Burgemeester **Bouvy-Koene**: Nou, dan worden wij ten minste blij van elkaar.

Er is gevraagd naar de recreatie en het toerisme en de presentatie die in Wassenaar is gegeven met de marketeer en dergelijke. Die presentatie krijgt u in Voorschoten ook. Die toezegging kan ik dus doen. Het precieze tijdstip daarvan weet ik nog niet. We zijn nog midden in een aantal zaken die daarop betrekking hebben. Dat heeft ook te maken met de actualisatie van de aantrekkelijkheid van Voorschoten als economisch centrum. Ik denk dat het verstandig is om de nieuwe wethouder straks in de gelegenheid te stellen om dat totaal in samenhang te presenteren binnen de commissie en later ter besluitvorming voor te leggen aan de raad. Volgens mij waren dat de aan mij gestelde vragen, tenzij de raad daar anders over denkt.

De **voorzitter**: Ik zie geen vingers.

(De burgemeester neemt het voorzitterschap van de vergadering over van de heer Bremmer.)

De **voorzitter**: Er is behoefte aan een korte schorsing.

De vergadering wordt enige tijd geschorst.

De **voorzitter**: Ik deel mee dat de heer De Graaf is weggeroepen. De reden is mij niet bekend. Hij meldde mij en de griffier dat hij als gevolg van een telefoontje weg moest en verder dus niet meer aan de vergadering zal deelnemen.

U heeft allen de beantwoording door het college gehoord. Gaat u naar aanleiding van die beantwoording iets doen met de amendementen en de moties? Ik heb begrepen dat de heer Van der Elst ook het woord zal voeren over datgene waarbij de Partij van de Arbeid betrokken is.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Dat gaat over motie 128 over de technische analyse van de verdien capaciteit. Die motie willen de indieners aanhouden. Zij willen daarover inderdaad in de commissie Planning en Control nader van gedachten wisselen, zoals u voorstelde.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Voorzitter. Voor de orde van de vergadering kunnen we de amendementen en de moties straks misschien beter één voor één doornemen en daar na de tweede termijn een conclusie aan verbinden. Anders wordt het volgens mij erg ingewikkeld.

De **voorzitter**: Als er behoefte aan is, gaan we nu beginnen aan de tweede termijn.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Voorzitter. Ervan uitgaande dat de moties en de amendementen straks inderdaad één voor één langskomen en dat het college dan aangeeft wat het daarmee doet - verzoeken om aanhouden of doorschuiven of adviseren om tegen te stemmen - kunnen we nu een algemeen verhaal houden. Ik denk dat dat het beste is. Zoals bekend is het CDA een constructieve oppositiepartij. We zullen voor deze begroting stemmen. We gaan er met het buskruis van de SP geen gat in schieten. Gelet op de sfeer in deze vergadering, zou het jammer zijn als de moties en de amendementen van de oppositie heel makkelijk weggeschoven worden. Ik ben een beetje ge-

schrokken van de discussies vanavond. Ik vond het niet positief. We hebben het daar al even heel kort over gehad buiten de vergadering. Ik denk dat de manier waarop het vanavond is gegaan, geen goed voorbeeld is. De oppositie heeft gezamenlijk een aantal moties en amendementen opgesteld, ook om te voorkomen dat er te veel amendementen en moties zouden liggen. Daardoor is het heel compact geworden. Ik denk dat dat een heel goede manier is geweest om het vanavond beheersbaar te houden. Nogmaals, er ligt een gedegen ronde begroting, maar ik heb al eerder gezegd: rond is anders dan gezond. Daar zijn de amendementen en de moties ook op gericht. We moeten als raad de controle hierop houden. Ik denk dat wat wij als partij hebben ingediend, helpt om dit voor de raad beheersbaar en controleerbaar te houden. Ik laat het hierbij, met nogmaals de conclusie dat ik het jammer vind hoe het gelopen is. Ik miste eigenlijk ook moties en amendementen van de coalitie, zodat we die hadden kunnen bediscussieren. Er zal veel bediscussieerd zijn binnen de coalitie. Het is jammer dat dat niet open is gebeurd, want misschien hadden we wel met een aantal zaken meegestemd. Ik verwacht wel dat u overleg heeft gehad met elkaar, want anders kunt u het niet zo eens zijn. Ik vond de reactie van GroenLinks over de ozb niet-woningen heel opmerkelijk. Daar moet over gesproken zijn.

Mevrouw **Boom** (D66): Dit nodigt natuurlijk toch uit om te reageren. U heeft waarschijnlijk ook zelf geconstateerd dat GroenLinks en D66 geen moties en amendementen hebben ingediend. Voor ons is dat ook zo omdat wij op dit moment de Kadernota meer zien als het moment om richting mee te geven. Uiteraard begrijp ik dat jullie dit moment wel aangrijpen om te proberen om nog wat aanpassingen te maken in de begroting. Daar heb ik ook alle waardering en respect voor. Om eerlijk de waarheid te zeggen: de vooroverleggen met de coalitie zijn alleen gegaan over de door de oppositie ingediende moties en amendementen. Verder hebben we heel weinig vooroverleg gehad.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Voorzitter. In de tweede termijn wil ik nog even reageren op de opmerking van het CDA, dat heel stellig zei: brong de uitvoering maar naar Servicepunt71. Ferlijk gezegd schrok ik daar een beetje van. Bij de installatie van de burgemeester hebben we de burgemeester van Leiden, de heer Lenferink, inderdaad horen zeggen: pas maar op; als je de burgemeester kwijtraakt, zijn jullie gefuseerd met Leiden. Dat is niet onze instoek: niet om de burgemeester kwijt te raken en ook niet om te fuseren met Leiden, want we gaan nog steeds voor een zelfstandig Voorschoten. Ik ben dus benieuwd waarom de opmerking werd gemaakt om de uitvoering naar Servicepunt71 te brengen.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Dan heeft u mij helemaal verkeerd begrepen, want het woordje "zelfstandig" stond ook in mijn verhaal. Alle gemeenten in de Leidse regio die nu samenwerken met Servicepunt71, zijn gewoon zelfstandig en willen, voor zover nu bekend, zelfstandig blijven. Deze opmerking verbaast mij dus een beetje. U kent mij als de grote bepleiter van zelfstandigheid. Geef de beleidstaken vooral niet uit handen. Wat bij Servicepunt71 moet liggen, zijn dus vooral de ondersteunende taken. Trek het beleid weer naar je terug, want dan sta je veel dicht bij de burger en dan kun je veel meer sturing geven op je eigen dorp. Dat is mijn mening.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Hartelijk dank voor de toelichting en de geruststelling. Verder hebben we geen opmerkingen.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Mijn tweede termijn is niet zozeer inhoudelijk maar beschouwend. Laat ik het zo formuleren: als je deze raadsvergadering overziet en terugkijkt, moeten we met elkaar oppassen om niet in de valkuil te vallen dat we de kloof tussen oppositie en coalitie alleen maar groter gaan graven. Dat hangt nu bijna in de lucht, de discussie gehoord hebbend. Laten we met elkaar nog even terugdenken aan de periode kort na de raadsverkiezingen, toen er zoiets in de lucht hing als een cultuurverandering in de richting van een samenwerkingscultuur. We hebben toen met elkaar gezegd dat het, ook gelet op effectiviteit en efficiency, van groot belang is om zo veel mogelijk samen achter plannen te staan. Laten we dat dus niet uit het oog verliezen. We zijn altijd bereid om water bij de wijn te doen en een stukje te schuiven, als het maar niet te gek wordt. Ik geloof nog steeds dat samenwerken voorop moet staan. Het is ook niet zo dat we niet hebben willen samenwerken met de coalitiepartijen, maar de tijd tussen de laatste fractievergadering en de deadline om amendementen en moties in te dienen, was nogal krap. De VVD is volgens mij de enige fractie die de deadline aan de laars lapt. Wij hebben dat niet gedaan.

De heer **Van Rixtel** (GroenLinks): Voorzitter. Ik denk dat het uiteindelijk toch een goede en af en toe misschien lastige discussie was. Ik sluit me volledig aan bij de opmerking van mevrouw Boom van D66. Ik denk dat het gewoon zo is en dat wij als coalitie in eerste instantie heel erg zijn uitge-

gaan van de systematiek van de Kadernota. Daar zijn moties en plannen ingediend, ook met de vraag aan het college om die verder uit te werken. Wij zijn blij met de uitwerking zoals die nu in de begroting voorligt. Tegelijkertijd zie ik dat ook bij de oppositie allerlei zaken aan de orde zijn gebracht die te maken hebben met vertraging van beleidsplannen. Daar maken wij ons ook zorgen over. Dat heb ik ook aangegeven. Voor een belangrijk deel heeft dat naar de mening van mij en mijn fractie te maken met de capaciteit. In die zin zijn we blij met het feit dat het college voorstelt om met een versnelling te komen en dat daar ook in geïnvesteerd wordt. Ik begrijp dat er inderdaad een aantal moties en amendementen liggen die vooruitlopen op dat beleid, maar tegelijkertijd is dat onhandig, omdat wij deze afweging graag willen maken vanuit beleid dat nog moet komen. Dat is nu dus lastig. Daar hadden we misschien toch in een vroeger stadium over kunnen spreken.

De discussie over de verdien capaciteit vond ik belangrijk. Ik heb daar nog even over nagedacht. Uiteindelijk gaat dat natuurlijk over de vraag hoe we ons als gemeente aan de inkomstenkant beter kunnen positioneren. Eerder is al ingebracht dat het belangrijk is dat we ook een slevige lobby inzetten ten aanzien van de herverdeling van het Gemeentefonds, want dat is iets wat met die inkomstenkant te maken heeft. Maar goed, ook dat vraagt dus capaciteit. Het vraagt ook capaciteit om als kleine gemeenten samen op te trekken, want we hebben hierbij toch een iets ander belang dan een grote gemeente.

Er is een ander punt dat voor mij zinvol is omdat we dat volgens mij in de discussie zijn vergeten. We hebben het eerder gehad over het investeren in fondswervende capaciteit bij de gemeente. Ik wil er nog even bij het college op terugkomen of die investering gedaan is en of we misschien toch niet wat harder daaraan moeten trekken. De sportformateur, waarbij we het eerste jaar € 15.000 en in de daaropvolgende jaren € 20.000 krijgen, is een mooi voorbeeld van die fondswervende capaciteit. Maar ik denk dus dat er nog veel meer mogelijkheden zijn. Ook dat is een punt waar we nog goed naar moeten kijken.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Ik denk dat het betoog van de heer De Graaf over de verdien capaciteit van de gemeente best wel van toepassing kan zijn op dit verhaal, want dan gaan we dus kijken wat we missen en wat we nog kunnen pakken. Ik denk dat dat inderdaad de conclusie mag zijn.

De **voorzitter**: Ook daar hebben we inmiddels een afspraak over gemaakt.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Ik kon, het gezien mijn opleiding, niet laten om te beginnen met een historisch feitje aan het begin van mijn eerste termijn. Het is altijd goed om een beetje te kijken naar de geschiedenis en waar je vandaan komt. Tradities horen daar ook bij. Maar de SP is ook een progressieve partij. Bij progressie en progressief zijn hoort soms dat je breekt met tradities. Dat gaat de SP vanavond doen, want voor het eerst sinds de SP in de gemeenteraad van Voorschoten zit, gaan wij voor de begroting stemmen.

Mevrouw **Boom** (D66): Voorzitter. Ik was even afgeleid door dit fantastische nieuws.

De heer **Maassen** (SP): De rekening volgt nog, maar dat begrijpen alle coalitiepartijen, hè?

Mevrouw **Boom** (D66): Wij gaan uiteraard instemmen met deze begroting. Het viel mij op en ik ben er ook een klein beetje van geschrokken dat twee partijen, Voorschoten Lokaal en de PvdA – ik vind het overigens heel vervelend dat de heer De Graaf de vergadering vroegtijdig heeft moeten verlaten, maar ik wil dit toch even genoemd hebben – echt zeer uitgesproken negatief zijn over het financiële beleid van de gemeente. Uiteraard is iedereen meer dan welkom om kritisch te zijn. Daarvoor zitten we hier. Kritiek is er ook om dingen uiteindelijk gewoon nog beter te maken. Blijf dat dus vooral doen, maar het zou heel mooi zijn als er dan naast die vele kritiek af en toe ook een constructieve oplossing wordt aangedragen of dat er ook even wordt gezegd wat er misschien wel goed is. Ik hoop immers dat sommige dingen wel goed zijn. Dat in de eerste plaats.

Op een paar amendementen en moties heb ik al gereageerd met interrupties. Ik wil er nog een paar behandelen om ons standpunt daarover aan te geven. Over amendement 082 over de ledverlichting wil ik aanvullen dat het niet zo is dat wij, omdat we dat nu eenmaal in ons coalitieakkoord hebben vastgelegd en het geld is gereserveerd, die € 20.000 zomaar investeren in iets waarvan we niet eens weten hoe het werkt. Ik wil graag duidelijk maken dat snel internet vandaag de dag echt een voorwaarde is voor een goed vestigingsklimaat. Een van de redenen waarom ik dit zeg, is dat de dienstverlening van heel veel succesvolle start-ups – Nederland is echt een land van start-ups –

grotendeels gewoon is gebeurd op "online". Dat is gewoon de nieuwe werkelijkheid waarin we leven. Als je dat soort partijen wil aantrekken, kijken ze als eerste naar je internetvoorzieningen.

Wat het fonds zachte landing betreft heeft de wethouder toegelicht dat er al € 200.000 is vrijgemaakt, maar ik wil nog even aanvullen dat het ook niet echt getuigt van heel sterk bestuur als je nu, bovenop die € 200.000, weer € 50.000 gaat plakken als een soort pleister. We hebben heel erg streng moeten bezuinigen. Er is al geld gereserveerd voor een zachte landing. Laten we het daar voor nu dus even op houden om te kijken wat die maatregelen doen. Het is niet gezegd dat wij er niet voor openstaan om daarna nog aanvullende maatregelen te treffen, maar wij vinden het gewoon wat voorbarig om nu alvast weer een extra pleistertje te plakken terwijl we nog niet eens weten of die wond er überhaupt gaat zijn.

De motie over de verdeling van de kosten van de afvalstoffenheffing vinden wij sympathiek. Wij begrijpen ook waarom die is ingediend, maar in principe hebben we gewoon te weinig informatie om de systematiek waarop deze verdeling gebaseerd is, te kunnen beoordelen en om daar nu dus een beslissing over te nemen. Ik denk dat het heel goed is dat dit volgend jaar wordt meegenomen in de evaluatie van het afvalbeleidsplan.

Ook voor motie 131 van de VVD en Van Herk over "Van goed proces naar doen" hebben we veel begrip. Die motie is sympathiek, maar ik zou haar toch graag nog wat verder toegelicht willen krijgen. De onderbouwing is mij nog niet helemaal duidelijk. Ik ben ook benieuwd naar de reactie van het college voordat we daar een besluit over nemen.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal): Voorzitter. Net zoals jij mij liet uitspreken, Saskia, liet ik jou nu even uitspreken. Natuurlijk heeft Voorschoten Lokaal wel nagedacht over wat het belangrijk vond in de begroting. We hebben daar een aantal punten van opgeschreven. Wij zouden de overhead aanpakken en snel werken aan alleen het beleid hier in Voorschoten houden en de bedrijfsvoering elders, zodat we ook gewoon lekker zelfstandig kunnen blijven. We zouden zo snel mogelijk uit de samenwerking met Wassenaar, de WODV, willen stappen. Dat is een heel dingetje, maar dat moet wel zo snel mogelijk. Hetzelfde geldt voor de H10. Huizen bouwen op gemeentegrond hadden we ook bedacht. Misschien kunnen we ook nog denken aan verkoop van de grond, maar: erfpacht. Stel gemeentelijke panden beschikbaar voor herontwikkeling en woningbouw. Je zou zelfs kunnen denken aan het gemeentehuis en het deel naar het park, en hou alleen ruimte voor loketten bij de Brede Welzijnsorganisatie, een vergaderingsruimte en een klein groepje waar het beleid wordt bedacht. Werken naar een plan om meer af te lossen, want wij missen de aflossing heel erg. De rente kan misschien weer gaan stijgen. Dan zouden we weer in dezelfde situatie als vier jaar geleden kunnen komen. Projecten on hold zetten, bijvoorbeeld door ze vijf jaar uit te stellen, want niet elk project moet gelijk uitgevoerd worden. Als je iets uitstelt, komt er wel geld naar je toe. Tot slot: projecten anders bekijken en zoeken waar het net iets minder kan.

Mevrouw **Boom** (D66): Ik wil mevrouw Persoon bedanken voor het feit dat ze mij erop heeft gewezen dat ze zeker constructieve oplossingen heeft aangedragen. Het was natuurlijk ook niet alleen tot uw partij gericht, maar bedankt voor deze toelichting.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Ik heb even getwijfeld, maar ik wil toch reageren op het punt van het snelle internet. We constateren eigenlijk steeds dat we verenigingen korten en belasten met andere huurbedragen. Ik hoor nu zeggen dat snel internet vooral ten goede komt aan ondernemers. Dat is de groep die op dit moment niet méér betaalt via de ozb niet-wonen. Daar zit duidelijk belastingcapaciteit; daar zijn we op gewezen. Als u niet in coalitie zat, was u dan bereid geweest om bijvoorbeeld de ozb niet-wonen hiervoor te verhogen en die € 20.000 daarvandaan te halen?

Mevrouw **Boom** (D66): Bij ons is het niet volledig uitgesloten dat we daar ooit iets mee gaan doen, maar er moet echt een urgentie zijn. Die zien wij op dit moment toch niet, ook gezien het begrotingsoverschot dat we hebben. Ik ga ook nog even in op het snelle internet en de ozb. Voor starters, jonge mensen die bijvoorbeeld net zijn afgestudeerd, goede ideeën hebben en met techniek aan de gang gaan, is juist het belastingklimaat een van de redenen waarom ze zich in een dorp als Voorschoten zouden kunnen vestigen: lagere huren dan bijvoorbeeld in Leiden en Den Haag, lagere ozb en snel internet. Het gaat dus wel echt om het creëren van een goed vestigingsklimaat.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Dan wil ik erop wijzen dat we de volledige belastingcapaciteit van de burgers benutten. We belasten hen heel erg zwaar, maar dit zit voor onder de maat qua belasting-

capaciteit. Daar kunnen we best een discussie over voeren. U geeft zelf aan dat u het naar de ondernemers toe trekt. Ik vind dat een discussie waard.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal): Voorzitter. Ik denk dat ik in de eerste termijn heel duidelijk ben geweest. Wij vinden gewoon dat er nog veel te veel onzekerheden zijn. Er zijn al een aantal punten genoemd, maar die wil ik nog een keer noemen. Grote onzekerheden zijn het Gemeentefonds en de jeugdzorg. Misschien gaat de rente stijgen. Er liggen ook een grote uitdaging maar ook een grote opgave op het gebied van milieu, verduurzaming en de Omgevingswet. Er moet nog een keuze gemaakt worden over het niveau van het Integraal Waterketenplan. Dat zijn allemaal dingetjes die veel meer geld kunnen gaan kosten. Daar maken wij ons echt heel veel zorgen over. Door nu te kiezen voor afschrijving naar restwaarde wordt de mogelijkheid om met de genoemde uitdagingen om te gaan, nog kleiner. En we vinden toch dat de burger, de inwoner van Voorschoten, de grote rekening betaalt.

De **voorzitter**: U heeft aangegeven dat u tegen de begroting gaat stemmen en dat er een heleboel onzekerheid in de begroting staat. Realiseert uw fractie zich dat u met het tegen de begroting stemmen een nog grotere onzekerheid creëert, omdat er dan voor deze gemeente geen middelen beschikbaar zijn om uit te geven aan datgene wat u allemaal wil doen? Ik denk dat dit onderwerp misschien kan worden betrokken bij het overleg met de wethouder, dat u toch al had gevraagd.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Het staat iedere partij natuurlijk vrij om voor of tegen een begroting te stemmen. De SP zei niet af dat ze dit jaar voorstert, maar die heeft ook jarenlang tegen de begrotingen kunnen stemmen. Ik vind dus dat het iedere partij vrijstaat om voor of tegen een begroting te stemmen. Het gaat hier niet om een meerderheid of minderheid. Dit is een signaal dat men wil afgeven. Ik vind het op zich dus wat lastig om dat af te keuren.

De **voorzitter**: Ik keur het niet af. Ik vraag alleen naar de mogelijke gevolgen en ik vraag om die ook te betrekken bij de discussie die later nog volgt.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter, ik moet me aansluiten bij het geluid van de heer Zoetemelk.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Ik moet nog een omissie goedmaken. Ik heb motie 131 eigenlijk nog niet toegelicht. Mag ik dat nog even doen?

De **voorzitter**: Ga uw gang.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): De motie gaat erover dat we de bouwprojecten waarvan we allemaal heel erg uitzien naar de realisatie, regelmatig bespreken. Wij vinden allemaal dat het lang duurt. Af en toe horen we allerlei ontwikkelingen. Eigenlijk willen we die op een regelmatigere basis met elkaar bespreken. Dat is het eerste punt van de motie. Bij het tweede punt staat: "de raad actief de mogelijkheid bieden om bij te sturen". Wij zien dit vooral bij bijvoorbeeld het Arse-naal/Segaarterrein. We hebben veel met elkaar daarover gesproken. Er loopt en liep een participatieproces waarvan de kaders feitelijk niet duidelijk waren. We willen dus eigenlijk sneller met elkaar komen tot het signaleren van dit soort gevallen en dan met elkaar in overleg treden over hoe we met deze situaties omgaan. Dat is het doel van de motie.

Wethouder **Cramwinckel**: Voorzitter. Ik loop de moties gewoon even langs. Motie 125 van het CDA en de PvdA over woningbouw vinden wij een goede motie en die nemen we over. Wij voorwerken de motie in de Uitvoeringsagenda van de Woonvisie. Wij vinden het als college namelijk echt belangrijk om vanuit de inhoud naar deze motie te kijken en niet vanuit de vraag wie de motie heeft ingediend. Dit is gewoon een prima idee. Dat gaan we dus gewoon doen.

Achter motie 126 zit een heel technisch verhaal, maar de kern is de volgende. Wij herkennen het derde dictum heel erg. Dat willen we ook doen. Dat betekent: voor de raad helder maken wat bij herbestemming het effect is op boekwaarde en afschrijvingstermijnen en ook wat de verkoopopbrengst precies zal zijn. Dat vinden we een heel goed element in deze motie. De andere twee elementen van het dictum hebben te maken met de vraag hoe je met de risico's omgaat. Daar zit een heel technisch verhaal is, maar het probleem met die afschrijvingsmaatregel is dat wij werken vanuit een zogenaamde historische boekwaarde. Heel concreet: we hebben heel veel panden al heel lang in bezit. Die hebben straks dus een heel lage boekwaarde en een heel hoge verkoopopbrengst. Daardoor is het risico heel klein, omdat we met een vast gegeven werken, namelijk de

historische boekwaarde. Om die reden is het ook niet mogelijk en niet wenselijk om, gegeven het feit dat we met die historische boekwaarden werken, de hele tijd maar te updaten, want die historische boekwaarde is een gegeven. De dynamiek ontstaat op het moment dat we gaan verkopen, want dan zie je dat enorme verschil ontstaan. Dan wilt u terecht weten hoe het precies zit en wat de effecten zijn. Om een heel lang verhaal heel kort te maken: dit betekent dat we het derde element van het dictum graag overnemen, maar het eerste en het tweede element ontraden, omdat die in strijd zijn met de boekhoudkundige regels die we hebben. Ik maak een heel lang verhaal heel kort. Ik wil het in de commissie P&C graag uitleggen, maar hier komt het eigenlijk op neer. U zegt "wethouder en college, houd die risico's goed in de gaten, want we zijn hier in de boekhouding aan het rommelen", maar we houden die risico's dus goed in de gaten. Dat is al ingebakken in onze systematiek. Dit is wat we vinden; klaar.

De **voorzitter**: U gaat daar nog even over overleggen.

Wethouder **Cramwinckel**: Precies. Ik merkte bij mijzelf dat ik een beetje opgewonden was over de technische analyse van de verdien capaciteit, maar ik denk dat een goed gesprek in de commissie P&C al een hoop bijdraagt aan een goede discussie hierover. Dat willen we dus graag doen.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Ik weet niet of de heer Van der Elst hierover iets wil zeggen, maar dan houden we deze motie aan.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Ja.

Wethouder **Cramwinckel**: Ik sla een paar moties over en ik kom bij motie 131 van de VVD. Ik vind dat u als raad terecht dicht op die hele bouwactiviteit en ook op knelpunten zit. In die zin herkennen we de motie dus heel erg. Wij willen u ook beter gaan informeren over het verloop van de bouwprojecten. We komen daarvoor met een Uitvoeringsagenda. We zullen ook met een monitor komen, zodat we de zaak in de loop van het jaar beter kunnen volgen. Dat is allemaal prima. Ook een goed gesprek daarover - dat is het eerste streepje - is prima. Ik zit alleen een beetje met de tweede overweging, omdat we willen voorkomen dat het college van B en W en de raad op een gegeven moment hetzelfde gaan zitten doen, namelijk concrete knelpunten oplossen, want we hebben daar alle twee een andere rol in. Het college moet de boel uitvoeren en knelpunten bij u op tafel liggen. U bewaakt vooral de kaders die er zijn en bekijkt of het college werkt binnen de door de raad aangegeven kaders en binnen het door de raad gewenste tempo. Daarom zou ik willen voorstellen om het tweede streepje iets anders te lezen, namelijk als volgt: "om de raad daar waar gestelde kaders te veel knellen of ontbreken, de mogelijkheid te bieden om bij te sturen, keuzes voor te leggen en beslissingen te laten nemen om bouwprojecten voorwaarts te helpen"; punt. Dan relateren we het dus iets meer aan de kaderstellende rol. In het kader van het eerste streepje kunt u gewoon met het college in debat over wat de stand precies is. Ik wil die rollen dus iets meer uit elkaar trekken. Verder vind ik dit een prima motie.

Dat waren de moties die bij mij liggen. Nu de amendementen, ten eerste het amendement over de ozb niet-woningen. Dat ontraden wij toch, ten eerste omdat wij in het coalitieakkoord hebben afgesproken dat we niet aan de ozb gaan sleutelen, dus ook niet voor niet-woningen, en ten tweede omdat we op dit moment niet de noodzaak zien om aan de inkomstenkant de boel op te schroeven. Ik bedoel: de dijken breken niet door. Het is ook belangrijk dat we nog wat capaciteit overhouden voor tijden dat het echt spannend wordt. We moeten dus ook in die zin buffers aanhouden. Ten derde zitten er een aantal voorstellen in, bijvoorbeeld die € 75.000 voor energietransitie, waarvan wij zouden zeggen: zorg er nou eerst voor dat we plannen hebben; daar zoeken we dan weer geld bij. Hier gaat het eigenlijk omgekeerd; ook in de systematiek is dit dus niet handig. Om die drie redenen ontraden we deze motie.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Als dat geld nodig blijkt te zijn, bent u dan wel bereid om dat te zoeken bij de ozb niet-woningen?

Wethouder **Cramwinckel**: Als dat geld nodig blijkt te zijn, is de vervolgvraag: waar halen we het dan vandaan? Dan zou de ozb een optie kunnen zijn, maar dan kan het ook uit andere bronnen komen. De heer Van Rixtel noemde net subsidiebronnen, potjes van het Rijk of andere inkomsten. Die moeten we dan ook in de discussie betrekken. Dus niet meteen naar lastenverhoging grijpen. Dat vinden burgers ook niet prettig; dat zeg ik even tegen mevrouw Persoon.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Dan stel ik vast dat het toch ter discussie zou kunnen komen, terwijl het toch in het coalitieakkoord staat.

Wethouder **Cramwinckel**: Nee, ik heb gezegd dat een van de redenen om dit niet te doen, is dat we in het coalitieakkoord hebben afgesproken dat we dit niet doen. Dat is dus een heel heldere lijn.

De heer **Maassen** (SP): Ik wil nog even reageren op het verweer van de wethouder. Wat burgers vooral niet prettig vinden, is dat zij voor het volle pond worden aangeslagen in de ozb, terwijl bedrijven steeds maar worden vrijgehouden. Dat is wat we met dit amendement beogen. Burgers hebben moeten bijdragen aan het herstel van de gemeente Voorschoten. Dat is met veel gemor beurd, maar het is gebeurd. Bedrijven mogen ook hun steentje bijdragen.

Wethouder **Cramwinckel**: Bedrijven zijn ook burgers. Maar goed, dit is echt een politieke discussie. Ik laat het hier even bij.

Amendement 085 gaat over het fonds zachte landing. Dat ontraden we, met de argumentatie die mevrouw Boom al heeft toegelicht.

Amendement 082 gaat over de sportorganisaties en de ledverlichting. Ook dat ontraden we, vanwege het betoog dat ik zojuist heb gehouden: eerst het beleid en dan de maatregel. Dit pakt er één maatregel uit en zegt: dat gaan we doen. Voor zover het om de honk- en softbalvereniging gaat, heb ik al eerder in antwoord op vragen gezegd dat we daar op dit moment naar een maatwerkoplossing zoeken. Dus die motie ontraden we.

Mevrouw Lamers komt terug op amendement 083. Hiermee ben ik klaar.

De **voorzitter**: Terwijl mevrouw Lamers naar de microfoon loopt, ga ik in op motie 127 over de uitbreiding van de BOA-capaciteit. We nemen de strekking van de motie over.

Wethouder **Lamers**: Voorzitter, Amendement 083 gaat over de muurschildering in de tunnel. Ik heb in de eerste termijn betoogd dat het amendement wordt ontraden en ik heb ook uitgelegd waarom. Ik denk dat dat voldoende duidelijk is.

Ik ga over naar de moties. Ik ben al ingegaan op de motie van de VVD over de borden voor oplaadpalen. De motie is sympathiek. We raden wel aan om de motie aan te houden, omdat in 2020 een nieuw kader wordt gemaakt voor de plaatsing van elektrische oplaadinfrastructuur in de regio, dus met nog tienten andere gemeenten in Zuid-Holland. Dan kan deze vraag worden ingebracht. We houden dit dus aan en we brengen het in.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Wij begrijpen uw verzoek. Als ik het goed begrijp, gebruiken we voor deze aanpassing ook de capaciteit van de regio en niet de capaciteit van onze werkorganisatie. In die zin zijn wij zeer bereid om de motie aan te houden en dit mee te nemen bij het inrichten van de nieuwe afspraken over die infrastructuur.

Wethouder **Lamers**: Dank u. Samenwerking is inderdaad altijd efficiënter als je beleid maakt. Natuurlijk moet dit wel door onszelf worden aangebracht, maar u begrijpt wat ik bedoel.

De motie van de PvdA gaat over de verdeling van de kosten in het kader van de afvalstoffen- en rioolheffing. We hebben het gehad over het afval en het belang van het omhoog brengen van het scheidingspercentage. Het afvaldeel komt terug in de evaluatie van het afvalbeleid in februari, waarvoor nu allerlei gegevens worden verzameld. Ik zou dus zeggen: houd de motie aan tot de evaluatie. Wat de rioolheffing betreft wordt de zaak wat ingewikkeld. Er is al eerder naar gekeken hoe je het gebruik van riool door wil belasten in de heffing. Ik ontraad dus om dit nu te doen.

De **voorzitter**: Wil de raad een schorsing voor overleg? Dat is het geval.

De vergadering wordt enige tijd geschorst.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. We hebben overlegd over motie 126. Daarvan heeft het college aangegeven dat de derde bullet kan worden overgenomen en dat van de eerste twee bullets de strekking weliswaar wordt ondersteund maar dat de verwoording niet kan worden overgenomen.

omdat die in strijd is met de manier waarop de boekhouding in elkaar zit. Met die kanttekening vinden wij het prima dat de derde bullet wordt overgenomen. Verder brengen wij deze motie niet in stemming.

De heer **Zoetemelk** (CDA): De motie is dus gewijzigd overgenomen.

De heer **Maassen** (SP): Ja, dat betekent dat de motie gewijzigd is overgenomen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat we kunnen overgaan tot de stemmingen. De PvdA-fractie zal daar dus niet aan deelnemen.

In stemming komt amendement 082 van ONS Voorschoten, het CDA, de PvdA, de SP en Voorschoten Lokaal.

Het amendement wordt bij handopsteken verworpen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fracties van de SP, ONS Voorschoten, Voorschoten Lokaal en het CDA ervoor hebben gestemd.

In stemming komt amendement 083 van ONS Voorschoten.

Het amendement wordt bij handopsteken verworpen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fracties van ONS Voorschoten en het CDA ervoor hebben gestemd.

In stemming komt amendement 084 van de PvdA, de SP, het CDA, ONS Voorschoten en Voorschoten Lokaal.

Het amendement wordt bij handopsteken verworpen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fracties van de SP, Van Herk, ONS Voorschoten, Voorschoten Lokaal en het CDA ervoor hebben gestemd.

In stemming komt amendement 085 van de SP, het CDA, ONS Voorschoten, de PvdA en Voorschoten Lokaal.

Het amendement wordt bij handopsteken verworpen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fracties van de SP, het CDA, Voorschoten Lokaal en ONS Voorschoten ervoor hebben gestemd.

De **voorzitter**: Bij de besluitvorming over de programmabegroting zijn er vier beslispunten. Mag ik ze alle vier tegelijk in stemming brengen? Ik constateer dat de raad daarmee instemt.

In stemming komt het voorstel.

Het voorstel wordt bij handopsteken aangenomen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fractie van Voorschoten Lokaal ertegen heeft gestemd.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Voorzitter. We willen een stemverklaring uitbrengen over de begroting voor 2020. De gemeente is sterk afhankelijk van externe factoren waar we geen invloed op hebben. Dat geldt ook voor 2020. Gegeven de nog steeds moeilijke omstandigheden waarin de begroting voor 2020 tot stand is gekomen, het belang dat onze fractie ziet om een zo breed mogelijk gedragen begroting te hebben om het nieuwe jaar in te gaan en het feit dat er ook veel goeds in deze begroting te vinden is, zien wij per saldo geen overwegende reden om tegen deze begroting te stemmen.

De **voorzitter**: Daarmee is de begroting voor 2020 vastgesteld. Er zijn een aantal moties die betrekking hebben op de begroting voor 2020. Motie 125 is overgenomen. Motie 126, die deels ont-raden werd en deels overgenomen werd, wordt niet in stemming gebracht. De strekking wordt geacht te zijn overgenomen. De strekking van motie 127 is overgenomen. De moties 128, 129 en 130 worden aangehouden. Motie 131 wordt aangepast overgenomen, waarbij ik de fractie van de VVD vraag of zij instemt met het door wethouder Cramwinckel voorgelezen tekstvoorstel.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Ja.

De **voorzitter**: Daarmee is motie 131 aangepast overgenomen.

Dat brengt mij bij een felicitatie aan ons allen, met grote dank voor de werkorganisatie voor het vele werk dat is verricht.

5. Najaarsnota 2019 (raadsregistratienummer Z/19/034455/156691)

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal): Voorzitter. Sorry, ik ben niet zo positief vanavond. In de commissie heb ik vragen gesteld over dotaties voor het riool, € 80.000, en afval, € 85.000. Ik wil heel graag weten waaraan dit precies besteed gaat worden. De wethouder antwoordde dat dit te maken heeft met het gesloten systeem dat we hier hebben. Dat houdt in dat we af en toe een dotatie moeten doen. Eigenlijk zei dat antwoord mij niets, maar we mochten nog schriftelijke vragen stellen. Dat heb ik gedaan; dat was schriftelijke vraag 82 over de begroting. Bij de beantwoording van de schriftelijke vragen kreeg ik als antwoord dat deze vraag al mondeling door de wethouder was beantwoord. Ik heb hier dus eigenlijk nog steeds geen goed antwoord op. Ik zie het zo dat een gesloten systeem wordt betaald door de inwoners. De riool- en afvalbelasting is al omhooggegaan. Waarom is daar nu dan nog een dotatie voor nodig? Een dotatie is een verschuiving van een potje naar een potje. Waar haal je dat dan weer uit? Kan de wethouder hier nog even op antwoorden?

De **voorzitter**: De wethouder doet een poging om toch een antwoord te geven op uw vraag.

Wethouder **Cramwinckel**: Voorzitter. Ik zal het proberen uit te leggen. Er is een voordeel ontstaan op de kapitaallasten. Die wordt in de voorziening gestort. Dat is wat er gebeurt. Dat is een technische verklaring voor wat er gebeurt.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal): Het is mij nog steeds niet duidelijk.

Wethouder **Cramwinckel**: Misschien kunnen we even bij elkaar gaan zitten, met een kop koffie erbij. Dan nemen we het nog even goed door. Zullen we het zo doen?

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal): Ja.

De **voorzitter**: Ik constateer dat we kunnen overgaan tot de besluitvorming.

In stemming komt het voorstel.

Het voorstel wordt met algemene stemmen aangenomen.

7. Bekrachtiging geheimhouding

De **voorzitter**: Dit is deze keer niet van toepassing.

8. Sluiting

De **voorzitter**: Ik sluit deze vergadering.

De **voorzitter** sluit om 22.50 uur de vergadering.

Vastgesteld in de openbare vergadering van de raad der gemeente Voorschoten, gehouden op 12 december 2019.

De griffier,

Drs. B.J. Urban

De voorzitter,

P.J. Bouvy-Koene

